

**«ҚазТрансОйл» АҚ Акционерлерінің
жылдық жалпы жиналысының
№1/2018 хаттамасынан үзінді**

Толық атауы	«ҚазТрансОйл» акционерлік қоғамы
Атқарушы органның орналасқан жері	заңды мекенжайы – Қазақстан Республикасы, 010000, Астана қ., «Есіл» ауданы, Қабанбай батыр даңғылы, 19-үй; нақты мекенжайы - Қазақстан Республикасы, 010000, Астана қ., «Есіл» ауданы, Тұран даңғылы, 20-ғимарат
Акционерлердің жалпы жиналысы өтетін орын	010000, Қазақстан Республикасы, Астана қ., «Есіл» ауданы, Қабанбай батыр даңғылы, 19-үй блок «Б», 3-қабат, конференц-зал
Өтетін күні	2018 жылғы 24 мамыр
Акционерлерді тіркеуді бастау	10 сағат 00 минут
Акционерлерді тіркеуді аяқтау	13 сағат 00 минут
Акционерлер жалпы жиналысының басталуы	15 сағат 00 минут
Акционерлер жалпы жиналысының аяқталуы	16 сағат 10 минут

«ҚазТрансОйл» АҚ (бұдан әрі – Қоғам) Акционерлерінің жылдық жалпы жиналысына ұсынылған дауыс беруші акцияларының саны – 346 340 973 (үш жүз қырық алты миллион үш жүз қырық мың тоғыз жүз жетпіс үш) дана, бұл Қоғамның дауыс беруші акциялары жалпы санының 90,18%-ын құрайды.

Акционерлердің жылдық жалпы жиналысын (бұдан әрі – Жиналыс) өткізуге және күн тәртібі мәселелері бойынша дауыс беруге көпшілік құрам бар.

Жиналыс төрағасы – Шманов Нұртас Нұрибекұлы

Жиналыс хатшысы – Шманов Айрат Махамбетұлы

1. «ҚазТрансОйл» АҚ-тың 2017 жылға жылдық қаржылық есептілігін және шоғырландырылған жылдық қаржылық есептілігін бекіту туралы

Дауыс беру тәртібі «бір акционер – бір дауыс»

Дауыс беру нәтижесі:

«Жақтау» – 346 340 973 дауыс

«Қарсы» – дауыс жоқ

«Қалыс қалу» – дауыс жоқ

Қабылданған **ШЕШІМ:**

Бекітілсін:

1) «ҚазТрансОйл» АҚ-тың 2017 жылға жылдық қаржылық есептілігі мынадай негізгі көрсеткіштермен:

мың теңге		
Көрсеткіш атауы	2017 жыл	2016 жыл
Түсім	208 606 879	191 869 628
Сатылған тауарлар мен қызметтердің өзіндік құны	(134 081 624)	(118 701 922)
Жалпы пайда	74 525 255	73 167 706
Әкімшілік шығыстар	(12 037 532)	(11 075 450)
Өзге кірістер	2 397 469	2 883 115
Өзге шығыстар	(987 477)	(9 322 063)
Операциялық пайда жиыны	63 897 715	55 653 308
Өзге де операциялық емес шығыстар	(597 171)	(1 438 984)
Қаржыландыру бойынша кірістер	4 869 730	7 603 565
Қаржыландыру бойынша шығыстар	(6 721 805)	(2 448 901)
Салық салғанға дейінгі пайда	61 448 469	59 368 988
Табыс салығы бойынша шығыстар	(15 793 678)	(12 525 227)
Бір жылғы пайда	45 654 791	46 843 761
Акцияға арналған пайда, теңге	119	122
Активтердің жиыны	698 167 815	691 872 944
Міндеттемелердің жиыны	149 400 028	141 300 479
Барлық капитал	548 767 787	550 572 465
Бір акцияның теңгерімдік құны (теңгемен)	1 423	1 428

2) «ҚазТрансОйл» АҚ-тың 2017 жылға шоғырландырылған жылдық қаржылық есептілігі мынадай негізгі көрсеткіштермен:

мың теңге		
Көрсеткіш атауы	2017 жыл	2016 жыл
Түсім	222 449 954	207 107 815
Сатылған тауарлар мен қызметтердің өзіндік құны	(146 598 531)	(129 861 783)
Жалпы пайда	75 851 423	77 246 032
Әкімшілік шығыстар	(16 020 923)	(15 653 399)
Өзге кірістер	2 446 962	3 939 775
Өзге шығыстар	(1 000 544)	(15 080 724)
Операциялық пайда жиыны	61 276 918	50 451 684
Өзге де операциялық емес шығыстар	(651 952)	(1 611 563)
Қаржыландыру бойынша кірістер	4 937 555	6 190 905
Қаржыландыру бойынша шығыстар	(6 721 805)	(2 459 837)
Үлестік қатысу әдісі бойынша есепке алынатын қауымдасқан ұйымдар мен бірлескен қызмет пайдасындағы (залалындағы) ұйымның үлесі	7 101 470	2 336 465
Салық салғанға дейінгі пайда	65 942 186	54 907 654
Табыс салығы бойынша шығыстар	(15 824 330)	(10 379 736)
Бір жылғы пайда	50 117 856	44 527 918
Акцияға арналған пайда, теңге	130	116
Активтердің жиыны	764 227 005	744 975 997
Міндеттемелердің жиыны	164 535 958	157 000 715
Барлық капитал	599 691 047	587 975 282
Бір акцияның теңгерімдік құны (теңгемен)	1 542	1 512

Жиналыс хатшысы

А. Шиманов

«ҚазТрансОйл» АҚ Акционерлері жылдық жалпы жиналысының шешімімен
БЕКІТІЛДІ
(2018 жылғы «24» мамырда отырыстың № 1/2018 хаттамасы)

«ҚазТрансОйл» АҚ

Шоғырландырылған жылдық қаржылық есептілік
(Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің
2017 жылғы 28 маусымдағы № 404 бұйрығына сәйкес)

*2017 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін,
тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебімен*

МАЗМҰНЫ

Тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебі

Шоғырландырылған қаржылық есептілік

Бухгалтерлік баланс.....	1-2
Пайдалар мен залалдар туралы есеп.....	3-4
Ақша қаражатының қозғалысы туралы есеп (жанама әдіс).....	5-7
Капиталдағы өзгерістер туралы есеп.....	8-11
Түсіндірме жазба.....	12-71

Тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебі

«ҚазТрансОйл» АҚ-ның акционерлеріне

Біз 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша және көрсетілген күнге аяқталған жыл үшін «ҚазТрансОйл» АҚ мен оның еншілес ұйымдырының (бұдан әрі «Топ») қоса беріліп отырған шоғырландырылған қаржылық есептіліктің нысандарына аудит жүргіздік, әрі оған бухгалтерлік баланс, пайдалар мен залалдар туралы есеп, ақшалай қаражатының қозғалысы туралы есеп, капиталдағы өзгерістер туралы есеп пен түсіндірме жазбасы (бұдан әрі «шоғырландырылған есептілік нысандары») кіреді. «ҚазТрансОйл» АҚ-ның басшылығы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің бұл нысандарын Қазақстан Республикасы Қаржы министрінің 2017 жылғы 28 маусымдағы № 404 бұйрығының талаптарына сәйкес әзірледі.

Басшылықтың шоғырландырылған есептілік нысандарына қатысты жауапкершілігі

Топ басшылығы бұл шоғырландырылған есептілік нысандарының Қазақстан Республикасы Қаржы министрінің 2017 жылғы 28 маусымдағы № 404 бұйрығының талаптарына сәйкес әзірленуі үшін, сондай-ақ басшылықтың пікірінше шынайы емес әрекеттердің немесе қатенің салдарынан маңызды бұрмалануы жоқ шоғырландырылған есептілік нысандарын дайындауды қамтамасыз ету үшін қажетті ішкі бақылау процедуралары үшін жауапкершілік көтереді.

Аудитордың жауапкершілігі

Біздің міндетіміз жүргізілген аудит негізінде осы шоғырландырылған есептілік нысандары туралы пікірімізді білдіру болып табылады. Біз аудитті Қазақстан Республикасында жарияланған Халықаралық аудит стандарттарына сәйкес жүргіздік. Бұл стандарттар біздің әдеп нормаларын сақтауымызды, аудитті қоса берілген шоғырландырылған есептілік нысандарында маңызды бұрмаланулардың жоқтығына жеткілікті түрде сенімді болатындай етіп жоспарлауымызды және жүргізуімізді талап етеді.

Аудит шоғырландырылған есептілік нысандарында берілген сомалар мен ақпаратқа қатысты аудиторлық дәлелдер алуға бағытталған процедуралардың орындалуын қамтиды. Процедуралар таңдау шынайы емес әрекеттердің немесе қате салдарынан шоғырландырылған есептілік нысандарының маңызды бұрмалану тәуекелін бағалау қосылатын аудитор тұжырымдарына негізделеді. Бұл тәуекелді бағалау кезінде аудитор шоғырландырылған есептілік нысандарын дайындауға қатысты ішкі бақылау аспектілерін ішкі бақылау жүйесінің тиімділігі туралы пікірін білдіру үшін емес, нақты жағдайларда қажет аудит процедураларын анықтау үшін қарастырады. Сондай-ақ Аудит таңдалған есеп саясатының орындылығы мен басшылық жасаған бухгалтерлік бағалаулардың негізділігін бағалауды және тұтас шоғырландырылған есептілік нысандарының берілуін бағалауды қамтиды.

Біз алған аудиторлық дәлелдер пікірімізді білдіруге жеткілікті әрі тиісінше деп санаймыз.

Пікір

Біздің ойымызша, 2017 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін «ҚазТрансОйл» АҚ мен оның еншілес ұйымдарының шоғырландырылған есептілік нысандары барлық елеулі аспектілерде Қазақстан Республикасы Қаржы министрінің 2017 жылғы 28 маусымдағы №404 бұйрығының талаптарына сәйкес әзірленді.

Әзірлеу қағидаттары және пайдалануын шектеу

Біздің пікірімізді өзгертпестен, біз қоса беріліп отырған шоғырландырылған есептілік нысандарын Топ Қазақстан Республикасы Қаржы министрінің 2017 жылғы 28 маусымдағы №404 бұйрығының талаптарын орындау мақсатында әзірленгенін ерекше атап отырмыз. Тиісінше, бұл шоғырландырылған есептілік нысандары өзге мақсаттар үшін жарамсыз болуы мүмкін.

Басқа мәліметтер

Топ Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына сәйкес 2017 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін шоғырландырылған қаржылық есептіліктің жеке жинағын шығарды, сол бойынша біз 2018 жылғы 16 наурызда «ҚазТрансОйл» АҚ-ның акционерлері үшін тәуелсіз аудитордың жеке аудиторлық есебін шығардық.

„Эрнст энд Янг“ ЖШС

Гульмира Турмағамбетова
Аудитор / «Эрнст энд Янг» ЖШС-тің
Бас директоры

Аудитордың 1998 жылғы 21 ақпандағы
№0000374 біліктілік куәлігі

Қазақстан Республикасында аудиторлық
қызметпен айналысуға арналған
мемлекеттік лицензия: сериясы МФЮ-2,
№ 0000003, Қазақстан Республикасы
Қаржы Министрлігімен 2005 жылғы
15 шілдеде берілген

050060, Қазақстан Республикасы, Алматы қ.
Әл-Фараби даңғылы, 77/7, «Есентай Тауэр» ғимараты

2018 жылғы 16 наурыз

Қазақстан Республикасы
Қаржы министрінің
2017 жылғы 28 маусымдағы
№ 404 бұйрығына 2-қосымша

Нысан

Ұйымның атауы: «ҚазТрансОйл» АҚ

Қайта ұйымдастыру туралы мәлімет: жок

Ұйым қызметінің түрі: магистральдық құбырлармен мұнай тасымалдау және су беру

Ұйымдастыру-құқықтық нысан: Акционерлік қоғам

Есептілік нысаны: шоғырландырылған/шоғырландырылмаған

Меншік нысаны: Жеке меншік

Қызметкерлердің жылдық орташа саны: 8,910 адам

Кәсіпкерлік субъектісі: ірі

Ұйымның заңды мекенжайы: Астана қ., Қабанбай батыр даңғылы, 19.

Бухгалтерлік баланс
2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша

мың теңге

Активтер	Жол коды	Есепті кезеңнің аяғында	Есепті кезеңнің басында
I. Қысқа мерзімді активтер:			
Ақша қаражаты және оның баламалары	010	40.870.527	69.294.429
Сату үшін қолдағы бар қаржы активтері	011	-	-
Туынды қаржы құралдары	012	-	-
Пайда мен залал арқылы өділ құны бойынша есепке алынатын қаржы активтері	013	-	-
Өтегенге дейін ұсталатын қаржы активтері	014	-	-
Өзге де қысқа мерзімді қаржы активтері	015	28.356.520	15.675.618
Қысқа мерзімді сауда және өзге де дебиторлық берешек	016	7.067.133	6.476.952
Ағымдағы табыс салығы	017	3.489.707	4.488.440
Қорлар	018	4.068.718	4.399.035
Өзге де қысқа мерзімді активтер	019	14.904.216	12.548.889
Қысқа мерзімді активтердің жиыны (010-жолдан бастап 019-жолды қоса алғандағы сомасы)	100	98.756.821	112.883.363
Сатуға арналған активтер (немесе істен шыққан топтар)	101	2.848.498	-
II. Ұзақ мерзімді активтер			
Сату үшін қолдағы бар қаржы активтері	110	-	-
Туынды қаржы құралдары	111	-	-
Пайда мен залал арқылы өділ құны бойынша есепке алынатын қаржы активтері	112	-	-
Өтеуге дейін ұсталатын қаржы активтері	113	748.962	-
Өзге де ұзақ мерзімді қаржы активтері	114	3.948.692	4.182.770
Ұзақ мерзімді сауда және өзге де дебиторлық берешек	115	71.783	71.991
Үлестік қатысу әдісімен есепке алынатын инвестициялар	116	31.736.986	15.728.257
Инвестициялық мүлік	117	-	-
Негізгі құралдар	118	619.260.520	604.155.347
Биологиялық активтер	119	-	-
Барлау және бағалау активтері	120	-	-
Материалдық емес активтер	121	6.545.801	6.260.601
Кейінге қалдырылған салықтық активтер	122	-	-
Өзге де ұзақ мерзімді активтер	123	308.942	1.693.668
Ұзақ мерзімді активтердің жиыны (110-жолдан бастап 123-жолды қоса алғандағы сомасы)	200	662.621.686	632.092.634
Баланс (100-жол + 101-жол + 200-жол)		764.227.005	744.975.997

12-71 беттердегі түсіндірме жазба осы шоғырландырылған жылдық қаржылық есептіліктің
ажыратылмайтын бөлігі болып табылады.

Бухгалтерлік баланс (жалғасы)
2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша

мың теңге

Міндеттеме және капитал	Жол коды	Есепті кезеңнің аяғында	Есепті кезеңнің басында
III. Қысқа мерзімді міндеттемелер			
Қарыздар	210	—	—
Туынды қаржы құралдары	211	—	—
Өзге де қысқа мерзімді қаржы міндеттемелері	212	—	—
Қысқа мерзімді сауда және өзге де кредиторлық берешек	213	17.612.359	15.384.798
Қысқа мерзімді резервтер	214	823.417	751.521
Табыс салығы бойынша ағымдағы салық міндеттемелері	215	1.119.287	1.246.171
Қызметкерлерге сыйақылар	216	10.053.682	9.506.279
Өзге де қысқа мерзімді міндеттемелер	217	36.217.524	34.507.420
Қысқа мерзімді міндеттемелердің жиыны (210-жолдан бастап 217-жолды қоса алғандағы сомасы)	300	65.826.269	61.396.189
Сатуға арналған істен шыққан топтардың міндеттемелері	301	—	—
IV. Ұзақ мерзімді міндеттемелер			
Қарыздар	310	—	—
Туынды қаржы құралдары	311	—	—
Өзге де ұзақ мерзімді қаржы міндеттемелері	312	—	—
Ұзақ мерзімді сауда және өзге де кредиторлық берешек	313	—	—
Ұзақ мерзімді резервтер	314	28.088.073	27.016.685
Кейінге қалдырылған салықтық міндеттемелер	315	63.123.255	60.856.513
Өзге де ұзақ мерзімді міндеттемелер	316	7.498.361	7.731.328
Ұзақ мерзімді міндеттемелердің жиыны (310-жолдан бастап 316-жолды қоса алғандағы сомасы)	400	98.709.689	95.604.526
V. Капитал			
Жарғылық (акционерлік) капитал	410	61.937.567	61.937.567
Эмиссиялық кіріс	411	—	—
Сатып алынған меншікті үлес құралдары	412	(9.549)	(9.549)
Резервтер	413	258.840.410	262.569.380
Бөлінбеген пайда (өтелмеген залал)	414	278.922.619	263.477.884
Негізгі ұйымның меншік иелеріне тиесілі капиталдың жиыны (410-жолдан бастап 414-жолды қоса алғандағы сомасы)	420	599.691.047	587.975.282
Бақыламайтын меншік иелерінің үлесі	421	—	—
Капиталдың барлығы (420-жол +/- 421-жол)	500	599.691.047	587.975.282
Баланс (300-жол + 301-жол + 400-жол + 500-жол)		764.227.005	744.975.997

Бас директордың м.а.

С.А. Иванов

Бас бухгалтер

М.Қ. Сармазбетова

12-71 беттердегі түсіндірме жазба осы шоғырландырылған жылдық қаржылық есептіліктің ажыратылмайтын бөлігі болып табылады.

Қазақстан Республикасы
Қаржы министрінің
2017 жылғы 28 маусымдағы
№ 404 бұйрығына 3-қосымша

Нысан

Ұйымның атауы: «ҚазТрансОйл» АҚ

Пайдалар мен залалдар туралы есеп
2017 жылғы 31 желтоқсанда аяқталатын жыл үшін

мың теңге

Көрсеткіштердің атауы	Жол коды	Есепті кезеңге	Алдағы кезеңге
Түсім	010	222.449.954	207.107.815
Сатылған тауарлар мен қызметтердің өзіндік құны	011	146.598.531	129.861.783
Жалпы пайда (010-жол – 011-жол)	012	75.851.423	77.246.032
Сату бойынша шығыстар	013	–	–
Әкімшілік шығыстар	014	16.020.923	15.653.399
Өзге шығыстар	015	1.000.544	15.080.724
Өзге кірістер	016	2.446.962	3.939.775
Операциялық пайда жиыны (залал) (+/- 012-жолдан 016-жолды қоса алғанда)	020	61.276.918	50.451.684
Қаржыландыру бойынша түскен кірістер	021	4.937.555	6.190.905
Қаржыландыру бойынша шығыстар	022	6.721.805	2.459.837
Үлестік қатысу әдісі бойынша есепке алынатын қауымдасқан ұйымдар мен бірлескен қызметтің пайдасындағы (залалындағы) ұйымның үлесі	023	7.101.470	2.336.465
Өзге де операциялық емес кірістер	024	–	–
Өзге де операциялық емес шығыстар	025	651.952	1.611.563
Салық салғанға дейінгі пайда (залал) (+/- 020-жолдан 025-жолды қоса алғанда)	100	65.942.186	54.907.654
Табыс салығы бойынша шығыстар	101	15.824.330	10.379.736
Салық салғаннан кейін жалғасатын қызметтен түсетін пайда (залал) (100-жол – 101-жол)	200	50.117.856	44.527.918
Салық салғаннан кейін тоқтатылған қызметтен түсетін пайда (залал)	201	–	–
Мыналарға қатысты бір жылғы пайда (200-жол + 201-жол):	300	50.117.856	44.527.918
негізгі ұйымның меншік иелері		50.117.856	44.527.918
бақыламайтын меншік иелерінің үлесі		–	–

12-71 беттердегі түсіндірме жазба осы шоғырландырылған жылдық қаржылық есептіліктің ажыратылмайтын бөлігі болып табылады.

Пайдалар мен залалдар туралы есеп (жалғасы)
2017 жылғы 31 желтоқсанда аяқталатын жыл үшін

мың теңге

Көрсеткіштердің атауы	Жол коды	Есепті кезеңге	Алдағы кезеңге
Өзге де жиынтық пайда, барлығы (410-жолдан бастап 420-жолды қоса алғанда сомасы):	400	21.215.264	121.681.938
оның ішінде:			
Негізгі қаражатты қайта бағалау	410	15.106.598	147.131.847
Сату үшін қолдағы бар қаржы активтерін қайта бағалау	411	-	-
Үлестік қатысу әдісі бойынша есепке алынатын қауымдасқан ұйымдар мен бірлескен қызметтің өзге де жиынтық пайдасындағы (залалындағы) үлесі	412	8.907.259	960.946
Зейнетақы міндеттемелері бойынша актуарлық пайда (залал)	413	279.191	3.897.890
Еншілес ұйымдардың мерзімі кейінге қалдырылған салығына табыс салығы мөлшерлемесін өзгерту әсері	414	-	-
Ақша ағындарын хеджирлеу	415	-	-
Шетелдік ұйымдарға инвестициялар бойынша бағамдық айырма	416	150.119	(3.292.732)
Шетелдік операцияларға таза инвестицияларды хеджирлеу	417	-	-
Өзге де жиынтық пайданың өзге де құрауыштары	418	(150.746)	865.077
Пайда (залал) құрамында кері сыныптау кезіндегі түзету	419	-	-
Өзге де жиынтық пайда құрауыштарының салықтық әсері	420	(3.077.157)	(27.881.090)
Жалпы жиынтық пайда (300-жол + 400-жол)	500	71.333.120	166.209.856
Мыналарға тиесілі жалпы жиынтық пайда:			
негізгі ұйымның меншік иелері		71.333.120	166.209.856
бақыламайтын меншік иелерінің үлесі		-	-
Акцияға арналған пайда:	600	130	116
оның ішінде:			
Акцияға арналған базалық пайда:		-	-
жалғасатын қызметтен		130	116
тоқтатылған қызметтен		-	-
Акцияға арналған ажыратылған пайда:		-	-
жалғасатын қызметтен		-	-
тоқтатылған қызметтен		-	-

Бас директордың м.а.

Бас бухгалтер

М.Қ. Сармағамбетова

12-71 беттердегі түсіндірме жазба осы шоғырландырылған жылдық қаржылық есептіліктің ажыратылмайтын бөлігі болып табылады.

Қазақстан Республикасы
Қаржы министрінің
2017 жылғы 28 маусымдағы
№ 404 бұйрығына 5-қосымша

Нысан

Ұйымның атауы: «ҚазТрансОйл» АҚ

Ақша қаражатының қозғалысы туралы есеп (жанама әдіс)
2017 жылғы 31 желтоқсанда аяқталатын жыл үшін

мың теңге

Көрсеткіштердің атауы	Жол коды	Есепті кезең үшін	Алдағы кезең үшін
I. Операциялық қызметтен түскен ақша қаражатының қозғалысы			
Салық салынғанға дейінгі пайда (залал)	010	65.942.186	54.907.654
Негізгі құралдар мен материалдық емес активтердің амортизациясы мен құнсыздануы	011	48.965.922	55.087.113
Гудвилдің құнсыздануы	012		
Сауда және өзге дебиторлық берешектің құнсыздануы	013	1.622.329	1.668.566
Сатуға арналған шығындарды шегере отырып, әділ құнына дейін сатуға арналған активтердің (немесе шығарылатын топтың) құнын есептен шығару	014		
Негізгі құралдарды шығарудан залал (пайда)	015	740.922	234.934
Инвестициялық мүліктен залал (пайда)	016	-	-
Қарызды мерзімінен бұрын өтеуден залал (пайда)	017	-	-
Пайда мен залал туралы есеп арқылы түзетумен әділ құны бойынша көрсетілетін өзге қаржы активтерінен залал (пайда)	018	-	-
Қаржыландыру бойынша шығыстар (кірістер)	019	1.784.250	(3.731.068)
Қызметкерлерге сыйақылар	020	-	-
Үлестік құралдарымен сыйақылар бойынша шығыстар	021	-	-
Кейінге қалдырылған салықтар бойынша кірістер (шығыстар)	022	-	-
Іске асырылмаған оң (теріс) бағамдық айырма	023	641.071	1.338.240
Үлестік қатысу әдісі бойынша ескерілетін қауымдасқан ұйымдар мен бірлескен қызметтің пайдасындағы ұйымның үлесі	024	(7.101.470)	(2.336.465)
Жалпы жиынтық пайданың (залалдың) өзге ақшалай емес операциялық түзетулері	025	(590.424)	(983.672)
Жалпы жиынтық пайданы (залалды) түзету жиыны, барлығы (+/- 011-ден 025 аралығындағы жолдар)	030	46.062.600	51.277.648
Қордағы өзгерістер	031	(1.069.539)	(1.177.209)
Резервтің өзгерістері	032	(699.299)	(587.895)
Сауда және өзге дебиторлық берешектегі өзгерістер	033	(1.920.704)	(904.491)
Сауда және өзге кредиторлық берешектегі өзгерістер	034	1.722.258	454.933
Салықтар мен бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер бойынша берешектегі өзгерістер	035	(2.147.975)	2.289.468
Өзге де қысқа мерзімді міндеттемелердегі өзгерістер	036	1.562.386	1.757.428
Операциялық активтер мен міндеттемелердің қозғалысы жиыны, барлығы (+/- 031-ден 036 аралығындағы жолдар)	040	(2.552.873)	1.832.234
Төленген сыйақылар	041	4.712.241	4.637.042
Төленген табыс салығы	042	(15.218.590)	(21.677.968)
Операциялық қызметтен түскен ақша қаражатының таза сомасы (010-жол +/- 030-жол +/- 040-жол +/- 041-жол +/- 042-жол)	050	98.945.564	90.976.610

12-71 беттердегі түсіндірме жазба осы шоғырландырылған жылдық қаржылық есептіліктің ажыратылмайтын бөлігі болып табылады.

Ақша қаражатының қозғалысы туралы есеп (жанама әдіс) (жалғасы)
 2017 жылғы 31 желтоқсанда аяқталатын жыл үшін

мың теңге

Керсеткіштердің атауы	Жол коды	Есепті кезең үшін	Алдағы кезең үшін
II. Инвестициялық қызметтен түскен ақша қаражатының қозғалысы			
1. Ақша қаражатының түсуі, барлығы (061-ден 071 аралығындағы жолдардың сомасы)	060	63.804.514	53.153.288
оның ішінде:			
Негізгі құралдарды өткізу	061	18.661	10.137
Материалдық емес активтерді өткізу	062	-	-
Басқа да ұзақ мерзімді активтерді өткізу	063	-	-
Басқа ұйымдардың (еншілестерден басқа) үлестік құралдарын және бірлескен кәсіпкерліктегі қатысу үлесін өткізу	064	-	-
Басқа ұйымдардың борыштық құралдарын өткізу	065	-	-
Еншілес ұйымдарға бақылауды жоғалтқан кезде өтеу	066	-	-
Өзге де қаржы активтерін өткізу	067	-	-
Фьючерстік және форвардтық келісімшарттар, опциондар мен своптар	068	-	-
Алынған дивидендтер	069	-	1.487.160
Алынған сыйақылар	070	-	-
Өзге түсімдер	071	63.785.853	51.655.991
2. Ақша қаражатының шығарылуы, барлығы (081-ден 091 аралығындағы жолдар сомасы)	080	131.075.773	73.370.618
оның ішінде:			
Негізгі құралдарды сатып алу	081	49.192.197	38.263.193
Материалдық емес активтерді сатып алу	082	701.553	58.754
Басқа ұзақ мерзімді активтерді сатып алу	083	-	-
Басқа ұйымдардың (еншілестерден басқа) үлестік құралдарын және бірлескен кәсіпкерліктегі қатысу үлестерін сатып алу	084	-	-
Басқа ұйымдардың үлестік құралдарын сатып алу	085	-	-
Еншілес ұйымдарға бақылауды сатып алу	086	-	-
Өзге қаржы активтерін сатып алу	087	-	-
Қарыздар беру	088	-	-
Фьючерстік және форвардтық келісімшарттар, опциондар мен своптар	089	-	-
Қауымдасқан және еншілес ұйымдарға инвестициялар	090	-	-
Өзге төлемдер	091	81.182.023	35.048.671
3. Инвестициялық қызметтен түскен ақша қаражатының таза сомасы (060-жол – 080-жол)	100	(67.271.259)	(20.217.330)

12-71 беттердегі түсіндірме жазба осы шоғырландырылған жылдық қаржылық есептіліктің ажыратылмайтын бөлігі болып табылады.

Ақша қаражатының қозғалысы туралы есеп (жанама әдіс) (жалғасы)
 2017 жылғы 31 желтоқсанда аяқталатын жыл үшін

мың теңге

Керсеткіштердің атауы	Жол коды	Есепті кезең үшін	Алдағы кезең үшін
III. Қаржы қызметінен түскен ақша қаражатының қозғалысы			
1. Ақша қаражатының түсімі, барлығы (111-ден 114 аралығындағы жолдар сомасы)	110	-	-
оның ішінде:			
Акциялардың және басқа қаржы құралдарының эмиссиясы	111	-	-
Қарыздар алу	112	-	-
Алынған сыйақылар	113	-	-
Өзге түсімдер	114	-	-
2. Ақша қаражатының шығарылуы, барлығы (121-ден 125 аралығындағы жолдар сомасы)	120	59.617.355	51.166.084
оның ішінде:			
Қарыздарды өтеу	121	-	-
Сыйақы төлеу	122	-	-
Дивидендтерді төлеу	123	59.617.355	51.156.535
Ұйымдардың акциялары бойынша меншік иелеріне төлемдер	124	-	-
Өзге де шығарулар	125	-	9.549
3. Қаржы қызметінен түскен ақша қаражатының таза сомасы (110-жол – 120-жол)	130	(59.617.355)	(51.166.084)
4. Валюта айырбастау бағамының теңгеге әсері	140	(480.852)	(719.055)
5. Ақша қаражатының артуы +/- азаюы (050-жол +/- 100-жол +/- 130-жол +/- 140-жол)	150	(28.423.902)	18.874.141
6. Есепті кезеңнің басына ақша қаражаты мен олардың баламалары	160	69.294.429	50.420.288
7. Есепті кезеңнің аяғындағы ақша қаражаты мен олардың баламалары	170	40.870.527	69.294.429

Бас директордың м.а.

Бас бухгалтер

М.Қ. Сармағамбетова

12-71 беттердегі түсіндірме жазба осы шоғырландырылған жылдық қаржылық есептіліктің ажыратылмайтын бөлігі болып табылады.

Қазақстан Республикасы
Қаржы министрінің
2017 жылғы 28 маусымдағы
№ 404 бұйрығына 6-қосымша

Нысан

Ұйымның атауы: «ҚазТрансОйл» АҚ

Капиталдағы өзгерістер туралы есеп
2017 жылғы 31 желтоқсанда аяқталатын жыл үшін

мың теңге

Құрауыштардың атауы	Жол коды	Негізгі ұйымның капиталы					Бақылан- байтын меншік иелерінің үлесі	Капитал жиыны
		Жарғылық (акционерлік) капитал	Эмиссиялық кіріс	Сатып алынған меншік үлестік құралдар	Резервтер	Бөлінбеген пайда		
Алдыңғы жылдың 1 қаңтарына сальдо	010	61.937.567	–	–	157.960.518	253.033.425	–	472.931.510
Есептік саясаттағы өзгеріс	011	–	–	–	–	–	–	–
Қайта есептелген сальдо (010-жол +/- 011-жол)	100	61.937.567	–	–	157.960.518	253.033.425	–	472.931.510
Жалпы жиынтық пайда, барлығы (210-жол + 220-жол):	200	–	–	–	104.608.862	61.600.994	–	166.209.856
Бір жылдағы пайда (залал)	210	–	–	–	–	44.527.918	–	44.527.918
Өзге жиынтық пайда, барлығы (221-ден 229 аралығындағы жолдар сомасы):	220	–	–	–	104.608.862	17.073.076	–	121.681.938
оның ішінде:								
Негізгі құралдарды қайта бағалаудан өсім (салық тиімділігін алғанда)	221	–	–	–	120.030.335	–	–	120.030.335
Негізгі құралдарды қайта бағалаудан амортизация аударымы (салық тиімділігін алғанда)	222	–	–	–	(17.073.076)	17.073.076	–	–
Сату үшін қолда бар қаржы активтерін қайта бағалау (салық тиімділігін алғанда)	223	–	–	–	–	–	–	–
Үлестік қатысу әдісі бойынша ескерілетін қауымдасқан ұйымдар мен бірлескен қызметтің өзге де жиынтық пайдасындағы (залалдағы) үлесі	224	–	–	–	960.946	–	–	960.946
Зейнетақы міндеттемелері бойынша актуарлық пайда (залал)	225	–	–	–	3.118.312	–	–	3.118.312
Еншілес ұйымдардың мерзімі кейінге қалдырылған салығына арналған табыс салығының мөлшерлемесіндегі өзгерістер өсері	226	–	–	–	865.077	–	–	865.077
Ақша ағындарын (салық тиімділігін шегергенде) хеджирлеу	227	–	–	–	–	–	–	–

12-71 беттердегі түсіндірме жазба осы шоғырландырылған жылдық қаржылық есептіліктің ажыратылмайтын бөлігі болып табылады.

Капиталдағы өзгерістер туралы есеп (жалғасы)
 2017 жылғы 31 желтоқсанда аяқталатын жыл үшін

мың теңге

Құрауыштардың атауы	Жол коды	Негізгі ұйымның капиталы					Бақылан-байтын меншік иелерінің үлесі	Капитал жиыны
		Жарғылық (акционерлік) капитал	Эмиссиялық кіріс	Сатып алынған меншік үлестік құралдар	Резервтер	Бөлінбеген пайда		
Шетел ұйымдарына инвестициялар бойынша бағамдық айырма	228	-	-	-	(3.292.732)	-	-	(3.292.732)
Шетел операцияларына таза инвестицияларды хеджирлеу	229	-	-	-	-	-	-	-
Меншік иелерімен операциялар, барлығы (310-нан 318 аралығындағы жолдар сомасы):	300	-	-	(9.549)	-	(51.156.535)	-	(51.166.084)
оның ішінде:								
Қызметкерлерге акциялармен сыйақы	310	-	-	-	-	-	-	-
оның ішінде:								
қызметкерлердің көрсететін қызметтерінің құны		-	-	-	-	-	-	-
қызметкерлерге акциялармен сыйақы беру схемасы бойынша акциялар шығару		-	-	-	-	-	-	-
қызметкерлерге акциялармен сыйақы беру схемасына қатысты салықтық пайда		-	-	-	-	-	-	-
Меншік иелерінің жарналары	311	-	-	-	-	-	-	-
Өз үлестік құралдарын (акцияларын) шығару	312	-	-	-	-	-	-	-
Бизнесті біріктіруге байланысты үлестік құралдарды шығару	313	-	-	-	-	-	-	-
Айырбасталатын құралдардың үлестік құрауышы (салық тиімділігін шегергенде)	314	-	-	-	-	-	-	-
Дивидендтерді төлеу	315	-	-	-	-	(51.156.535)	-	(51.156.535)
Меншік иелерінің пайдасына өзге де бөлулер	316	-	-	-	-	-	-	-
Меншік иелерімен өзге де операциялар	317	-	-	(9.549)	-	-	-	(9.549)
Бақылауды жоғалтуға әкеп соқтырмайтын еншілес ұйымдардағы қатысу үлесіне өзгерістер	318	-	-	-	-	-	-	-
Өзге де операциялар	319	-	-	-	-	-	-	-
Есепті жылдың 1 қаңтарына сальдо (100-жол + 200-жол + 300-жол + 319-жол)	400	61.937.567	-	(9.549)	262.569.380	263.477.884	-	587.975.282
Есептік саясаттағы өзгеріс	401	-	-	-	-	-	-	-
Қайта есептелген сальдо (400-жол +/- 401-жол)	500	61.937.567	-	(9.549)	262.569.380	263.477.884	-	587.975.282
Жалпы жиынтық пайда, барлығы (610-жол + 620-жол):	600	-	-	-	(3.728.970)	75.062.090	-	71.333.120
Бір жылғы пайда (залаң)	610	-	-	-	-	50.117.856	-	50.117.856

12-71 беттердегі түсіндірме жазба осы шоғырландырылған жылдық қаржылық есептіліктің ажыратылмайтын бөлігі болып табылады.

Капиталдағы өзгерістер туралы есеп (жалғасы)
 2017 жылғы 31 желтоқсанда аяқталатын жыл үшін

мың теңге

Құрауыштардың атауы	Жол коды	Негізгі ұйымның капиталы					Бақылан- байтын меншік иелерінің үлесі	Капитал жиыны
		Жарғылық (акционерлік) капитал	Эмиссиялық кіріс	Сатып алынған меншік үлестік құралдар	Резервтер	Бөлінбеген пайда		
Құрауыштардың атауы								
Өзге жиынтық пайда, барлығы (621-ден 629 аралығындағы жолдар сомасы):	620	-	-	-	(3.728.970)	24.944.234	-	21.215.264
оның ішінде:								
Негізгі құралдарды (салық тиімділігін шегергенде) қайта бағалаудан өсім	621	-	-	-	12.085.279	-	-	12.085.279
Негізгі құралдарды (салық тиімділігін шегергенде) қайта бағалаудан амортизацияны аудару	622	-	-	-	(24.944.234)	24.944.234	-	-
Сату үшін қолда бар қаржы активтерін (салық тиімділігін шегергенде) қайта бағалау	623	-	-	-	-	-	-	-
Үлестік қатысу әдісі бойынша ескерілетін қауымдасқан ұйымдар мен бірлескен қызметтің өзге де жиынтық пайдасындағы (залалдағы) үлесі	624	-	-	-	8.907.259	-	-	8.907.259
Зейнетақы міндеттемелері бойынша актуарлық пайда (залал)	625	-	-	-	72.607	-	-	72.607
Еншілес компаниялардың мерзімі кейінге қалдырылған салығына табыс салығының мөлшерлемесіндегі өзгерістердің тиімділігі	626	-	-	-	-	-	-	-
Ақша ағындарын (салық тиімділігін шегергенде) хеджирлеу	627	-	-	-	-	-	-	-
Шетел ұйымдарына инвестициялар бойынша бағамдық айырма	628	-	-	-	150.119	-	-	150.119
Шетел операцияларына таза инвестицияларды хеджирлеу	629	-	-	-	-	-	-	-
Меншік иелерімен операциялар, барлығы (710-нан 718 аралығындағы жолдар сомасы)	700	-	-	-	-	(59.617.355)	-	(59.617.355)
оның ішінде:								
Қызметкерлерге акциялармен сыйақы беру	710	-	-	-	-	-	-	-
оның ішінде:								
қызметкерлердің көрсететін қызметтерінің құны		-	-	-	-	-	-	-
қызметкерлерге акциялармен сыйақы беру схемасы бойынша акциялар шығару		-	-	-	-	-	-	-
қызметкерлерге акциялармен сыйақы беру схемасына қатысты салықтық пайда		-	-	-	-	-	-	-

12-71 беттердегі түсіндірме жазба осы шоғырландырылған жылдық қаржылық есептіліктің ажыратылмайтын бөлігі болып табылады.

Капиталдағы өзгерістер туралы есеп (жалғасы)
 2017 жылғы 31 желтоқсанда аяқталатын жыл үшін

мың теңге

Құрауыштардың атауы	Жол коды	Негізгі ұйымның капиталы					Бақылан- байтын меншік иелерінің үлесі	Капитал жиыны
		Жарғылық (акционерлік) капитал	Эмиссиялық кіріс	Сатып алынған меншік үлестік құралдар	Резервтер	Бөлінбеген пайда		
Меншік иелерінің жарналары	711	-	-	-	-	-	-	-
Өз үлестік құралдарын (акцияларын) шығару	712	-	-	-	-	-	-	-
Бизнесті біріктіруге байланысты үлестік құралдар шығару	713	-	-	-	-	-	-	-
Айырбасталатын құралдардың үлестік құрауышы (салық тиімділігін шегергенде)	714	-	-	-	-	-	-	-
Дивидендтерді төлеу	715	-	-	-	-	(59.617.355)	-	(59.617.355)
Меншік иелерінің пайдасына өзге де бөлулер	716	-	-	-	-	-	-	-
Меншік иелерімен өзге де операциялар	717	-	-	-	-	-	-	-
Бақылауды жоғалтуға әкеп соқтырмайтын еншілес ұйымдардағы қатысу үлесіне өзгерістер	718	-	-	-	-	-	-	-
Өзге де операциялар	719	-	-	-	-	-	-	-
Есепті жылдың 31 желтоқсанына сальдо (500-жол + 600-жол + 700-жол + 719-жол)	800	61.937.567	-	(9.549)	258.840.410	278.922.619	-	599.691.047

Бас директордың м.а.

Бас бухгалтер

12-71 беттердегі түсіндірме жазба осы шоғырландырылған жылдық қаржылық есептіліктің ажыратылмайтын бөлігі болып табылады.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА

31 желтоқсандағы 2017 жылғы жағдай бойынша

1. ЖАЛПЫ АҚПАРАТ

«Мұнай және Газ Көлігі» ұлттық компаниясы» ЖАҚ (бұдан әрі – «МГК») Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2001 жылғы 2 мамырдағы қаулысына сәйкес құрылды. Осы қаулының негізінде Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің Мемлекеттік мүлік және жекешелендіру комитеті «ҚазТрансОйл» ҰМТК» ЖАҚ акцияларына меншік құқығын МГК-ға берді, осының нәтижесінде «ҚазТрансОйл» ҰМТК» ЖАҚ «ҚазТрансОйл» ЖАҚ болып қайта тіркелді және қайта аталды.

2004 жылғы 31 мамырда Қазақстан заңнамасының талаптарына сай «ҚазТрансОйл» ЖАҚ «ҚазТрансОйл» АҚ (бұдан әрі – «Компания») болып қайта тіркелді.

2017 жылдың 31 желтоқсанына Компания акцияларының 10%-ы «Халықтық IPO» бағдарламасы аясында сатып алған миноритарлық акционерлерге тиесілі. «ҚазМұнайГаз» ұлттық компаниясы» АҚ (бұдан әрі – «ҚМГ» немесе «Бас компания») Компанияның ірі акционері болып табылады, оған Компанияға қатысудың 90% бақылау үлесі тиесілі. ҚМГ акцияларының 90%-ы «Самұрық-Қазына» Ұлттық әл-ауқат қоры» АҚ (бұдан әрі – «Самұрық-Қазына») тұлғасында Үкіметке тиесілі. ҚМГ акцияларының 10%-ы Қазақстан Республикасының Ұлттық банкіне тиесілі.

2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның келесі ұйымдарда қатысу үлесі болды:

	Тіркелген жері	Негізгі қызметі	Қатысу үлесі	
			2017 жылғы 31 желтоқсан	2016 жылғы 31 желтоқсан
«МұнайТас» СБҚК» АҚ (бұдан әрі – «МұнайТас»)	Қазақстан	Мұнай тасымалдау	51%	51%
«Қазақстан – Қытай Құбыры» ЖШС (бұдан әрі – «ҚҚҚ»)	Қазақстан	Мұнай тасымалдау	50%	50%
«Batumi Terminals Limited» (бұдан әрі – «BTL»)	Кипр	Мұнайды және мұнай өнімдерін экспедициялау, ауыстырып құю және сақтау, Батуми қ. теңіз кемежайын және мұнай құю терминалын пайдалану	–	100%
«Батуми Мұнай Терминалы» ЖШҚ	Грузия	Мұнайды және мұнай өнімдерін экспедициялау, ауыстырып құю және сақтау, теңіз кемежайын пайдалану	100%	–
«Petrotrans Limited»	Біріккен Араб Әмірліктері	Мұнайды және мұнай өнімдерін экспедициялау	100%	–

Компания және оның еншілес ұйымдары бұдан әрі мәтін бойынша «Топ» ретінде қаралады.

Компанияның бас кеңсесі Қазақстан Республикасы, Астана қаласы, Қабанбай батыр даңғылы, 19 мекенжайы бойынша орналасқан. Компанияның Атырау (Батыс филиал), Павлодар (Шығыс филиал), Алматы (Ғылыми-техникалық орталық), қалаларында орналасқан 3 филиалы және Ресей Федерациясында (Омбы және Самара қалалары) өкілдік кеңселері бар. 2017 жылы 26 мамырда қабылданған Директорлар кеңесінің шешімімен Астана қаласында орналасқан филиал (Бас ақпараттық есептеу орталығы) жабылды.

Топтың ұзындығы 5.377 км магистральды мұнай құбырлары және ұзындығы 1.975 км суағызғылар желілері бар. Сонымен қатар, Топ басқа аралас құбыр желілерінде мұнайды сақтауды, ауыстырып құюды және оның көлік экспедициясын жүзеге асырады. Топтың МұнайТас және ҚҚҚ бірлескен бақылаудағы кәсіпорындары негізінде Қазақстан мұнайын, сондай – ақ ресей мұнайын Қытайға транзитпен тасымалдау үшін пайдаланылатын Кеңкияқ – Атырау, Кеңкияқ – Құмкөл және Атасу – Алашаңқай құбырларына иелік етеді.

2017 жылдың ішінде BTL компаниясы таратылды. BTL таратушысының 2017 жылғы 7 наурыздағы шешімі негізінде, бұрын BTL – ға тиесілі болған Petrotrans Limited (бұдан әрі – «PTL») 100% акциясы және «Батуми мұнай терминалы» ЖШҚ (бұдан әрі – «БМТ») 100% қатысу үлесі Компанияға берілді. 2017 жыл ішінде Компания PTL және БМТ инвестицияларына меншік құқығын растайтын сертификаттар алды. БМТ «Батуми теңіз кемежайы» ЖШҚ-ның (бұдан әрі – «БТК») 100% қатысу үлесінің эксклюзивті басқару құқығына ие. Бұл өзгерістер шоғырландырылған қаржылық есептілікке әсер еткен жоқ. 2017 жылдың 26 қараша айында PTL Біріккен Араб Әмірліктерінде қайта тіркелді.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**1. ЖАЛПЫ АҚПАРАТ (жалғасы)**

Компанияның қызметінен суды тасымалдау қызметін бөліп шығару мақсатында 2017 жылдың 28 желтоқсанында жарғылық капиталы 28 миллиард теңгені құрайтын «Магистральдық Суағызғысы» ЖШС еншілес кәсіпорны құрылды және тіркелді. 2018 жылдың ішінде Компания жарғылық капиталына салымды жүзеге асыратын болады.

Компания табиғи монополист болып табылады және тиісінше Қазақстан Республикасының Ұлттық экономика министрлігі Табиғи монополияларды реттеу, бәсекелестікті және тұтынушылар құқығын қорғау комитетінің (бұдан әрі – «ТМРБЖТҚҚК») реттеу нысаны болады. ТМРБЖТҚҚК тариф есеп-қисабының әдіснамасын, сондай-ақ Қазақстан Республикасының ішінде мұнай тасымалдау тарифтік ставкаларын бекіту үшін жауапты.

2015 жылғы 18 мамырдан бастап «Табиғи монополиялар және реттелетін нарықтар туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар қолданысқа енгізілді, осыған сәйкес Қазақстан Республикасының аумағы арқылы транзиттеу мақсатында магистральдық құбырлармен мұнай тасымалдау қызметі және Қазақстан Республикасы төңірегінен шет аймаққа экспорттау табиғи монополиялық реттеу саласынан шығарылды.

2015-2019 жылдарға ішкі нарыққа мұнай айдау жөніндегі шекті тарифтерді мына мөлшерде бекіту туралы ТМРБЖТҚҚК-ның 2015 жылғы 21 тамыздағы бұйрығы 2015 жылғы 1 қазаннан бастап күшіне енді:

- 2015 жылы – 1.000 километрге 1 тонна үшін ҚҚС-сыз 3.225,04 теңге;
- 2016 жылы – 1.000 километрге 1 тонна үшін ҚҚС-сыз 3.547,46 теңге;
- 2017 жылы – 1.000 километрге 1 тонна үшін ҚҚС-сыз 3.902,13 теңге*;
- 2018 жылы – 1.000 километрге 1 тонна үшін ҚҚС-сыз 4.292,40 теңге;
- 2019 жылы – 1.000 километрге 1 тонна үшін ҚҚС-сыз 4.721,72 теңге.

* Көрсетілген тариф 2017 жылғы 1 қаңтардан бастап күшіне енді.

2014 жылғы 1 сәуірден бастап күшке енген Қазақстан Республикасы төңірегінен шет аймаққа мұнай айдау экспорттау тарифі 1.000 километрге 1 тонна үшін ҚҚС-сыз 5.817,20 теңгені құрайды.

«Тұймазы – Омбы – Новосібір-2» қазақстандық магистральды мұнай құбырының учаскесі арқылы транзит мақсатында мұнайды айдау тарифі 1.000 километрге 1 тонна үшін 1.727,10 теңгені құрайды.

Ресей мұнайын Қазақстан Республикасы аумағы арқылы Қытай Халық Республикасына Ресей Федерациясының шекарасы – Қазақстан Республикасының шекарасы (Прииртышск) – Атасу (Қазақстан Республикасы) – Алашаңқай (Қытай Халық Республикасы) бағыты бойынша тасымалдау тарифі 1 тоннаға 3,11 АҚШ долларын құрайды (Прииртышск – Атасу учаскесінде).

Ресейде шығарылған мұнайды Өзбекстан Республикасына Қазақстан Республикасының аумағы арқылы транзит мақсатында тасымалдау тарифі 1 тонна үшін 22,90 АҚШ долларын құрайды.

Негізінде тарифтер іске қосылған активтерге капитал құнын қайтаруға негізделеді. Қазақстан Республикасының табиғи монополиялардың қызметін реттеу туралы заңнамасына сәйкес тарифтер қызметтерді көрсету үшін қажетті шығындардың құнынан төмен бола алмайды және табиғи монополия субъектісінің тиімді қызмет етуін қамтамасыз ететін пайда алу мүмкіндігін есепке алу керек.

«Табиғи монополиялар туралы» Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес, табиғи монополия субъектісі ретінде Компанияның 2015-2019 жылдарға бекітілген шекті тарифтер аясында 2015-2019 жылдарға өндірістік объектілердің күрделі құрылысына / қайта құруына / күрделі жөндеуіне бағытталған инвестициялық бағдарламаны орындауға (Қазақстан Республикасының Энергетика министрлігінің 2018 жылғы 9 ақпандағы № 42 және ТМРБЖТҚҚК 2018 жылғы 15 қаңтардағы № 8-ОД бірлескен бұйрығымен бекітілген) міндеттемесі бар, жалпы сомасы 191 миллиард теңге, оның ішінде:

- 2015 жылы – 57,1 миллиард теңге, оның ішінде ішкі нарыққа – 18,4 миллиард теңге;
- 2016 жылы – 38,4 миллиард теңге, оның ішінде ішкі нарыққа – 12,5 миллиард теңге;
- 2017 жылы – 42,9 миллиард теңге, оның ішінде ішкі нарыққа – 13,5 миллиард теңге;
- 2018 жылы – 31,2 миллиард теңге, оның ішінде ішкі нарыққа – 9,8 миллиард теңге;
- 2019 жылы – 21,36 миллиард теңге, оның ішінде ішкі нарыққа – 6,6 миллиард теңге.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

1. ЖАЛПЫ АҚПАРАТ (жалғасы)

Жоғарыда көрсетілген заңға сәйкес бекітілген инвестициялық бағдарламаның іс-шараларын орындамаған үшін ТМРБЖТҚҚК қолдану туралы шешім қабылдаған сәттен бастап өтемдік тариф қолдануға құқылы.

2017 жылғы 31 желтоқсанға инвестициялық бағдарламаның іс-шараларын нақтылы орындау мынадай:

- 2015 жылы – 70,5 миллиард теңге;
- 2016 жылы – 37,8 миллиард теңге;
- 2017 жылы – 36,3 миллиард теңге.

Сонымен қатар, табиғи монополия субъектісі инвестиция бағдарламасының іс-шараларын табиғи монополия субъектісіне қатысты емес себептер бойынша орындамаған жағдайда, инвестиция бағдарламасының іс-шараларын орындау мерзімдері инвестиция бағдарламасының іс-шараларын іске асыру жылынан кейінгі жылдың 1 наурызына дейін инвестиция бағдарламасын түзету жолымен келесі жылға ауысуы мүмкін. Осы норманы ескере отырып, Компания 2018 жылдың қаңтарында жұмыстардың ауысу көлемдерін ескере отыра 2017 жылға арналған инвестициялық бағдарламаны түзету туралы өтінішті қарауға және бекітуге ұсынды.

Бекітілген инвестициялық бағдарламаның іс-шаралары заңнамамен белгіленген тәртіпте жалпы 5-жылдық кезеңде орындалады деп күтіледі.

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілікті Бас директордың міндетін атқарушы мен бас бухгалтер 2018 жылғы 16 наурызда бекітілді және басып шығаруға рұқсат етілді.

2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ НЕГІЗІ

Топтың осы шоғырландырылған қаржылық есептілігі Қазақстан Республикасының Қаржы министрілігінің 2017 жылғы 28 маусымдағы № 404 бұйрығының талаптарына сәйкес дайындалған.

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілік қайта бағаланған құны бойынша есептелетін негізгі құралдарды және есеп саясатында және осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ескертпелерінде көрсетілген басқа баптарды қоспағанда бастапқы құны бойынша бағалау қағидатына сәйкес дайындалған.

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілік теңгемен берілген, ал барлық сома басқаша көрсетілген жағдайларды қоспағанда, тұтас мыңдыққа дейін дөңгелектеп алынған.

Шоғырландырылған қаржылық есептілікте алдыңғы кезең үшін салыстырмалы ақпарат берілген.

3. ШОҒЫРЛАНДЫРУ НЕГІЗІ

Шоғырландырылған қаржылық есептілік Компанияның және оның еншілес кәсіпорнының 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық есептілігін қамтиды. Бақылау Топтың инвестиция объектісіне қатысудан түсетін кірістің өзгерісіне байланысты тәуекелге ұшыраған немесе осындай кірістерді алуға құқығы, сондай-ақ инвестиция объектісіне қатысты өз өкілеттіктерін жүзеге асыру арқылы кіріске ықпал етуге мүмкіндігі болған жағдайда жүзеге асырылады.

Атап айтқанда, Топ инвестиция объектісін мына шарттар орындалған жағдайда ғана бақылайды:

- Топтың инвестиция объектісіне қатысты өкілеттігі болғанда (яғни инвестиция объектісінің маңызды қызметін басқарудың ағымдағы мүмкіндігін қамтамасыз ететін құқығы болған);
- Топта инвестиция объектісіне қатысудан түсетін кірістің өзгеруіне байланысты шығынға ұшырағанда немесе осындай кірісті алуға құқығы болғанда;
- Топта инвестиция объектісіне қатысты өз өкілеттіктерін жүзеге асыру көмегімен кіріске ықпал етуге мүмкіндігі болғанда.

Топта инвестиция объектісіне қатысты басым дауыс құқығынан кем немесе ұқсас құқық болған жағдайда, Топ осы инвестиция объектісіне қатысты өкілеттіктің болуын бағалау кезінде барлық ақылға қонымды фактілерді және жағдаяттарды ескереді:

- инвестиция объектісінде өзге де дауыс беру құқығын ұстаушылармен келісім;
- басқа келісімдермен негізделген құқықтар;
- Топқа тиесілі дауыс құқығы және ықтимал дауыс құқығы.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

3. ШОҒЫРЛАНДЫРУ НЕГІЗІ (жалғасы)

Егер фактілер мен жағдаяттар бақылаудың үш құраушысының біреуінің немесе бірнешеуінің өзгергенін білдірсе, Топ инвестиция объектісіне қатысты бақылаудың болуын қайта талдайды. Еншілес мекемені шоғырландыру Топ еншілес компанияны бақылауды алған кезден басталады және Топ еншілес мекемені бақылауды жоғалтқан кезде доғарылады.

Еншіліс мекеменің жыл ішінде сатып алған немесе шығарылған активтері, міндеттемелері, кірістері мен шығыстары Топ бақылауды алған күннен бастап шоғырландырылған қаржылық есептілікке кіргізіледі және Топ еншілес мекемеге бақылауды жоғалтқан күнге дейін көрсетіледі.

Пайда немесе залал және өзге де жиынтық табыстың әр құраушысы, егер бұл бақыланбайтын қатысу үлестерінің теріс сальдосына әкелген жағдайдың өзінде де Топтың бас компаниясының меншігі және бақыланбайтын қатысу үлесі болып табылады. Қажет болған жағдайда еншілес компаниялардың қаржы есептілігі Топтың есеп саясатымен сәйкестікке келтіру үшін осындай компаниялардың есеп саясаты түзетіледі. Топ ішінде операцияларды жүзеге асыру нәтижесінде туындайтын барлық топ ішіндегі актив пен міндеттеме, капитал, кірістер, шығыстар мен ақша ағындары шоғырландыру кезінде толық алынып тасталады.

Бақылауды жоғалтпағанда еншілес кәсіпорындағы қатысу үлесінің өзгерісі капиталмен операция ретінде ескеріледі. Егер Топ еншілес кәсіпорынға бақылауды жоғалтса, ол тиісті активтер мен міндеттемелерді (оның ішінде гудвилді), бақыланбайтын қатысу үлестерін және капиталдың өзге де құралымдарын тануды тоқтатады және туындаған пайданы немесе залалды пайда мен залал құрамында таниды. Қалған инвестицияларды әділ құны бойынша таниды.

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ**4.1 Бірлескен қызметке қатысу**

Топтың бірлескен бақылаудағы кәсіпорындар нысанында бірлескен қызметке қатысу үлесі бар.

Бірлескен бақылаудағы кәсіпорын – бұл бірлескен қызмет туралы келісім, оған сай келісімге бірлескен бақылауды жүзеге асырушы тараптардың бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардың таза активтеріне құқығы бар. Бірлескен бақылау – шартпен негізделген бірлескен бақылауды жүзеге асыру, бұл маңызды қызметке қатысты шешім қабылдау бірлескен бақылауды жүзеге асырушы тараптардың бірауызды келісімін талап ететін жағдайларда орын алады.

Бірлескен бақылауды анықтау кезінде ескерілетін факторлар еншілес компанияларға бақылаудың болуын айқындау кезінде ескерілетін факторларға ұқсас.

Топтың бірлескен бақылаудағы кәсіпорындарға инвестициялары үлестік қатысу әдісі бойынша ескеріледі. Үлестік қатысу әдісіне сәйкес бірлескен бақылаудағы кәсіпорындарға инвестициялар бастапқы құны бойынша танылады. Инвестициялардың теңгерімдік құны бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардың таза активтеріндегі сатып алу күнінен кейін туындайтын өзгерістердегі үлесті тану салдарынан артылады немесе кемітіледі. Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындарға қатысты гудвилл инвестициялардың теңгерімдік құнына кіреді және амортизацияланбайды, сондай-ақ құнсыздану мәніне жеке тексеруге ұшырамайды.

Шоғырландырылған жиынтық кіріс туралы есеп Топтың бірлескен бақылаудағы кәсіпорын қызметінің қаржылық нәтижелеріндегі үлесін көрсетеді. Осындай объектілердің өзге де жиынтық табысындағы өзгерістер Топтың өзге де жиынтық табысының құрамында ұсынылады. Сонымен бірге, егер бірлескен кәсіпорынның меншік капиталында тікелей танылған өзгерістер орын алса, Топ осындай өзгерістердегі өз үлесін мойындайды және бұл меншік капиталдың өзгерістері туралы есепте қолданылатын болса, осы фактіні ашады. Топтың бірлескен кәсіпорындармен операциялары бойынша туындайтын іске асырылмаған пайда мен залалдар Топтың бірлескен бақылаудағы кәсіпорынға қатысу үлесі болатын дәрежеде алынып тасталады.

Топтың бірлескен бақылаудағы кәсіпорынның пайдасындағы немесе залалындағы үлесі операциялық пайда шегінен тыс тікелей шоғырландырылған жиынтық табыс туралы есепте берілген. Ол бірлескен бақылаудағы кәсіпорынның салық салуды есепке алғаннан кейінгі пайдасын немесе залалын көрсетеді.

Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардың қаржылық есептілігі Топтың қаржылық есептілігі сияқты есепті кезең үшін жасалады. Қажет болған ретте есеп саясатын Топтың есеп саясатымен сәйкестікке келтіру мақсатында оған түзетулер енгізіледі.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)**4.1 Бірлескен қызметке қатысу (жалғасы)**

Үлестік қатысу әдісін қолданғаннан кейін Топ бірлескен бақылаудағы кәсіпорындарға Топтың инвестициялары бойынша құнсызданудан болған қосымша залалдарды тану қажеттілігін айқындайды. Топ әр есепті күнге бірлескен бақылаудағы кәсіпорындарға инвестициялар құнсыздануының объективті айғақтарының болуын анықтайды. Осындай айғақтар болған жағдайда Топ құнсыздану сомасын бірлескен бақылаудағы кәсіпорынның өтеу құны мен оның теңгерімдік құны арасындағы айырма ретінде есептейді және осы соманы «Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардағы пайда/залалдардағы үлес» бабы бойынша шоғырландырылған жиынтық кіріс туралы есепте таниды.

Бірлескен бақылаудағы кәсіпорынға елеулі әсерді жоғалтқан жағдайда, Топ әділ құны бойынша қалған инвестицияны бағалайды және таниды. Бірлескен бақылаудағы кәсіпорынның бірлескен бақылауды жоғалту кезінде теңгерімдік құны мен қалған инвестициялардың әділ құны және есептен шығудан болатын түсімдер арасындағы айырма пайда немесе залал құрамында танылады.

4.2 Шетел валютасын қайта есептеу

Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігі теңгемен берілген. Топтың әр компаниясы өзінің қызмет ететін валютасын айқындайды және әр компанияның қаржылық есептілігіне кіргізілген баптар осы қызмет ететін валютада бағаланады. Компанияның жәнәбірлескен бақылаудағы кәсіпорындардың МұнайТас пен ҚҚҚ атқарымдық валютасы теңге болып табылады. BTL, RTL және БМТ-ның атқарымдық валютасы АҚШ доллары болып табылады, БТК-ның атқарымдық валютасы грузин лариі болып табылады.

Операциялар мен қалдықтар

Топ компаниялары шетел валютасындағы операцияларды бастапқыда өздерінің қызмет ететін валютасында операция тану көрсеткіштеріне қанағаттандыратын күнге қолданылатын валюта бағамы бойынша есептейді.

Шетел валютасында бейнеленген монетарлық активтер мен міндеттемелер есепті күнге қолданыстағы қызмет ететін валюта спот-бағамымен қайта есептеледі.

Монетарлық баптарды өтеу және қайта есептеу кезінде туындайтын барлық бағамдық айырма шоғырландырылған жиынтық кіріс туралы есепке кіргізіледі.

Тарихи құн негізінде шетел валютасында бағаланатын монетарлық емес баптар бастапқы мәмілелер жасау күніне қолданыстағы бағам бойынша қайта есептеледі. Әділ құн негізінде шетел валютасында бағаланатын монетарлық емес баптар әділ құнды айқындау күніне қолданыстағы бағам бойынша қайта есептеледі. Монетарлық емес баптарды қайта есептеу кезінде туындайтын пайда мен залал баптың әділ құны (яғни баптар бойынша бағамдық айырмалар, өзге де жиынтық кіріс немесе пайда не залал құрамында танылған әділ құнның өзгерісінен болған пайдалар немесе залалдар да тиісінше өзге де жиынтық кіріс немесе пайда не залал құрамында танылады) өзгерісі нәтижесінде болған пайданы немесе залалды тану қағидаттарына сәйкес есептеледі.

Топ компаниялары

Шоғырландыру кезінде шетелдік бөлімшелердің активтері мен міндеттемелері есепті күніне қолданыстағы бағам бойынша теңгемен қайта есептеледі, осындай бөлімшелердің пайдасы мен залалдары орташа бағам бойынша қайта есептеледі. Осындай қайта есептеу кезінде пайда болатын бағамдық айырма өзге жиынтық кіріс құрамында танылады. Шетел бөлімшесі шыққан кезде осы шетел бөлімшесіне жататын өзге жиынтық кіріс құрамдастары пайда немесе залал құрамында танылады.

Шетелдік бөлімшені сатып алған ретте пайда болатын гудвил және активтер мен міндеттемелердің теңгерімдік құны олардың әділ құнына дейін шетелдік бөлімшенің активтері мен міндеттемелері ретінде ескеріледі және есепті күнге қолданыстағы валюта бағамы бойынша қайта есептеледі.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)****4.2 Шетел валютасын қайта есептеу (жалғасы)***Валюта айырбастау бағамдары*

Қазақстан кор биржасында (бұдан әрі – «ҚҚБ») белгіленген орташа өлшенген айырбас бағамдары Қазақстан Республикасындағы ресми айырбас бағамдары ретінде пайдаланылады.

2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін орташа өлшенген айырбас бағамдары мынаны құрады:

<i>Тенге</i>	31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін	
	2017 жылғы	2016 жылғы
АҚШ доллары	326,08	341,74
Ресей рублі	5,59	5,12
Еуро	368,65	378,27
Грузин лариі	130,93	122,24

31 желтоқсанға ҚҚБ белгілеген валюта айырбастау бағамдары мынаны құрады:

<i>Тенге</i>	2017 жыл	2016 жыл
АҚШ доллары	332,33	333.29
Ресей рублі	5,77	5.43
Еуро	398,23	352.42
Грузин лариі	128,16	126.25

4.3 Активтер мен міндеттемелерді айналымды/қысқа мерзімді және айналымнан тыс/ұзақ мерзімдіге жіктеу

Қаржы жағдайы туралы шоғырландырылған есепте Топ активтер мен міндеттемелерді айналымды/қысқа мерзімді және айналымнан тыс/ұзақ мерзімдіге жіктеу негізінде көрсетеді. Актив айналымды болып табылады, егер:

- оны іске асыру болжанса немесе ол сатуға немесе қарапайым операциялық кезең аясында тұтынуға арналса;
- ол негізінен сату мақсатына арналса;
- оны есепті кезең аяқталғаннан кейін он екі ай ішінде іске асыру болжанса; немесе
- есепті кезең аяқталғаннан кейін кемінде он екі ай ішінде міндеттемелерді өтеу үшін, оны айырбастауға немесе пайдалануға қатысты шектеулерді қоспағанда, ақша қаражаттарын немесе олардың баламаларын білдірсе.

Барлық өзге активтер айналымнан тыс ретінде жіктеледі.

Міндеттеме қысқа мерзімді болып табылады, егер:

- оны қалыпты операциялық кезең аясында өтеу болжанса;
- ол негізінен сауда мақсатында ұсталса;
- ол есепті кезең аяқталғаннан кейін он екі ай ішінде өтеуге жатса; немесе
- Топта есепті кезең аяқталғаннан кейін кемінде он екі ай ішінде міндеттемелерді өтеу мерзімін ұзарту сөзсіз құқығы болмаса.

Топ өзге барлық міндеттелерді ұзақ мерзімді ретінде жіктейді.

Мерзімі кейінге қалдырылған салық активтері мен міндеттемелері айналымнан тыс/ұзақ мерзімді активтер мен міндеттемелер ретінде жіктеледі.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)**4.4 Әділ құнды бағалау**

Әділ құн бағалау күніне нарық қатысушылары арасында қалыпты тәртіпте жасалатын мәміле аясында активтерді сату үшін алынатын немесе міндеттемелерді беру үшін төленетін баға болып табылады. Әділ құн бағасы активтерді сату немесе міндеттемелерді беру жөніндегі мәміле мынадай болып өтуін болжайды:

- не осы актив немесе міндеттеме үшін негізгі нарықта;
- не негізгі нарық болмаған жағдайда осы актив немесе міндеттеме үшін неғұрлым қолайлы нарықта.

Топ негізгі немесе неғұрлым қолайлы нарыққа қол жеткізуі тиіс. Активтің немесе міндеттеменің әділ құны жорамалдарды пайдалану арқылы бағаланады, оларды нарық қатысушылары активтің немесе міндеттеменің бағасын айқындау кезінде пайдалануы мүмкін, бұл орайда нарық қатысушылары өзінің озық мүдделерінде әрекет етеді.

Қаржылық емес актив әділ құнының бағасы не активті ең жақсы және неғұрлым тиімді түрде пайдалану жолымен немесе осы активті ең жақсы және неғұрлым тиімді түрде пайдаланатын нарықтың басқа қатысушысына сату нәтижесінде нарық қатысушысының экономикалық пайдасын еселеу мүмкіндігін ескереді. Топ бағалаудың пайда болған жағдаяттарында қолайлы және әділ құнын бағалау үшін жеткілікті деректерге қол жетімді бағалау әдістемелерін пайдаланады, бұл орайда бақыланатын орынды бастапқы деректерді мейлінше көп және бақыланбайтын бастапқы деректерді мейлінше аз пайдаланады.

Әділ құны шоғырландырылған қаржылық есептілікте бағаланатын немесе көрсетілетін барлық активтер пен міндеттемелер тұтас алғанда әділ құнды бағалау үшін маңызды болып табылатын ең төменгі деңгейдегі бастапқы деректер негізінде әділ құн көздерінің төменде сипатталған сатылары аясында жіктеледі:

- 1-деңгей – бірыңғай активтер немесе міндеттемелер бойынша белсенді нарықтағы бағалардың нарықтық белгіленуі бойынша (қандай да бір түзетулерсіз);
- 2-деңгей – сатының ең төменгі деңгейіне жататын әділ құнын бағалау үшін маңызды бастапқы деректер нарықта тікелей немесе жанама бақыланатын болып табылатын баға үлгісі;
- 3-деңгей – сатының ең төменгі деңгейіне жататын әділ құнын бағалау үшін маңызды бастапқы деректер нарықта бақыланабайтын болып табылатын баға үлгісі.

Шоғырландырылған қаржылық есептілігінде кезеңдік негізде қайта бағаланатын активтер мен міндеттемелер жағдайында әр есепті кезеңнің аяғына жіктемені (тұтас алғанда әділ құнды бағалау үшін маңызды болып табылатын ең төменгі деңгейдегі бастапқы деректер негізінде) қайтадан талдай отырып Топ оларды саты көздері деңгейлері арасында ауыстыру қажеттілігін анықтайды.

Әр есепті кезеңге Топтың есеп саясатына сәйкес қайта талдау және қайта бағалау қажет болатын активтер мен міндеттемелер құнының өзгерістерін Топ талдау жүргізеді. Осындай талдау аясында Топ соңғы бағалау кезінде қолданылған негізгі бастапқы деректерді бағалау кезінде пайдаланылатын ақпаратты шарттармен және өзге де орынды құжаттармен салыстыру жолымен тексереді. Топ және сыртқы бағалаушылар әр актив пен міндеттеменің әділ құнының өзгерісін өзгерістің негізділігін айқындау мақсатында тиісті сыртқы көздермен салыстырады.

Әділ құн туралы ақпаратты ашу мақсатында Топ активтер мен міндеттемелерді олардың сипаты, оларға тән сипаттама мен тәуекелдер, сондай-ақ жоағарыда көрсетілген әділ құн көздері сатысының қолданылатын деңгейі негізінде жіктейді.

Негізгі құралдардың әділ құнын талдау және оны анықтау әдістері туралы қосымша ақпарат *5-ескерту*де келтірілген.

4.5 Айналымнан тыс активтер, сатуға арналған деп жіктелген активтер және тоқтатылған қызмет

Топ айналымнан тыс активтерді және шығатын топтарды, егер олардың теңгерімдік құны негізінен оларды ұзақ пайдалану нәтижесінде емес, оларды сату арқылы өтелуге жатса, сату үшін жіктейді. Айналымнан тыс активтер және шығу топтары, сатуға арналған деп жіктелген, мына екі мәннің – теңгерімдік құнның және сатуға арналған шығындарды шегергендегі әділ құнның кішісі бойынша бағаланады. Сатуға арналған шығындар қосымша шығындар болып табылады, тікелей активтердің шығарылуына жататын (немесе топтың шығарылуы), өзіне қаржы шығындарын және пайдаға салынатын салық бойынша шығыстарды қамтымайды.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)**4.5 Айналымнан тыс активтер, сатуға арналған деп жіктелген активтер және тоқтатылған қызмет (жалғасы)**

Объектіні сату үшін ұсталатын ретінде жіктеу өлшемі, егер сату мүмкіндігі жоғары, ал актив немесе шығу тобы өзінің ағымдағы күйінде жедел сатылуы мүмкін болған жағдайда сақталған болып есептеледі. Сатуды жүзеге асыру үшін қажетті іс-әрекеттер сатуға байланысты елеулі өзгерістердің, сондай-ақ сатуды болдырмаудың шағын мүмкіндігін көрсетуі тиіс. Басшылықтың жіктеу күнінен бастап бір жыл ішінде сатуды аяқтауға нақты ниеті болуы тиіс.

Сату немесе бөлу үшін ұстап тұрылған ретінде жіктелгеннен кейін негізгі құралдар мен материалдық емес активтер амортизациялауға жатпайды.

Сату немесе бөлу үшін ұсталатын ретінде жіктелген активтер мен міндеттемелер қаржы жағдайы туралы есепте айналымды/қысқа мерзімді баптар ретінде жеке ұсынылады.

Шығатын топ тоқтатылған қызмет ретінде мына жағдайда жіктеу өлшемдерін қанағаттандырады, егер шығып қалған ұйымның құрамдасы болса не сатуға арналған ретінде жіктелсе және:

- қызметтің жеке негізгі бағыты немесе қызмет жүзеге асырылған ірі географиялық өңірді білдірсе;
- қызметтің жеке негізгі бағытын немесе қызмет жүзеге асырылған ірі географиялық өңірді шығаруды жүзеге асыру жөніндегі бірыңғай үйлестірілген жоспарға енгізілген; не
- тек қана қайта сату үшін сатып алынған еншілес ұйым болса.

Тоқтатылған қызмет жалғастырылатын қызмет нәтижелерінен шығарылады және шоғырландырылған жиынтық табыс туралы есепте тоқтатылған қызметтен салық салудан кейінгі пайда немесе залал ретінде жеке бап болып көрсетіледі.

Қосымша ақпаратты ашу *б-ескерту*де ұсынылған. Шоғырландырылған қаржылық есептілікке қатысты барлық өзге ескертпелер өзіне ағымдағы қызметке жататын соммасын қамтиды, егер басқасы көрсетілмесе.

4.6 Негізгі құралдар

Негізгі құралдар бастапқыда өзіндік құны бойынша есепке алынады. Кейінгі есепке алу жинақталған амортизацияны (жерден, технологиялық мұнайдан және аяқталмаған құрылыстан басқа) және қайта бағалау болған жағдайда, және танылған құнсызданудан болатын залалдарды шегергендегі әділ құны бойынша жүргізіледі.

Топ артық технологиялық мұнай анықтағанда, нәтижесінде алынған объект актив анықтамасын қанағаттандыратындылығын анықтайды, және егер солай болса, пайда болған активті негізгі құрал ретінде таниды. Бастапқы тану кезінде негізгі құрал нөлдік құн бойынша бағаланады және әрбір есепті күнге қайта бағаланады.

Топ өзінің негізгі құралдарын оларды ауыстырудың нарықтық құнына дейін қайта бағалау жүргізу үшін кезеңімен тәуелсіз сарапшыларды тартады. Негізгі құралдарды қайта бағалау есебін жүргізу саясатына сәйкес әр 3 жылда (жыл сайын қайта бағаланатын технологиялық мұнайды қоспағанда) қайта бағаланған активтің әділ құны оның теңгерімдік құнынан елеулі айырмашылығы болмағанына сенімділікті қамтамасыз ету үшін жүзеге асырылады.

Қайта бағалаудан құнның өсуі өзге де жиынтық кіріс құрамында көрсетіледі және меншік капиталдың құрамына кіретін активтерді, оның осы активтің құнын қайта бағалау салдарынан болған және пайда немесе залал құрамында бұрын жасалған қайта бағалау салдарынан танылған мұндай активтерді қайта бағалаудан болған залалды қалпына келтіретін бөлікті қоспағанда, активтерді қайта бағалау резерві қорының артуына жатады. Қайта бағалаудан болатын залал оның бұрын активті қайта бағалау резерві қорының құрамында танылған осы актив бойынша оның қайта бағалауын тікелей кемітетін бөлігін қоспағанда пайда немесе залал құрамында танылады.

Активтің қайта бағаланған теңгерімдік құны негізінде есептелген амортизация мен активтің бастапқы құны негізінде есептелген амортизация арасындағы айырмашылық активтерді қайта бағалау резервінен жыл сайын бөлінбеген пайдаға ауыстырылады. Сонымен қатар қайта бағалау күніне жинақталған амортизация және құнсыздану активтің жалпы теңгерімдік құнын бір мезгілде азайта отырып алынып тасталады және одан кейін таза сома активтің қайта бағаланған құнына дейін жете бағаланады. Актив шығарылған кезде нақты шығарылатын активке жататын қайта бағалау резерві бөлінбейтін пайдаға көшіріледі.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)****4.6 Негізгі құралдар (жалғасы)**

Негізгі құралдардың құнына капиталдандыру белгісі орындалатын жабдықтар бөліктерін ауыстыру құны және ұзақ мерзімді құрылыс жобалары бойынша қарыз жөніндегі шығындар кіреді. Белгілі бір уақыт аралығында негізгі құралдардың маңызды құраушыларын ауыстыру қажет болған жағдайда, Топ осындай құраушыларды өздеріне сәйкес дербес пайдалы қолдану мерзімдері бар жеке активтер ретінде таниды. Солай сияқты басты техникалық тексеріс кезіндегі шығыстардың тану критерийлері болса, жабдықтарды ауыстыру ретінде негізгі құралдардың теңгерімдік құны бойынша танылады. Жөндеуге және техникалық қызмет көрсетуге арналған өзге барлық шығын пайда немесе залал құрамында танылады.

Актив пайдаланылғаннан кейін оны пайдаланудан шығару бойынша күтілетін шығындардың келтірілген бағасы келешек шығындарға резервті тану критерийлері орындалатын болса тиісті активтің бастапқы бағасына қосылады. Активтерді пайдаланудан шығару және жерлерді қайта өңдеу бойынша танылған резерв туралы толық ақпарат үшін елеулі есепке алу толғамдарын, бағалау мәндерін және жол берулерді қараңыз (5, 17 ескертпелер).

Амортизация желілік әдіспен активтерді пайдалы қолданудың бағалау мерзімі ішінде келесі түрде есептеледі:

	Жылдар
Ғимараттар мен құрылыс	5-50
Машиналар мен жабдық	3-30
Құбырлар мен өзге де көлік активтері	5-30
Өзге де	2-10

Топтың есеп саясатына сәйкес технологиялық мұнай, аяқталмаған құрылыс және жер амортизацияланбайды.

Бұрын танылған негізгі құралдарды немесе олардың маңызды құрауыштарын тануды доғару олар шығарылған кезде немесе егер келешекте осы активті пайдаланудан немесе шығарудан экономикалық тиімділік алу күтілмеген жағдайда болады. Активті тануды доғару нәтижесінде туындайтын кіріс немесе шығыс (активтің шығуынан және теңгерімдік құнынан болатын таза түсімдер арасындағы айырмашылық ретінде есептелген) активті тану доғарылған есепті жыл үшін пайдаға және залалға кіргізіледі.

Таратылу құны, активтерді пайдалы қолдану мерзімі және негізгі құралдардың амортизациялау әдістері әрбір жылдық есепті кезеңнің аяғында талданады және қажетіне қарай келешекті негізде түзетіледі.

4.7 Материалдық емес активтер

Жеке сатып алынған материалдық емес активтер бастапқы танылған кезде бастапқы құны бойынша бағаланады. Бизнесті біріктіру кезінде сатып алынған материалдық емес активтердің бастапқы құны сатып алу күніндегі әділ құны болып табылады. Бастапқы танудан кейін материалдық емес активтер жинақталған өтелімді және құнсызданудан болған жинақталған залалды шегергенде (олар болған ретте) бастапқы құны бойынша есептеледі. Топ ішінде жүргізілген материалдық емес активтер өнім әзірлеуге арналған капиталдандырылған шығындарды қоспағанда, капиталдандырылмайды және тиісінше шығыс туындаған есепті кезең үшін пайда мен залал құрамында көрсетіледі.

Материалдық емес активтердің пайдалы қолдану мерзімі шектеулі.

Пайдалы қолдану шектеулі мерзімі бар материалдық емес активтер осы мерзім ішінде өтеледі және егер осы материалдық емес активтің құнсыздану белгілері болса, құнсыздану мәніне бағаланады. Өтелім активтер қызметінің бағаланған пайдалы мерзімі үшін тік желілік әдіс негізінде есептеледі. Материалдық емес активтер негізінен жеті-он жыл ішінде өтеледі. Пайдалы қолдану мерзімі шектеулі материалдық емес актив үшін өтелімді есептеу кезеңі мен әдісі кем дегенде әр есепті кезеңнің аяғында қайта қаралады. Активке кіргізілген келешек экономикалық тиімділікті пайдалы қолданудың болжалды мерзімінің немесе тұтынудың болжалды құрылымының өзгерісі тиісінше өтелім кезеңін немесе есептеу әдісін өзгертеді және есепке алу бағаларының өзгерісі ретінде ескеріледі. Пайдалы қолдану мерзімі шектеулі материалдық емес активке арналған шығындар шоғырландырылған жиынтық кіріс туралы есепте материалдық емес активтер қызметіне сәйкес шығыстар санатында танылады.

Материалдық емес активтерді танудың тоқтатылуынан болатын кіріс немесе шығыс активтің шығуынан болатын таза түсім және активтің теңгерімдік құны арасындағы айырмашылық ретінде өлшенеді және осы активті тану тоқтатылған кездегі шоғырландырылған жиынтық кіріс туралы есепте танылады.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)**4.8 Қаржы емес активтердің құнсыздануы**

Әрбір есепті кезеңге Топ активтің мүмкін болатын құнсыздану белгілері болуын айқындайды. Егер осындай белгілер орын алса немесе егер активті құнсыздануға жыл сайынғы тексеру талап етілсе, Топ активтің өтеу құнына бағалау жүргізеді. Активтің немесе ақша ағынын туындатушы бөлімше (бұдан әрі – «ААТБ») өтеу құны – мына шамалардың ең үлкені: сатуға арналған шығындарды шегергенде активтің (ААТБ) әділ құны және активті (ААТБ) пайдаланудан болатын құндылық.

Актив негізінен басқа активтер немесе активтер тобы тудыратын ағындарға тәуелсіз ақша қаражаты ағындарын тудырмайтын жағдайларды қоспағанда, өтеу құны жеке актив үшін айқындалады. Егер активтің немесе ААТБ-ның теңгерімдік құны оның өтелетін құнынан артып кетсе, актив құнсызданған деп саналады және өтеу құнына дейін есептен шығарылады. Пайдаланудан болатын құндылықтарды бағалау кезінде келешек ақша ағындары активке тән ақшаның және тәуекелдің уақытша құнының ағымдағы нарықтық бағасын көрсететін салық салғанға дейінгі дисконттау мөлшерлемесі бойынша дисконтталады. Сатуға арналған шығындарды шегергенде әділ құнын анықтау кезінде жуық арадағы нарықтық мәмілелер ескеріледі (егер ондайлар орын алса). Олар болмаған ретте бағалаудың тиісті үлгісі қолданылады. Бұл есептер бағалау коэффициенттерімен, акциялардың нарығында еркін айналыстағы бағаларды белгілеумен немесе әділ құнның өзге де қол жетімді көрсеткіштерімен расталады.

Топ құнсыздану сомасын Топтың жеке активтер жатқызылатын әр ААТБ үшін жеке дайындалатын нақты жоспарлар және болжау есептерін ескере отырып айқындайды. Бұл жоспарлар мен болжау есептері әдетте бес жылға жасалады. Неғұрлым ұзақ кезеңдер үшін өсудің ұзақ мерзімді қарқыны есептеледі, ол бесінші жылдан кейінгі келешек болжауды ақша ағындарына қатысты қолданылады.

Жалғасып отырған қызметтің құнсыздануынан (қорлардың құнсыздануын қоса есептегенде) болатын залалдар қайта бағалау өзге де шоғырландырылған жиынтық кіріс құрамында танылған, бұрынғы қайта бағаланған негізгі құралдарды қоспағанда, құнсызданған актив қызметіне сәйкес шығыстар санаты құрамындағы шоғырландырылған жиынтық кіріс туралы есебінде танылады. Бұл жағдайда құнсызданудан болған залалдар да бұрын жүргізілген қайта бағалау сомасы шегінде өзге де жиынтық кіріс құрамында танылады.

Әрбір есепті күнге Топ гудвилді қоспағанда бұрын активтің құнсыздануынан болған деп танылған залалдардың енді жоқ екендігінің немесе қысқарғандығының белгілері бар не жоқ екендігін анықтайды. Егер мұндай белгі бар болса, Топ активтің немесе ААТБ-ның өтелу құнын есептейді. Кейінгі құнсызданудан болған деп танылған залалдардан бері активтің өтеу құнын анықтау үшін қолданылған жорамалдар өзгерілген жағдайда ғана бұрын құнсызданудан болған деп танылған залалдар қалпына келтіріледі. Қалпына келтіру активтің теңгерімдік құны оның өтеу құнынан асып кетпеуімен, сондай-ақ амортизацияны шегеріп тастағанда теңгерімдік құнынан аспауымен шектелген, бұл актив егер алдыңғы жылдары құнсызданудан болған залал деп танылмаған жағдайда, теңгерімдік құны бойынша танылуы мүмкін. Құнды бұлайша қалпына келтіру актив қайта бағаланған құны бойынша есептелген жағдайларды қоспағанда, пайдалар мен залалдарда танылады. Соңғы жағдайда, құнды қалпына келтіру құнның қайта бағалаудан болған өсуі ретінде ескеріледі.

4.9 Қаржы активтері***Бастапқы тану және бағалау***

Қаржы активтері тиісінше пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері; берілген қарыздар мен дебиторлық берешек; өтелгенге дейін ұсталатын инвестиция; сату үшін қолда бар қаржы активтері, тиімді хеджирлеу кезінде хеджирлеу құралы ретінде белгіленген туынды құралдар ретінде жіктеледі. Топ өз қаржы активтерін олар бастапқы танылған кезде жіктейді.

Қаржы активтері пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтерін қоспағанда, алғашқыда мәміле бойынша онымен тікелей байланысты шығындарға көбейтілген әділ құны бойынша танылады.

Заңнамамен немесе белгілі бір нарықта («стандартты жағдайлардағы» сауда-саттық) қабылданған қағидамен белгіленген мерзімде активтерді жеткізуді талап етуші қаржы активтерін сатып алу немесе сату бойынша барлық мәмілелер ол жасалған күнге, яғни Топ активті сатып алуға немесе сатуға өзіне міндеттеме қабылдаған күнге танылады.

Топтың қаржы активтері өтелгенге дейін ұсталатын ақша қаражатын, банк салымдары, сауда және өзге де дебиторлық берешекті және өтелгенге дейін ұсталатын инвестицияларды қамтиды.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)**4.9 Қаржы активтері (жалғасы)***Кейінгі бағалау*

Қаржы активін одан кейін бағалау былайша оларды жіктеуге байланысты болады.

Берілген қарыздар мен дебиторлық берешек

Берілген қарыздар мен дебиторлық берешек белгіленген немесе анықталған төлемдері бар туындамайтын қаржы активтерін білдіреді, белсенді нарықта олардың бағасы белгіленбейді. Алғашқы танылғаннан кейін мұндай қаржы активтер құнсызданудан шегеріліп, тиімді пайыздық мөлшерлемені қолданып анықталатын амортизациялық құны бойынша бағаланады.

Амортизациялық құн сатып алу кезінде дисконттар немесе сыйақылар, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажырамас бөлігі болатын комиссиялық немесе шығындар ескеріле отырып есептеледі. Тиімді пайыздық мөлшерлемені қолдану негізінде амортизация шоғырландырылған жиынтық кіріс туралы есепте қаржылық табыстар құрамына енгізіледі. Құнсызданумен байланысты залалдар қарыздар жағдайында шоғырландырылған жиынтық кіріс туралы есепте қаржы шығындарының және дебиторлық берешек жағдайында жалпы және әкімшілік шығындар құрамында есептеледі.

Өтеуге дейін ұсталып тұратын инвестициялар

Тіркелетін немесе анықталатын төлемдері және өтелу мерзімі бар туынды емес қаржы активтері Топ оларды өтеу мерзіміне дейін қатаң ұстап тұруға ниетті және қабілетті болғанда өтеуге дейін ұсталып тұратын инвестиция ретінде жіктеледі. Өтеуге дейін ұсталып тұратын инвестициялар алғаш бағалағаннан кейін құнсызданудан болған залалдарды шегеріп тастап, тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісі қолданылып анықталатын амортизациялық құны бойынша бағаланады.

Амортизациялық құн сатып алу кезінде дисконттар немесе сыйақылар, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажырамас бөлігі болатын комиссиялық немесе шығындар ескеріле отырып есептеледі. Тиімді пайыздық мөлшерлеменің амортизациясы шоғырландырылған жиынтық кіріс туралы есепте қаржылық табыстар құрамына енгізіледі. Құнсызданумен байланысты залалдар шоғырландырылған жиынтық кіріс туралы есепте қаржы шығындарының құрамында танылады. Топтың 2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсанда аяқталатын есепті кезеңдер ішінде өтеуге дейін ұсталып тұратын банк салымдары болған. 2017 жыл ішінде Компаниямен өтелімге дейін ұсталатын, инвестиция ретінде жіктелетін, ұзақ мерзімді облигациялар сатып алынды.

Тануды доғару

Қаржы активі (немесе қолданылу ретіне қарай – қаржы активінің бөлігі немесе осындай қаржы активтері тобының бөлігі) тануды доғарады (яғни Топтың қаржы жағдайы туралы шоғырландырылған есептен шығарылады), егер:

- активтен ақша ағынын алу құқығының қолданылу мерзімі аяқталса.
- Топ өзінің активтен ақша ағынын алу құқығын берсе не алынатын ақша ағынын толық көлемінде және «транзиттік» келісім бойынша айтарлықтай кідіртусіз үшінші тарапқа төлеуге өзіне міндеттеме алса; және не (а) Топ активтен болатын барлық тәуекел мен табысты іс жүзінде берсе, не (б) Топ активтен болатын барлық тәуекелдер мен табысты іс жүзінде бермесе және өзінде сақтамаса, бірақ осы активке бақылауды берсе.

Егер Топ өзінің активтен ақша ағынын алу барлық құқығын берсе не транзиттік келісім жасаса, ол меншік құқығына байланысты тәуекелдер мен табысты сақтап қала алған-алмағанын және, егер сақтап қала алған болса, онда қандай көлемде екендігін бағалайды. Егер Топ активтен болатын барлық тәуекелдер мен табысты іс жүзінде бермесе және өзінде сақтамаса, сондай-ақ активке бақылауды бермесе, Топ берілген активті сол дәрежеде тануды жалғастырады.

Бұл жағдайда Топ тиісті міндеттемені де таниды. Берілген актив пен тиісті міндеттеме Топ сақтаған құқық пен міндеттемені көрсететін негізде бағаланады. Берілген активке кепілдік нысанындағы жалғасқан қатысу активтің бастапқы теңгерімдік құны немесе Топтан талап етуі төлемнің ең жоғары сомасы өлшемдердің ең кішісі бойынша танылады.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)**4.10 Қаржы активтерінің құнсыздануы**

Қаржылық активтердің құнсыздануы туралы толық ақпаратты ашу мына ескертпелерде берілген:

- маңызды есеп жүргізу пайымдаулары, бағалау мәндері және болжаулар (5-ескертпе);
- сауда дебиторлық берешек (9-ескертпе).

Әрбір есепті күнге Топ қаржы активінің немесе қаржы активтері тобының құнсыздануының объективті белгілері болуын бағалайды. Егер активтің бастапқы танылғанынан кейін болған бір немесе одан көп оқиға («залалға әкелуші оқиғаның» басталуы) қаржы активі немесе қаржы активтері тобы бойынша күтілетін келешек ақша ағындарына сенімді бағаға икемді әсер көрсетсе, құнсыздану орын алады.

Құнсыздану дәлелі борышкер немесе борышкерлер тобы айтарлықтай қаржылық қиыншылықтар көріп отырғанын көрсетуді, өзінің қарызын өтей алмауды немесе берешектің пайыздарын немесе негізгі сомасын төлеуді тиянақты жүзеге асырмауды, сондай-ақ олар банкроттық немесе өзге түрде қаржылық қайта ұйымдастыру рәсімін жүргізуі мүмкін болуын қамтиды. Бұдан басқа, мұндай дәлелдерге қаржы құралдары бойынша күтіліп отырған болашақ ақша ағынының бағалауға болатын төмендеуін көрсететін бақыланатын деректер, атап айтқанда, мерзімі өткен берешек көлемінің өзгеруі немесе борыштарды төлеу бойынша міндеттемелерді орындаудан бас тартумен белгілі бір байланыста тұрған экономикалық жағдайлардың болуы жатады.

Амортизациялық құн бойынша ескерілетін қаржы активтері

Амортизациялық құн бойынша ескерілетін қаржы активтеріне қатысты Топ алдымен жекелей маңызды қаржы активтерінің құнсыздануының не жинақтай алғанда жекелей маңызды емес қаржы активтері бойынша бағалау жүргізеді.

Егер Топ жекелей маңызды қаржы активтерінің құнсыздануының объективті дәлелдері оның маңызына тәуелсіз жоқ екендігін анықтаса, ол бұл активті несие тәуекелінің осындай сипаттамасы бар қаржы активтері тобына қосады, ал сонан соң бұл активтерді жиынтық негізде құнсыздану мәніне қарастырады. Құнсыздану мәніне жеке бағаланатын активтер бойынша не құнсызданудан болған залалдарды тану жалғастырылады, не құнсыздану мәніне жиынтық бағаға енгізілмейді.

Анықталған құнсызданудан болатын залал сомасы активтің теңгерімдік құны мен есепті келешек ақша ағындарының келтірілген құны (әлі шекпеген күтілетін келешек кредиттік залалдар есебінсіз) арасындағы айырмашылық ретінде бағаланады. Есепті болашақ ақша ағындарының келтірілген құны қаржы активі бойынша бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеме бойынша шегеріледі.

Активтің теңгерімдік құны бағлаушы резерв шотын қолдану арқылы кемітіледі, ал залал пайда немесе залал құрамында танылады. Төмендетілген теңгерімдік құны бойынша пайыздық кірісті (шоғырландырылған жиынтық кіріс туралы есепте қаржы кірісі ретінде көрінетін) есептеу құнсызданудан болған залалды бағалау мақсатында болашақ ақша ағындарын дисконттау үшін қолданылатын пайыздық мөлшерлемеге негізделіп жалғасады. Қарыздар және дебиторлық берешек егер оларды болашақта өтеудің айқын келешегі болмаса, ал барлық қол жетімді қамтамасыз ету іске асырылған не Топқа берілген болса, тиісті резервтермен бірге теңгерімнен шығарылады.

Егер келесі жыл ішінде құнсызданудан болған есепті залал сомасы құнсыздануды танығаннан кейін болған әлдебір оқиғадан ұлғайса не кемісе, құнсызданудан болған бұрын танылған залал сомасы бағалау резерв шотын түзету арқылы ұлғаяды не кемиді.

Егер қаржы құралы құнының бұрынғы есептен шығарылуы кейіннен қалпына келтірілсе, қалпына келтіру сомасы шоғырландырылған жиынтық кіріс есебінде қаржы шығындарының және жалпы әрі әкімшілік шығыстардың кемуі ретінде танылады.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)**4.11 Қаржылық міндеттемелер***Бастапқы тану және бағалау*

Қаржылық міндеттемелер пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын, несиелер және қарыз, кредиторлық берешек немесе тиімді хеджирлеу кезінде хеджирлеу құралы ретінде айқындалған туынды құралдар арқылы әділ құны бойынша бағаланатын тиісінше бастапқы тану кезінде қаржылық міндеттемелер ретінде жіктеледі. Топ өзінің қаржылық міндеттемелерін оларды бастапқы тану кезінде жіктейді.

Барлық қаржылық міндеттеме бастапқыда олармен мәміле бойынша тікелей байланысты шығындар шегеріліп (қарыздар мен несиелер және кредиторлық берешек жағдайында) әділ құны бойынша танылады.

Топтың қаржылық міндеттемелері сауда және басқа да кредиттік берешекті, кредиттер мен қарызды, қаржылық кепілдік шарттарын қамтуы мүмкін.

Кейінгі бағалау

Қаржылық міндеттемелерді кейінгі бағалауы олардың жіктелуіне байланысты:

Несиелер мен қарыздар

Бастапқы танудан кейін пайыздық несиелер мен қарыздар тиімді пайыздық мөлшерлеме қолданыла отырып, амортизацияланған құны бойынша бағаланады. Мұндай қаржылық міндеттемелер бойынша кірістер мен шығыстар оларды тану доғарылғаннан кейін, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлеме қолданыла отырып амортизация есептелуіне қарай танылады.

Амортизацияланған құн сатып алу кезінде шегерімдер мен сыйақылар, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажырамас бөлігі болатын комиссиялық пен шығындар ескеріліп есептеледі. Тиімді пайыздық мөлшерлеме амортизациясы жиынтық кіріс туралы есепте қаржыландыру бойынша шығындар құрамына қосылады.

Қаржы кепілдігі шарттары

Қаржы кепілдігі шарттары осы шарт иесі белгілі бір борышкердің борыш құралдары шарттарына сәйкес уақтылы төлеуді жүзеге асыруға қабілетсіздігінің салдарынан шеккен залалдарды өтеу үшін төлем жасауды талап етуші шарттарды білдіреді. Қаржы кепілдігі шарттары бастапқыда кепілдікті шығарумен тікелей байланысты мәміле бойынша шығындар ескерілген әділ құн бойынша міндеттеме ретінде танылады.

Тануды доғару

Егер міндеттеме өтелген, жойылған немесе оның қолданылу мерзімі біткен болса, қаржылық міндеттеменің тануы доғарылады.

Егер бар қаржылық міндеттеме елеулі айырмашылығы бар шарттарда сол кредитордың алдында басқа міндеттеменен ауыстырылатын болса немесе егер бар міндеттеменің шарттары елеулі өзгерсе, мұндай ауыстыру немесе өзгерту бастапқы міндеттемені тануды доғару және жаңа міндеттемені тану ретінде ескеріледі, ал олардың теңгерімдік құнындағы айырма жиынтық кіріс туралы есепте кіріс немесе шығыс ретінде ескеріледі.

4.12 Қаржы құралдарын өзара есепке алу

Қаржы активтері мен қаржылық міндеттемелер өзара есепке алуға, ал қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте берілген таза сома ұсынуға болады егер қазіргі кезде заңды қорғаумен қамтамасыз етілген танылған сомаларды өзара есепке алуға құқық болған кезде, сондай-ақ таза негізде есеп айырысуға не активтерді өткізіп, сонымен бір мезгілде міндеттемелерді өтеуге ниет болғанда жүзеге асырылады.

4.13 Қорлар

Қорлар екі өлшемнің ең азы бойынша ескеріледі: өзіндік құн және өткізудің таза құны.

Қорлардың бастапқы құны қорларды орнына жеткізумен және оларды ағымдағы күйге келтірумен байланысты кәдімгі қызмет барысында шеккен барлық шығынды өзіне қамтиды.

Сатудың таза мүмкін құны өндірісті аяқтауға арналған есепті шығыстар мен өткізуге кеткен есепті шығындарын шегеріп тастап, кәдімгі қызмет барысында сатудың есепті бағасы ретінде анықталады.

Қорлардың өзіндік құны ФИФО әдісін пайдалану арқылы айқындалады.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)**4.14 Ақша қаражаттары және олардың баламалары**

Қаржы жағдайы туралы шоғырландырылған есепте ақша қаражаттары және олардың баламалары кассадағы қолма-қол ақшаны, банктердегі ақша қаражаттарын, қысқа мерзімді банк салымдары, өтеудің бастапқы мерзімі үш айдан аспайтын басқа да қысқа мерзімді жоғары өтімді инвестицияларды қамтиды.

Ақша қаражаттарының қозғалысы туралы шоғырландырылған есептің мақсаттары үшін ақша қаражаттары және олардың баламалары өтелмеген банкілік овердрафтарды шегеріп тастағанда, жоғарыдағы анықтамаға сай ақша қаражаттарынан және қысқа мерзімді банк салымдарынан тұрады.

4.15 Резервтер

Егер Топтың өткен оқиға нәтижесінде пайда болған ағымдық міндеттемесі болса (заңды немесе тәжірибеден шыққан); осы міндеттемені өтеу үшін қажет болатын экономикалық пайдадан айрылу ықтимал болса және осындай міндеттеме сомасының сенімді бағасын алу мүмкін болса, резервтер танылады. Егер Топ резервтің бір бөлігінің немесе барлығының өтемін алуды болжаса, мысалы, сақтандыру шарты бойынша, өтеу дербес актив ретінде танылады, бірақ тек өтеуді алу күмән туғызбайтын жағдайда. Резервке жататын шығыстар өтеуді шегеріп тастап, пайдалар мен залалдарда көрсетіледі.

Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу шығындары бойынша міндеттемесі

Топ активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша болашақ шығындарға қатысты резервті таниды. Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу шығындары бойынша резервтер есепті ақша ағынын пайдалануды есеп алған міндеттемелерді реттеуге жұмсалатын күтілетін шығындардың дисконтталған бағасы бойынша ескеріледі және тиісті актив бағасының бөлігі ретінде танылады. Ақша ағындары активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелерге тән тәуекелдерді көрсететін салық салуға дейінгі ағымдағы мөлшерлеме бойынша дисконтталады. Дисконттау әсері пайда болуына қарай шығындар шотына қарайды және шоғырландырылған жиынтық кіріс туралы есепте қаржы шығындары ретінде танылады. Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша болашақ шығындар жыл сайын қайта қаралып отырады және қажеттілігіне қарай түзетіледі. Күтілетін болашақ шығындардағы немесе дисконттаудың қолданылатын мөлшерлемесіндегі өзгерістер актив бағасына қосылады немесе алынады (5 және 18 ескертпелер).

Жалақы және өзге де қысқа мерзімді сыйақыларды қоспағанда, қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелері

Компания өз қызметкерлеріне Компания мен өз қызметкерлері арасындағы Ұжымдық шартқа және Жұмыс істемейтін зейнеткерлер және мүгедектерді әлеуметтік қолдау қағидаларына сәйкес зейнеткерлікке шыққанға дейін де және кейін де ұзақ мерзімді сыйақы төлейді. Ұжымдық шарт, атап айтқанда, зейнеткерлікке шыққанда біржолғы жәрдемақы төлеуді, еңбекке жарамсыздық, мерейтой және қаза болу жағдайында қызметкерлерге материалдық көмек көрсетуді көздейді. Жәрдемақы алу құқығы әдетте қызметкердің зейнеткерлікке шыққанға дейін жұмысты жалғастыру қажеттігімен байланыстырылады.

Біржолғы жәрдемақыларды төлеу бойынша күтіліп отырған шығыстарды есептеу еңбек қызметі аяқталуы бойынша белгіленген төлемдері бар зейнетақылық жоспарларды есептеу кезінде қолданылатын әдіс бойынша қызметкердің еңбек қызметі ішінде жүзеге асырылады. Белгіленген төлемдері бар жоспар бойынша сыйақылар ұсыну құны «болжанатын шартты бірлік» әдісін пайдалана отырып айқындалады.

Актуралық пайда мен залал актуралық болжамдардағы өзгерістердің әсерін де, актуралық болжамдар мен нақты деректер арасындағы айырмашылықтарға байланысты өткен тәжірибенің әсерін де қамтиды. Басқа өзгерістер ағымдағы қызметтер құнын, бұрынғы қызметтер құнын және кадрлар қысқаруын немесе жасалған есеп айырысуларды қоса алғанда ағымдағы кезеңде танылады.

Зейнетақылық міндеттемелерді есепке алғанда қолданылған аса елеулі болжамдар – бұл дисконт мөлшерлемесі мен өлім-жітімді болжау.

Дисконт мөлшерлемесі болашақ міндеттемелердің таза келтірілген құнын анықтау үшін қолданылады және әр жылы осындай міндеттемелер бойынша шегерім амортизациясы жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте пайыздық шығыстар ретінде көрсетіледі. Өлім-жітімді болжау сыйақы төлеудің болашақ ағынын болжамдау үшін қолданылады, ол сонан соң міндеттемелердің таза келтірілген құнын алу үшін шегеріледі.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)**4.15 Резервтер (жалғасы)**

Жалақы және өзге де қысқа мерзімді сыйақыларды қоспағанда, қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелері (жалғасы)

Актуарлық пайдалар мен залалдарды қамтитын қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелерді қайта бағалау нәтижелерін Топ былай көрсетеді:

- еңбек қызметі аяқталғаннан кейінгі сыйақылар бойынша өзге де жинақталған кіріс арқылы. Одан кейінгі кезеңдерде қайта бағалау нәтижелері пайдалар мен залалдар құрамында қайта жіктеуге жатпайды;
- пайда мен залалдар арқылы өзге ұзақ мерзімді сыйақылар.

Таза пайыздар белгіленген төлемдері бар жоспар бойынша таза-міндеттемелерге қатысты дисконттау ставкасын пайдалана отырып айқындалады. Компания жиынтық кіріс туралы есепте (функция бойынша жіктеле отырып) «Сатудың өзіндік құны», «Жалпы және әкімшілік шығыстар» және «Қаржылық шығыстар» бөлігі ретінде белгіленген төлемдері бар жоспар бойынша таза міндеттемелердегі өзгерістерді таниды:

- қызмет құны, ол өзіне ағымдағы қызмет құнын, өткен кезеңнің қызмет құнын қамтиды;
- таза пайыздық шығындар немесе кірістер.

Қызметкерлерге берілетін сыйақылар, бір жолғы жәрдемақылардан басқа, басқа ұзақ мерзімді сыйақылар ретінде қарастырылады. Осы сыйақылар бойынша есептелген шығыстар белгіленген зейнетақы жоспарларын есептеу кезінде қолданылатын әдіснаманы пайдалана отырып, қызметкердің еңбек қызметі барысында есептеледі.

Мұндай міндеттемелер жыл сайын негізде тәуелсіз білікті актуарийлер тарапынан бағаланады.

4.16 Түсімді және басқа да кірістерді тану

Егер Топ экономикалық пайда алуды мүмкін деп бағаласа және егер пайда төлем жасау мерзіміне тәуелсіз сенімді бағалануы мүмкін болса, сол жағдайда пайда танылады. Пайда шартта анықталған төлем ережелері ескеріліп және салықтар немесе баждар шегеріліп, алынған немесе алуға жататын өтем әділ бағасы бойынша бағаланады.

Топ пайда алуды көздейтін өзі жасаған шарттарды өзі принципал ма әлде агент пе дегенді анықтау мақсатында белгілі бір өлшемдерге сәйкес талдайды. Топ өз қызметтеріне комиссияны табыс ретінде танитын, Топ агент ретінде қатысатын көліктік экспедициялау шарттарын қоспағанда барлық осындай шарт бойынша (шарт бойынша өзіне міндеттеме алатын негізгі тарап болғандықтан шартпен байланысты пайданы алады және тәуекелдерді қабылдайды) принципал ретінде әрекет етеді деген қорытындыға келді. Пайданы тану үшін мынадай өлшемдер де орындалуы тиіс:

Тасымалдау бойынша қызметтер көрсету

Тасымалдау және ауыстырып құю қызметтерінен алынған кіріс есепті кезеңде тасымалданған мұнай мен судың нақты көлемі негізінде қызметтер көрсету кезінде танылады.

Басқа да қызметтерді көрсету

Басқа да қызметтерді көрсетуден алынған кірістер оларды көрсету кезінде танылады.

Пайыздық кіріс

Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын барлық қаржы құралы және қолда бар сатуға арналған ретінде жіктелген пайыздық қаржы активтері бойынша пайыздық кіріс немесе шығыс тиімді пайыздық ставка әдісін пайдалана отырып танылады. Тиімді пайыздық мөлшерлеме – бұл қаржы құралының болжалды пайдалану мерзімі бойына немесе егер бұл орынды болса қаржы активінің немесе міндеттемесінің таза теңгерімдік құнына дейінгі ұзақтығы кемдеу кезеңіне күтілетін келешек төлемдерді немесе ақша қаражатының түсімін дәл дисконттайтын мөлшерлеме. Пайыздық кіріс шоғырландырылған жиынтық кіріс туралы есепте қаржыландырудан алынған табыс ретінде көрсетіледі.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)**4.16 Түсімді және басқа да кірістерді тану (жалғасы)***Дивидендтер*

Дивидендтерден алынған кіріс Топтың төлемді алуға құқығы белгіленгенде танылады (дивидендтер бекітілген күнге).

Жеткізілмеген мұнай көлемі үшін төлемнен алынатын кіріс

Жеткізілмеген мұнай көлемі үшін төлемнен алынатын кіріс «айда немесе төле» шартында мұнай тасымалдау қызметтерін көрсетуге арналған шарттарға сәйкес танылады.

4.17 Салықтар*Ағымдағы табыс салығы*

Ағымдағы табыс салығы бойынша активтер және міндеттемелер салық органдарынан өтелуге немесе салық органдарына төлеуге болжанып отырған сома бойынша бағаланады.

Осы соманы есептеу үшін қолданылатын салық мөлшерлемелері және салық заңнамасы бұл есепті күнге Топ өзінің қызметін жүзеге асыратын және салық салынатын табыс алатын елдерде қабылданған немесе іс жүзінде қабылданған мөлшерлемелер мен заңнама.

Тікелей меншік капиталда танылған баптарға жататын ағымдағы табыс салығы жиынтық кіріс пен залалда емес, меншік капитал құрамында танылады. Топ басшылығы салық декларацияларында көрсетілген көрсеткіштерді бағалауды мезгіл-мезгіл жүзеге асырады, тиісті салық заңнамасы оларға қатысты әртүрлі түсінілуі мүмкін, сөйтіп қажет болуына қарай резервтер жасалады.

Мерзімі кейінге қалдырылған салық

Мерзімі кейінге қалдырылған салық есепті күнге активтердің салық базасы мен міндеттемелер және олардың қаржылық есептілігі үшін теңгерімдік құны арасындағы уақыт айырмасын анықтау арқылы міндеттемелер әдісімен есепті күнге есептеледі.

Мерзімі кейінге қалдырылған салық міндеттемелері барлық салық салынатын уақыт айырмалары бойынша мына жағдайларды қоспағанда танылады:

- мерзімі кейінге қалдырылған салық міндеттемесі гудвилді, активті немесе міндеттемелерді бастапқы тану нәтижесінде, бизнесті біріктіру емес мәмілелер барысында пайда болады және операцияларды жасау кезінде бухгалтерлік пайдаға да, салық салынатын пайдаға немесе залалдарға әсер етпейді;
- еншілес компанияларға, қауымдасқан компанияларға, сондай-ақ бірлескен қызметке үлестермен қатысуға инвестициялармен байланысты салық салынатын уақыт айырмашылықтарына қатысты егер уақыт айырмасының уақыттың азайып бөлінуін бақылау мүмкін болса және уақыт айырмасы таяу болашақта азаймайтындығына елеулі мүмкіндік бар болса.

Мерзімі кейінге қалдырылған салық активтері барлық шегерілетін уақыт айырмалары, пайдаланылмаған салық жеңілдіктері және пайдаланылмаған салық залалдары бойынша салық салынатын пайда бар дәрежеде танылады, оған қарсы шегерілетін уақыт айырмалары, пайдаланылмаған салық жеңілдіктері және пайдаланылмаған салық залалдары мына жағдайларды қоспағанда есептелуі мүмкін:

- шегерілетін уақыт айырмасына жататын мерзімі кейінге қалдырылған салық активі бизнесті біріктіру салдарынан тумаған болса және ол операцияны жасау кезінде бухгалтерлік пайдаға да, салық салынатын пайдаға немесе залалдарға да әсер етпейтін активті немесе міндеттемелерді бастапқы тану нәтижесінде туындаса;
- еншілес компанияларға, қауымдасқан компанияларға, сондай-ақ бірлескен қызметке үлестермен қатысуға инвестициялармен байланысты шегерілетін уақыт айырмаларына қатысты салық активтері таяу болашақта уақыт айырмашылықтары пайдаланылуы және салық салынатын пайда болуы мүмкін екендігі елеулі бар дәреже ғана танылады, уақыт айырмашылықтары оған қарсы пайдаланылуы мүмкін.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)**4.17 Салықтар (жалғасы)***Мерзімі кейінге қалдырылған салық (жалғасы)*

Мерзімі кейінге қалдырылған салық активтерінің теңгерімдік құны әрбір есепті күнге қайта қаралады және кейінге қалдырылған салық активтерінің барлығы немесе бір бөлігі жеткілікті салық салынатын пайда деңгейінде кемітіледі. Танылмаған мерзімі кейінге қалдырылған салық активтері әрбір есепті күнге қайта қаралады және келешек салық салынатын пайда мерзімі кейінге қалдырылған салық активтерін пайдалануға мүмкіндік беруі елеулі мүмкіндігі пайда болатын дәрежеде танылады.

Мерзімі кейінге қалдырылған салық активтері және міндеттемелер есепті күнге жағдай бойынша қабылданған немесе іс жүзінде қабылданған активтер өткізілген, ал міндеттеме өтелген есепті жылы қолданылуы мүмкін салық мөлшерлемелері (және салық заңнамасы) бойынша бағаланады.

Пайда немесе залал құрамында танылмаған баптарға жататын мерзімі кейінге қалдырылған салық та пайда немесе залал құрамында танылмайды. Мерзімі кейінге қалдырылған салықтар баптары олардың негізінде жатқан операцияларға сәйкес басқа жиынтық кіріс құрамында немесе тікелей меншік капитал құрамында танылады.

Мерзімі кейінге қалдырылған салық активтері және мерзімі кейінге қалдырылған салық міндеттемелері егер ағымдағы салық активтері мен міндеттемелерін есепке алудың заңдық бекітілген құқығы бар болса және мерзімі кейінге қалдырылған салықтар сол бір салық салынатын компанияға және салық органына жататын болса, бір-біріне қарама-қарсы есепке алынады.

Бизнесі біріктіру аясында сатып алынған, бірақ осы күнге жеке тану үшін өлшемді қанағаттандыра алмайтын салық пайдалары фактілер мен жағдаяттардың өзгерістері туралы жаңа ақпарат пайда болған жағдайда, кейін танылады. Түзету егер ол бизнесті сатып алудың бастапқы есебі аяқталғанға дейін жүзеге асырылған болса, гудвилдің азаюы (егер шамасы гудвил мөлшерінен аспаса) ретінде көрінеді, өзге жағдайларда ол пайда немесе залал құрамында танылады.

Қосылған құн салығы (ҚҚС)

Тауарларды тиеу немесе қызметтер көрсету кезінде сату бойынша ҚҚС Топ компаниялары тіркелген мемлекеттер бюджетіне төлеуге жатады. Сатып алу бойынша ҚҚС жеткізушіден салық шот-фактурасын алған кезде сату бойынша ҚҚС-пен бірге есептеуге жатады.

Түсім, шығыстар мен активтер активтерді немесе қызметтерді сатып алу бойынша пайда болған ҚҚС-ты салық органдары өтемейтін жағдайларды қоспағанда, ҚҚС сомасы шегеріліп, танылады; бұл жағдайда ҚҚС тиісінше активті сатып алу шығыстарының бір бөлігі немесе шығыстар бабының бір бөлігі ретінде танылады.

Салық заңнамасы ҚҚС бойынша бюджетпен таза негізде есеп айырысу жүргізуге рұқсат етеді. Тиісінше есепті күнге есеп айырысу жүргізілмеген сату және сатып алу бойынша ҚҚС қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есептілікте таза негізде көрсетіледі.

Салық заңнамасының және Топ қызметінің ерекшелігіне қарай өтеуге жататын ҚҚС-тың белгілі бір бөлігі кейінгі жылдарға ауыстырылуы мүмкін. ҚҚС-тың мұндай бөлігі ұзақ мерзімді актив ретінде жіктеледі, құнсыздану мәніне бағаланады және бар ААТБ-ға бөлінген жеке актив ретінде қаралады.

Дебиторлық және кредиторлық берешек ҚҚС сомасы есебімен көрсетіледі.

Салық органы өтейтін немесе оған төленетін ҚҚС-тың таза сомасы өтелетін ҚҚС және өзге де салықтар бойынша алдын ала төлем, сондай-ақ шоғырландырылған қаржы жағдайы туралы шоғырландырылған есептілікте көрінетін төлеуге жататын өзге де салықтар құрамына кіргізіледі.

4.18 Капитал*Жарғылық капитал*

Кәсіпорындарды біріктірген жағдайларды қоспағанда, жаңа акциялар шығарумен тікелей байланысты үшінші жактарға қызметтеріне ақы төлеу шығындары осы эмиссия нәтижесінде алынған соманың кемуі ретінде өз капиталы құрамында көрсетіледі.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)**4.18 Капитал (жалғасы)***Дивидендтер*

Топ ақша қаражатын бөлу бекітілген және бұдан былай Компанияның қарау мәні болмағанда бас ұйым акционерлеріне бөлуге қатысты міндеттемені және сенімсіз активтерді таниды. Қазақстан Республикасы заңнамасына сәйкес бөлуді акционерлер бекітеді. Тиісті сома тікелей меншік капиталы құрамында танылады.

Ақшалай емес активтерді бөлу кезінде міндеттеменің теңгерімдік құны мен бөлінген активтердің теңгерімдік құны арасындағы айырмашылық шоғырландырылған жиынтық кіріс туралы есепте танылады.

Дивидендтер есепті күнге дейін ұсынылған болса, сондай-ақ есепті күннен кейін, бірақ шоғырландырылған қаржылық есептілік бекітілген күнге дейін ұсынылса немесе бекітілсе (жарияланса), олар туралы ақпарат шоғырландырылған есептілікте ашып жазылады.

4.19 Есеп жүргізу саясатындағы өзгерістер және ақпаратты ашу қағидаттары

Қабылданған есеп жүргізу саясаты 2017 жылғы 1 қаңтардан бастап күшіне кірген төменде келтірілген жаңа немесе қайта қаралған Стандарттарды қоспағанда алдыңғы есеп беру жылында қолданылған есеп жүргізу саясатына сәйкес келеді.

Топ алғаш рет қолданған жаңа стандарттар, түсіндірмелер және оларға түзетулер

Топ алғаш рет 2017 жылғы 1 қаңтардан және осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдерге қатысты кейбір жаңа стандарттарды және қолданыстағы стандарттарға түзетулерді қолданды. Топ шығарылғанымен әлі күшіне енген стандарттарды, түсіндірмелерді немесе түзетулерді мерзімінен бұрын қолданған жоқ.

Кейбір жаңа стандарттар мен түзетулер алғаш рет 2017 жылы қолданылды. Дегенмен, олар Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсер еткен жоқ. Әрбір жаңа стандарттың/түзетудің сипаты мен әсері төменде сипатталған:

ҚЕХС (IAS) 7 «Ақша қаражатының қозғалысы туралы есеп» – «Ақпарат ашу саласындағы бастамашылыққа» түзетулер

ҚЕХС жөніндегі кеңестің ақпаратты ашу саласындағы бастамашылығының бірі болып табылады және қаржы есептілігін пайдаланушыларға ұйымның қаржы қызметімен негізделген міндеттемелеріндегі өзгерістерді, сонымен қатар ақша ағынымен негізделген және олармен негізделмеген өзгерістерін де қоса алғанда бағалауға мүмкіндік беретін ақпаратты ашуын талап етеді. Осы түзетулер шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсер етпейді, себебі 2017 жылғы 31 желтоқсанға Топтың қаржылық қызметпен негізделген міндеттемелері жоқ.

ҚЕХС (IAS) 12 «Пайдаға салынатын салық» – «Кейінге қалдырылған салық активтерін өткізілмеген залалдарға қатысты тануға» түзетулер

Түзетулер ұйым салық заңнамасы салық салынатын пайдаға қарсы шегерілетін уақытша айырмашылықты қалпына келтіру кезінде осындай шегерімдер жасай алатын оның көздерін шектей алатындығын ескеруге тиіс екендігін түсіндіреді. Сонымен қатар түзетулерде ұйым келешек салық салынатын пайданы қалай айқындауы тиіс екендігіне қатысты нұсқаулар бар және салық салынатын пайда кейбір активтерді олардың теңгерімдік құнынан артатын сомада өтей алатындығын сипаттайды.

Топ аталған түзетулерді ретроспективті қолданды. Алайда, оларды қолдану қаржылық жағдайға және қызмет нәтижелеріне әсерін тигізбеді, себебі, Топта түзетулер қолданатын салаға жататын активтер немесе шегерілетін уақытша айырмалар жоқ.

ҚЕХС-ті жыл сайынғы жетілдіру, 2014-2016 жылдар кезеңі

ҚЕХС (IFRS) 12 «Басқа ұйымдарда қатысу туралы ақпаратты ашу» – «ҚЕХС (IFRS) 12-гі ақпаратты ашу талаптарын қолдану аясын түсіндіру»

ҚЕХС (IFRS) 12 ақпаратын ашу талабы, ҚЕХС B10-B16 тармақтарындағы сипаттамаларды қоспағанда, еншілес ұйымдарда, бірлескен кәсіпорындарда немесе қауымдасқан ұйымдарда (не бірлескен кәсіпорындардағы немесе қауымдасқан ұйымдардағы үлесінің бөлігі) сатуға арналған деп жіктелген (не шығарылатын топтың жіктелетін құрамына енгізілген) ұйымның қатысу үлесіне қолданылады деп түзетулер түсіндіреді.

Осы түзетулер шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсер етпейді, себебі 2017 жылғы 31 желтоқсанға Топтың басқа ұйымдарда сатуға арналған қатысу үлесі жоқ.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)**4.19 Есеп жүргізу саясатындағы өзгерістер және ақпаратты ашу қағидаттары (жалғасы)****Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген стандарттар**

Төменде шығарылғанмен 2017 жылғы 31 желтоқсанға әлі күшіне енбеген стандарттар мен түсіндірмелер келтірілген. Топ бұл стандарттарды ол күшіне енген күннен бастап қолданбақ ниетте.

ҚЕХС (IFRS) 9 «Қаржы құралдары»

2014 жылғы шілдеде ҚЕХС жөніндегі кеңес 9 ҚЕХС-тің (IFRS) «Қаржы құралдары» түпкі редакциясын шығарды, ол 39 ҚЕХС-ті (IAS) «Қаржы құралдары: тану және бағалау» және 9 ҚЕХС-тің (IFRS) барлық алдыңғы редакцияларын ауыстырады. 9 ҚЕХС-тің (IFRS) қаржы құралдарын есепке алу жобасының үш бөлігінің басын біріктіреді: жіктеу мен бағалау, құнсыздану және хеджирлеуді есепке алу. 9 ҚЕХС (IFRS) 2018 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есепті кезеңдерге қатысты күшіне енеді, бұл ретте мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі. Хеджирлеудің есепке алынуын қоспағанда, стандарт ретроспективті түрде қолданылады, бірақ салыстырмалы ақпараттың ұсынылуы міндетті болып табылмайды. Хеджирлеудің есепке алынуына қатысты талап, ең алдымен, бірқатар шектелген ерекшеліктермен перспективті түрде қолданылады.

Топ талап етілген күшіне енгізу күнінен бастап жаңа стандартты қолдануды бастауды жоспарлап отыр және салыстырмалы ақпаратты қайта есептемейді. 2017 жылы Топ 9 ҚЕХС-тің (IFRS) әсерін жалпы бағалауды, атап айтқанда қаржы құралдарын жіктеуді және бағалауды жүргізді, алайда қазіргі уақытта Топ Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсерін айқындауда.

Алдын ала бағалау қазіргі уақыттағы қолжетімді ақпаратқа негізделеді және нақты талдау нәтижесінде немесе Топ 9 ҚЕХС-ті (IFRS) қолдануды бастаған кезде 2018 жылы Топ үшін қолжетімді болатын қосымша негізделген және расталатын ақпаратты алу нәтижесінде өзгеруі мүмкін. Тұтастай алғанда, Топ 9 ҚЕХС-тің (IFRS) жаңа талаптарының өзінің шоғырландырылған қаржылық есептілігіне айтарлықтай әсер етеді деп күтпейді.

(а) Жіктеу және бағалау

Топ 9 ҚЕХС-тің (IFRS) жіктелуі мен бағалауына қойылатын талаптарды қолданған кезде өзінің қаржылық жағдайы туралы шоғырландырылған есебіне және меншікті капиталына айтарлықтай әсер етеді деп күтпейді. Топ сауда және өзге дебиторлық берешекті шартта көзделген ақша ағындарын алу үшін ұстап қалады және олар негізгі борыш сомасы мен пайыздардың есебіне төлем болып табылатын ақша ағындарының пайда болуына әкеледі деп күтіледі. Топ бұл құралдар бойынша шартта көзделген ақша ағындарының сипаттамаларын талдады және 9 ҚЕХС-ке (IFRS) сәйкес амортизацияланған құны бойынша бағалау критерийлеріне жауап береді деген қорытындыға келді. Тиісінше, бұл құралдарды қайта жіктеу талап етілмейді.

Топ «DSFK арнайы қаржы компаниясы» ЖШС-ның қазіргі уақытта амортизацияланған құны бойынша бағаланатын облигацияларын пайда мен залал арқылы әділ баға бойынша бағалауды жоспарлап отыр. Алайда, Топ айтарлықтай әсер күтпейді, өйткені облигациялар 2017 жылғы желтоқсанның аяғында сатып алынған және алғашқы тану кезінде әділ баға бойынша бағаланған.

(б) Құнсыздану

9 ҚЕХС (IFRS) Топтың барлық борыштық бағалы қағаздар, қарыздар мен сауда дебиторлық берешек бойынша 12 айлық күтілетін несие шығындарын немесе бүкіл мерзімі үшін күтілетін несие шығындарын көрсетуін талап етеді. Топ жеңілдетілген тәсілді қолданатын болады және бүкіл мерзімі үшін күтілетін несие шығындарын сауда дебиторлық берешек және өзге қаржылық активтер бойынша көрсетеді. Топ бұл талаптар оның меншікті капиталына елеулі әсер етпейді деп күтуде, бірақ Топ түпкілікті нәтижелерді әсердің мөлшерін айқындау үшін барлық негізделген және расталатын, оның ішінде болжамды ақпаратты ескеретін толық талдау жүргізілгеннен кейін алатын болады. Есепті күнгі жағдай бойынша Топ 9 ҚЕХС-тің (IFRS) қаржылық активтердің құнсыздануы бойынша талаптарын қолдану әсеріне толық талдауды аяқтаған жоқ.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)**4.19 Есеп жүргізу саясатындағы өзгерістер және ақпаратты ашу қағидаттары (жалғасы)****Шығарылған, бірақ әлі күшіне енген стандарттар (жалғасы)**

ҚЕХС (IFRS) 15 «Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша түсім»

15 ҚЕХС (IFRS) 2014 жылдың мамырында шығарылды, ал 2016 жылдың сәуірінде түзетулер енгізілді. Стандарт сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша түсімдерге қатысты қолданылатын бес кезеңді қамтитын модельді көздейді. 15 ҚЕХС-ке (IFRS) сай түсім соған арналған құқықты ұйым сатып алушыға тауарлардың берілуіне немесе қызметтердің көрсетілуіне айырбас ретінде аламын деп отырған өтемақыны көрсететін сома бойынша танылады.

Түсім бойынша жаңа стандарт ҚЕХС-тің түсімді тануға қойылатын барлық қолданыстағы талаптарын ауыстырады. 2018 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін толық ретроспективті қолданылу немесе түрлендірілген ретроспективті түрде қолдану талап етіледі; бұл ретте, мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі. Топ талап етілген күшіне енгізу күнінен бастап жаңа стандартты қолданудың түрлендірілген ретроспективті нұсқасын пайдалануды жоспарлап отыр. 2017 жылы Топ 15 ҚЕХС-тің (IFRS) қолданылу салдарына толық талдау жүргізді, ол Топтың қаржылық жағдайына және қызмет нәтижесіне әсерінің жоқтығын көрсетті.

Топтың қызметі негізінен Қазақстан Республикасы аумағында магистральдық құбырлар арқылы мұнай тасымалдау, сондай-ақ Грузияда мұнайды және мұнай өнімдерін ауыстырып құюмен байланысты.

(a) Қызметтер көрсету

Топ ай сайынғы негізде орындау міндетін атқарады және мұнай тасымалдау, мұнай көліктік экспедициясы және өзге байланысты қызметтерді көрсетуден түскен түсімді тасымалдау бағыты соңында көрсетілген қызметтердің нақты көлемі негізінде таниды. Грузияда мұнайды және мұнай өнімдерін ауыстырып құю міндеті, сондай-ақ ай сайынғы негізде орындалады және көрсетілген қызметтен түсім белгілі бір сәтте (жүк жүк алушымен қабылданған кезеңде) нақты көлемі негізінде танылады. Құбырларды пайдалану және техникалық қызмет көрсету қызметтерінен түскен түсім уақыт ішінде танылады, өйткені сатып алушы Топ шарт бойынша өз міндеттерін орындау барысында бір уақытта пайда алады және тұтынады. 15 ҚЕХС-ті (IFRS) қызметтер көрсету шарттарына қолдану Топтың түсіміне, пайдасына немесе шығынына әсер етпейді деп күтілуде.

15 ҚЕХС-ті (IFRS) қолдануға дайындау кезінде Топ келесіні назарға алады:

(i) Ауыспалы өтеу

15 ҚЕХС (IFRS) түсімнің көтеріңкі сомасын тануды болдырмау үшін есептік ауыспалы өтеуді шектеуді талап етеді.

Жеңілдіктердің, несиелердің, баға шегерімінің, ынталандырымалардың, нәтижелер үшін бонустардың немесе басқа ұқсас баптардың жоқтығына байланысты сатып алушылармен жасалған шарттарда өтеудің ауыспалы бөлігі жоқ. Бұл жаңарту түсімді тануға әсер етпейді.

(ii) Принципал немесе агент рөлі

15 ҚЕХС-ке (IFRS) сәйкес Топ ескерілген тауарды немесе қызметті олар сатып алушыға тапсырылғанға дейін бақылайтындығын бағалауы қажет.

Топ түсім алуды көздейтін барлық шарттар бойынша принципал ретінде болатынын анықтады (себебі ол уәделескен қызметті оны сатып алушыға бергенге дейін бақылайды), тек көлік жөнелту қызметтерін көрсету бойынша шарттарды қоспағанда, онда Топ қызметтерді сатып алушыға бергенге дейін оны бақыламайтынын анықтады. Яғни, ол көлік жөнелту қызметтерін көрсету шарттары бойынша принципал емес, агент болып табылады.

(iii) Сатып алушылардан алынған аванс төлемдері

15 ҚЕХС (IFRS) сай Топ шарттарда қаржыландырудың елеулі компоненттерінің бар болуын анықтау тиіс.

Топ сатып алушылардан тек қысқа мерзімді аванс төлемдерін алады. Олар алынған аванстар құрамында көрсетіледі. Топ уәделескен қызметтерді сатып алушыларға беру уақытының аралығы мен сатып алушының осындай қызметтерді төлеу мезеті біршама қысқа деп анықтады. Осылайша Топ осы шарттарда қаржыландырудың елеулі компоненттері жоқ деген қорытындыға келді.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)**4.19 Есеп жүргізу саясатындағы өзгерістер және ақпаратты ашу қағидаттары (жалғасы)****Шығарылған, бірақ әлі күшіне енген стандарттар (жалғасы)**

ҚЕХС (IFRS) 15 «Сатып алушылармен шарттар бойынша түсім» (жалғасы)

(б) Ақпаратты ұсыну әрі ашу талаптары

Қолданыстағы ҚЕХС-терден қарағанда, 15 ҚЕХС (IFRS) ақпаратты ұсынуға әрі ашуға толық талаптарды қамтиды. Ұсыну талаптары қазіргі тәжірибеге елеулі өзгерістер енгізеді және Топтың қаржы есептілігінде ашылуға талап етілген ақпараттың көлемін едәуір ұлғайтады. 15 ҚЕХС (IFRS) ақпаратты ашуға көптеген талаптар мүлде жаңа және Топтың бағасы бойынша осы талаптардың кейбіреулері ақпарат ашуға едәуір әсер етеді.

Сонымен қатар, Топ шоғырландырылған қаржы есептілігіне ескертпелер көлемі шарттар бойынша мәміленің бағасын айқындау кезінде қолданылған едәуір пайымдардың ашылуына байланысты өзгертілмейді деп күтеді.

Сондай-ақ, шарттарды бағалау кезінде, олар бойынша Топ принципал емес, агент болып табылады, әрі оларда қаржыландыру компоненті мен ауыспалы өтемі жоқ, қолданылатын пайымдардың нәтижесінде ақпараттың шағын көлемі ашылады деп күтілуде.

15 ҚЕХС (IFRS) талаптарына сай Топ сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша танылған түсім туралы ақпараттың егжей-тегжейін түсім мен ақша ағынының пайда болу сипатына, көлеміне, мерзімдеріне және тұрлаусыздығына қалай әсер ететін экономикалық факторларды көрсететін категориялар бойынша талдау тиіс.

Сондай-ақ, ол әрбір есепті сегментке ашылатын толық кіріс пен түсім туралы ақпарат арасындағы қатынас туралы ақпаратты ашып көрсетуі тиіс. 2017 жыл ішінде Топта 3 (үш) сегмент болды.

2017 жылы Топ талап етілетін ақпаратты жинау мен ашу үшін тиісті жүйелерге, қажетті ішкі бақылау рәсімдеріне, саясат пен үдерістерге сынақ жүргізуді жалғастырды.

(в) Өзге де түзетулер

15 ҚЕХС (IFRS) бірінші қолданған кезде 15 ҚЕХС (IFRS) бойынша жүргізілген талдау нәтижесінде Топ шоғырландырылған қаржы есептілігінің басқа баптарын түзетпейді, мысалы, кейінге қалдырылған салықтарды, сатуға арналған активтерді және олармен байланысты міндеттемелерді, тоқтатылған қызметтен бір жылғы салық салудан кейінгі пайда немесе залалды, бірлескен кәсіпорындарға инвестицияларды, сондай-ақ бірлескен кәсіпорындардың пайдасындағы үлестерді.

Тану мен бағалауға 15 ҚЕХС (IFRS) талаптары қаржы емес активтердің (мысалы, негізгі құралдар мен материалдық емес активтер объектілерінің) шығуынан, егер осындай шығу қалыпты қызметтің нәтижесі болмаған жағдайда, пайдалар мен залалдарды тануға әрі бағалауға қатысты қолданылады. Алайда, стандартқа өту кезінде осындай өзгерістер Топтың шоғырландырылған қаржы есептілігіне әсер етпейді деп күтілуде.

ҚЕХС (IFRS) 10 және ҚЕХС (IAS) 28 «Инвестор мен оның қауымдасқан ұйымы немесе бірлескен кәсіпорны арасындағы мәмілелердегі активтерді сату немесе олардың жарнасына» түзетулер

Түзетулер қауымдасқан ұйымға немесе бірлескен кәсіпорынға сатылатын не оларға енгізілетін еншілес ұйымға бақылаудан айырылуды ескеру бөлігінде ҚЕХС (IFRS) 10 мен ҚЕХС (IAS) 28 арасындағы қарама-қайшылыққа қарайды. Түзетулер ҚЕХС (IFRS) 3 анықтамасына сай инвестор мен оның қауымдасқан ұйымы немесе бірлескен кәсіпорны арасындағы мәміледе бизнесті білдіретін активтерді сату немесе олардың жарнасы нәтижесінде пайда болатын пайда мен залал толық көлемде танылатынын түсіндіреді. Алайда бизнесті білдірмейтін активтерді сату немесе олардың жарнасы нәтижесінде пайда болатын пайда мен залал қауымдасқан ұйымдағы немесе бірлескен кәсіпорындағы инвесторлар ұйымынан бөлек өзгелердегі қатысу үлестері шегінде ғана танылады. ҚЕХС жөніндегі кеңес бұл түзетулердің күшіне ену күнін шектеусіз мерзімге ауыстырды, алайда бұл түзетулерді мерзімінен бұрын қолданатын ұйым оларды келешекті қолдануға тиіс. Топ аталған түзетулерді олар күшіне енген кезде қолданатын болады.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)**4.19 Есеп жүргізу саясатындағы өзгерістер және ақпаратты ашу қағидаттары (жалғасы)****Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген стандарттар (жалғасы)**

ҚЕХС (IFRS) 2 «Акция негізіндегі төлемдер бойынша операцияларды жіктеу және бағалауға» түзетулер

ҚЕХС жөніндегі кеңес ҚЕХС (IFRS) 2 «Акция негізіндегі төлемдерге» түзетулерді шығарды, оларда негізгі үш қырлары қаралады: акция негізіндегі төлемдер бойынша операцияларды ақша қаражаттары есебімен бағалау құқығына өту шарттарының әсері; төлем көзінен ұсталатын салық бойынша міндеттемелер үшін нетто-негіздегі есеп айырысу шарттарымен акциялар негізіндегі төлемдер бойынша операцияларды жіктеу; нәтижесінде операция ақша қаражатымен есеп айырысатын операция ретінде жіктелуді тоқтатып үлестік құралдармен есеп айырысу операциясы ретінде жіктеле бастайтын акциялар негізіндегі төлемдер бойынша операциялар шарттарының өзгерісін ескеру.

Түзетуді қабылдау кезінде ұйымдар өткен кезеңдер үшін ақпаратты қайта есептеуге міндетті емес, алайда барлық үш қырға қатысты түзету қолданылған және басқа да өлшемдер сақталған жағдайда қайталап қолдануға жол беріледі. Түзетулер 2018 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді. Мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі. Қазіргі кезде Топ осы түзетулердің өзінің шоғырландырылған қаржы есептілігіне мүмкін болатын әсерін бағалайды.

ҚЕХС (IFRS) 16 «Жалдау»

ҚЕХС (IFRS) 16 2016 жылғы қаңтарда шығарылды және ҚЕХС (IFRS) 17 «Жалдауды» ауыстырады, КРМФО (IFRIC) 4 «Жалдау белгілері келісімінде қолдағы барды айқындау», ТТК (SIC) 15 «Операциялық жалдау – ынталандыруларды» түсіндіру және ТТК (SIC) 27 «Жалдаудың заңды нысаны бар операциялардың маңызын айқындауды» түсіндіру. МСФО (IFRS) 16 жалдау туралы ақпаратты тану, бағалау, ұсыну және ашу қағидаларын белгілейді және жалға алушылар барлық жалдау шартын қаржылық жалдауға арналған ҚЕХС (IAS) 17-де көзделген есепке алу тәртібіне ұқсас теңгерімде есепке алудың бірыңғай үлгісін пайдалана отырып көрсетуін талап етеді. Стандарт жалға алушыларды танудың екі түрінен босатуды көздейді – құны төмен активтерді жалдауға (мысалы, компьютерлер) және қысқа мерзімді жалдауға (12 айдан артық емес мерзімге жалдау) қатысты. Жалдау басталатын күнге жалға алушы жалдау төлемдеріне қатысты міндеттемелерді (яғни жалдау жөніндегі міндеттеме), сондай-ақ жалдау мерзімі ішінде базалық активті пайдалану құқығын білдіруші активті (яғни пайдалану құқығы нысанындағы актив) танитын болады. Жалға алушылар пайдалану құқығы нысанындағы активтің амортизациясының шығыстарын жалдау жөніндегі міндеттеменің пайыздық шығысынан бөлек тануға міндетті болады.

Жалға алушылар сонымен қатар белгілі бір оқиға (мысалы, индекстің немесе осындай төлемдерді белгілеу үшін пайдаланатын ставканың өзгеруі нәтижесінде келешек жалдау төлемдерінің өзгеруі) басталған кезде міндеттемелерді қайта бағалауға тиіс болады. Көпшілік жағдайда жалға алушы пайдалану құқығы нысанындағы активті түзету ретінде жалдау жөніндегі міндеттемені қайта бағалау сомасын ескеретін болады.

ҚЕХС (IFRS) 16-ға сәйкес жалға алушы үшін есепке алу тәртібі іс жүзінде қазіргі кезде қолданыстағы ҚЕХС (IAS) 17 талаптарымен салыстырғанда өзгермейді. Жалға алушылар жалдауды ҚЕХС (IAS) 17-дегідей жіктеу қағидаттарын пайдаланып, бұл ретте жалдаудың екі түрін бөле отырып: операциялық және қаржылық, жіктеуді жалғастырады.

Сонымен қатар ҚЕХС (IFRS) 16 жалға берушілер мен жалға алушылардан ҚЕХС (IAS) 17-мен салыстырғанда ақпараттың ауқымды көлемін ашуды талап етеді.

2019 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдерге қатысты ҚЕХС (IFRS) 16 күшіне енеді. Мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі, бірақ ұйымның ҚЕХС (IFRS) 17 қолдану күнінен ерте емес. Жалға алушы бұл стандартты қайталап қолдануды немесе түрлендірілген қайталап қолдануды пайдалана отырып пайдалануға құқылы. Стандарттың өтпелі жағдайы белгілі бір босатуды көздейді.

2018 жылы Топ ҚЕХС (IFRS) 16-ның өзінің шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсер ету мүмкіндігін бағалауды жоспарлап отыр.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)**4.19 Есеп жүргізу саясатындағы өзгерістер және ақпаратты ашу қағидаттары (жалғасы)****Шығарылған, бірақ әлі күшіне енген стандарттар (жалғасы)**

40 ҚЕХС (IAS) «Инвестициялық жылжымайтын мүлікті бір санаттан екінші санатқа ауыстыруға» түзетулер

Түзетулер ұйымның жылжымайтын объектілерін, салынып жатқан немесе дамып жатқан үдерістегі жылжымайтын мүлікті қоса, инвестициялық жылжымайтын мүліктің санатына немесе санаттан ауыстыруды түсіндіреді. Түзетулерде пайдалану түрінің өзгеруі жылжымайтын объект инвестициялық жылжымайтын мүліктің сипаттамасына сәйкес келмеген немесе бастаған кезде және оны пайдалану түрінің өзгергеніне куәлар болған жағдайда болады деп көрсетілген. Басшылардың жылжымайтын объектіні пайдалануға қатысты ойларының өзгеруі оны пайдалану түрінің өзгеруіне дәлел емес. Ұйымдар бұл түзетулерді, олар жылдық есептік кезеңнің басталу күніне немесе сол күннен кейін жүргізіледі, пайдалану сипатының өзгеруіне қатысты қолданулары керек. Ұйым осы күнге бекіп қалған жылжымайтын мүліктің жіктеуін қайталап талдау және, егер қолданылатын болса, осы күнге бар жағдайларды көрсету үшін жылжымайтын мүлікті ауыстыру тиіс. 8 ҚЕХС (IAS) сәйкес, тек тым кешіктірілген ақпаратты пайдаланбай, ретроспективті пайдалану рұқсат етіледі. Түзетулер 2018 жылғы 1 қаңтардан немесе сол күннен кейін басталатын жылдық кезеңдерге қатысты күшіне енеді. Мерзімінен бұрын қолдану рұқсат етіледі, егер осы факт ашылатын болса. Топ бұл түзетулерді олар күшіне енгеннен кейін қолданады. Топ түзетулер оның шоғырландырылған қаржы есептілігіне әсер етеді деп күтпейді.

ҚЕХС-ті жыл сайынғы жетілдіру, 2014-2016 жылдар кезеңі (2016 жылдың желтоқсан айында шығарылды)

1 ҚЕХС (IFRS) «Қаржы есептілігінің халықаралық стандарттарын алғашқы қолдану» – ҚЕХС-ты бірінші рет қолданатын ұйымдарды қысқа мерзімді босатуды алып тастау

1 ҚЕХС (IFRS) Е3-Е7-тармақтарымен көзделген қысқа мерзімді босату алынып тасталды, себебі олар өз қызметін орындады. Бұл түзетулер 2018 жылғы 1 қаңтарда күшіне енеді. Бұл түзетулер Топқа қолданылмайды.

28 ҚЕХС (IAS) «Қауымдасқан ұйымдарға және бірлескен кәсіпорындарға салынған инвестициялар» – инвестиция объектілерін пайда немесе залал арқылы бағалау шешімі әр инвестиция үшін жеке қабылдану керек екенін түсіндіру

Түзетулер келесілерді түсіндіреді:

- Венчурлік инвестицияларда мамандандырылған ұйым немесе басқа ұқсас ұйым қауымдасқан ұйымдарға және бірлескен кәсіпорындарға салған инвестицияларды бағалау шешімін пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша қабылдау мүмкін. Мұндай шешім әр инвестиция үшін алғашқы тану кезінде жеке қабылданады.
- Егер өзі инвестициялық ұйым болып табылмайтын ұйымның инвестициялық ұйымдар болып табылатын қауымдасқан ұйымдарда немесе бірлескен кәсіпорындарда қатысу үлесі болса, онда үлестік қатысу әдісін пайдаланған кезде осындай ұйым оның инвестициялық ұйымдар болып табылатын қауымдасқан ұйымы немесе бірлескен кәсіпорыны өз еншілес ұйымдарындағы өз қатысу үлестеріне қолданған әділ баға бойынша бағалауды сақтау шешімін қабылдай алады. Бұндай шешім әрбір инвестициялық ұйым болып табылатын қауымдасқан ұйым немесе бірлескен кәсіпорын үшін жеке мына күндердің кешірек басталатын күнінде қабылданады: (а) инвестициялық ұйым болып табылатын қауымдасқан ұйымды немесе бірлескен кәсіпорынды бастапқы мойындау күні; (б) қауымдасқан ұйым немесе бірлескен кәсіпорын инвестициялық ұйым болып табылған күні; және (в) инвестициялық ұйым болып табылатын қауымдасқан ұйым немесе бірлескен кәсіпорын алғаш рет бас ұйым болып табылған күні.

Осы түзетулер ретроспективті қолданылады және 2018 жылғы 1 қаңтардан бастап күшіне енеді. Мерзімнен бұрын қолдануға жол беріледі. Егер ұйым осы түзетулерді ертерек өткен кезеңге қатысты қолданса, онда ол бұл фактіні ашуы керек. Бұл түзетулер Топқа қолданылмайды.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)**4.19 Есеп жүргізу саясатындағы өзгерістер және ақпаратты ашу қағидаттары (жалғасы)****Шығарылған, бірақ әлі күшіне енген стандарттар (жалғасы)**

ҚЕХС-ті жыл сайынғы жетілдіру, 2014-2016 жылдар кезеңі (2016 жылдың желтоқсан айында шығарылды) (жалғасы)

КРХҚЕ 22 «Шетелдік валютадағы операциялар және алдын ала төлем» түсініктемесі»

Түсініктемеде алдын ала төлемді жасау немесе алу нәтижесінде туындайтын монетарлық емес активті немесе монетарлық емес міндеттемені мойындауды тоқтатқан кезде тиісті активті, шығысты немесе кірісті (немесе оның бөлігін) бастапқы мойындау кезінде қолдануы тиіс айырбастау бағамын айқындау мақсаттары үшін ала төлемді жасау немесе алу нәтижесінде туындайтын монетарлық емес активті немесе монетарлық емес міндеттемені ұйымның бастапқы мойындаған күні операция жасау күні болып табылатыны түсіндіріледі. Алдын ала төлемді жасау немесе алу операциялары бірнешеу болған жағдайда ұйым әрбір ала төлемді жасау немесе алу операциясы күнін айқындауы тиіс. Ұйымдар бұл түсініктемені ретроспективті қолданыла алады. Балама ретінде ұйым түсініктемені бастапқы мойындалған көрсетілген күні немесе одан кейін түсініктемені қолдану аясы шеңберінде барлық активтерге, шығыстар мен кірістерге қатысты перспективті қолдана алады:

- (i) ұйым осы түсініктемені алғаш рет қолданған есепті кезеңнің басы; немесе
- (ii) ұйым осы түсініктемені алғаш рет қолданған есепті кезеңнің қаржылық есептілігінде салыстырмалы ақпарат ретінде ұсынылған алдыңғы есепті кезеңнің басы.

Түсініктеме 2018 жылғы 1 қаңтарда және осы күннен кейін басталатын жылдық қаржылық есептілік кезеңдеріне қатысты күшіне енеді. Бұл фактіні ашу шартымен мерзімнен бұрын қолдануға жол беріледі. Алайда Топтың ағымдағы қызметі түсініктеменің талаптарына сәйкес келетіндіктен, Топ оның өзінің шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсер етеді деп күтпейді.

КРХҚЕ (IFRIC) 23 «Пайдаға салықты есептеу қағидаттарына қатысты белгісіздік» түсініктемесі

Түсініктеме салық айқындамаларында белгісіздік болған кезде пайдаға салықты есепке алу тәртібін түсіндіреді, бұл ҚЕХС (IAS) 12 қолдануға әсер етеді. Түсініктеме ҚЕХС (IAS) 12 қолдану аясына жатпайтын салықтарға және алымдарға қолданылмайды, сондай-ақ белгісіз салық айқындамаларына байланысты проценттер мен айыппұлдарға қатысты ерекше талаптарды қамтымайды. Атап айтқанда, түсініктеме мынадай мәселелерді қарайды:

- ұйым белгісіз салық айқындамаларын жеке қарайды ма;
- салық органдарының салық айқындамаларын тексеруге қатысты ұйым жасайтын жорамал;
- ұйым салық салынатын пайданы (салық шығынын), салық базасын, пайдаланбаған салық шығындарын, пайдаланбаған салық жеңілдіктерін және салық ставкаларын қалай айқындайды;
- ұйым фактілердің және мән-жайлардың өзгеруін қалай қарастырады.

Ұйым әрбір белгісіз салық айқындамасын жеке қарай ма жоқ әлде басқа немесе бірнеше басқа белгісіз салық айқындамаларымен бірге қарастыра ма деген мәселені шешуі қажет. Белгісіздікті шешуде неғұрлым дәл нәтиже беретін әдісті пайдалану қажет. Түсініктеме 2019 жылғы 1 қаңтарда немесе осы күннен кейін басталатын жылдық қаржылық есептілік кезеңдеріне қатысты күшіне енеді. Өту кезінде белгілі бір босатуларға жол беріледі. Топ түсініктемені ол күшіне енген күннен бастап қолданады. Топ өз қызметін күрделі салық ортасында жүзеге асыратындықтан, түсініктеменің қолданылуы шоғырландырылған қаржылық есептілікке және ақпаратты ашу қажеттігіне әсер етуі мүмкін. Бұдан басқа, Топ түсініктемені уақтылы пайдалану үшін қажет ақпаратты алу рәсімдері мен әдістерін белгілеуге мәжбүр болуы мүмкін.

5. МАҢЫЗДЫ ЕСЕП ЖҮРГІЗУ ПАЙЫМДАУЛАРЫ, БАҒАЛАУ МӘНДЕРІ ЖӘНЕ БОЛЖАУЛАР

Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігін дайындау оның басшылығынан есепті кезеңнің аяғында есептілікте ұсынылатын түсімдер, шығыстар сомасына, активтерге және міндеттемелерге, сондай-ақ міндеттемелер шарттары туралы ақпаратты ашуға әсер ететін бағалау мәндерін және болжауларды пайымдау мен анықтау енгізуді талап етеді. Алайда осы болжаулар мен бағалау мәндеріне қатысты айқынсыздық келешекте осындай болжаулар мен бағалау қолданылатын активтер мен міндеттемелердің теңгерімдік құнын елеулі түзетуді талап етуі мүмкін.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**5. МАҢЫЗДЫ ЕСЕП ЖҮРГІЗУ ПАЙЫМДАУЛАРЫ, БАҒАЛАУ МӘНДЕРІ ЖӘНЕ БОЛЖАУЛАР (жалғасы)**

Топтың тәуекелдерге бейімділігі туралы және белгісіздіктер туралы өзге ақпаратты ашу мына ескертпелерде ұсынылған:

- қаржылық тәуекелдерді басқару мақсаты мен саясаты (*33-ескертпе*);
- сезімталдықты талдау туралы ақпаратты ашу (*33-ескертпе*).

Бағалау мәндері және болжаулар

Болашақ туралы негізгі болжаулар және есепті күнге бағалаулардағы айқынсыздықтың басқа да негізгі көздері төменде қаралады, олар келесі қаржы жылы ішінде активтердің теңгерімдік құны мен міндеттемелерге елеулі түзетулердің себебі болуы мүмкін. Топтың болжаулары мен бағалау мәндері шоғырландырылған қаржылық есептілігін дайындау кезінде қолында болған бастапқы деректерге негізделген. Алайда ағымдағы жағдаяттар мен болашаққа қатысты болжаулар нарықтық өзгерістер мен Топ бақылауында емес жағдаяттарға байланысты өзгеруі мүмкін. Мұндай өзгерістер олардың пайда болуына қарай болжауларда көрініс табады.

Негізгі құралдарды қайта бағалау

Топ негізгі құралдарын қайта бағаланған құнымен есептейді. Соңғы рет Топтың негізгі құралдарды қайта бағалауы 2016 жылдың ішінде болды. Осы мақсаттар үшін Топ тәуелсіз кәсіби бағалаушыны жұмысқа тарты.

Негізгі құралдың технологиялық мұнайды қоспағанда әділ құнын анықтауға арналған бастапқы деректер әділ құн сатысының 3-ші деңгейіне жатады (бақыланбайтын бастапқы деректер).

Бағалау үшін пайдаланған әдіснама, алғаш кезде, ауыстырудың амортизацияланатын құнын бағалауға негізделген («шығынды әдіс»). Егер бағаланатын объект жаңа немесе құрылыс кезеңінде, сондай-ақ нарығы шектеулі объектілерге (арнайы объектілер) жататын болса және олардың ықтимал сату бағасы туралы ақпарат болмағандықтан (белсенді нарық жоқ кезде) шығынды тәсіл қолданылады.

Бағалау аясында бағалаушы Топтың негізгі құралдары арнайы объектілерінің экономикалық тозу көлемін талдаған кезде кіріс тәсілін пайдалана отырып баламалық пайдалылыққа тест жүргізді. Баламалық пайдалылық қолдану құндылығын бағалау жолымен анықталған. Пайдалылық құндылықты анықтаған кезде мына негізгі болжаулар қолданылды:

	Ақша ағымдарын туындататын бірліктер		
	Мұнайды ауыстырып құю	Теңіз кемежайы	Мұнай тасымалдау
Дисконттау мөлшерлемесі	13,01%	12,67%	12,55%
Өсудің ұзақ мерзімді қарқыны	1,9%	1,9%	4,58%
Аса маңызды актив қызметінің қалдық мерзімі	14 жыл	21 жыл	18,2 жыл

Ақша ағымдары туындататын Мұнай тасымалдау және Мұнайды ауыстырып құю бірліктерінен алынған пайдаланудың құндылығы ауыстырудың амортизацияланатын құнынан анықталған көрсеткіштерден төмен болды және, яғни, Топтың негізгі құралдарының әділ құны ретінде көрсетілді. Пайдалану құндылығының бағалау нәтижесі ұсынылған қызметтерді сату мөлшеріне, ұсынылған қызметтер тарифінің деңгейіне, күрделі және ағымдағы шығындар көлеміне қатысты болжамдарға сезгіш.

2016 жылдың ішінде жүргізілген қайта бағалау нәтижесінде Топтың негізгі құралдарының (технологиялық мұнайды қоспағанда) нетто-құны 126.261.313 мың теңгеге ұлғайды (*14-ескертпе*).

Негізгі ұлғаю Топ компанияларының функционалдық валютаға қатысты негізгі шетел валюталар бағамының өсуімен байланысты, оның нәтижесінде шетел өндірісінің негізгі бар құралдарын ауыстыру құны ұлғайды.

Әрбір есепті күнге Топ өзінің негізгі құралдарының теңгерімдік құны мен есепті күнге әділ құн қолданылып анықталғанмен арадағы айырманың болуын бағалайды. 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топ басшылығы өзінің негізгі құралдарының әділ құнына қатысты өз бағалауын тағы да қайта қарады. Нәтижесінде басшылық 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша негізгі құралдар (технологиялық мұнайды қоспағанда) әділ құнында 2016 жыл ішінде соңғы қайта бағалаудан бері Топта елеулі өзгеріс жоқ деген қорытындыға келді. Нәтижесінде Топ негізгі құралдарының әділ құны олардың теңгерімдік құнына сәйкес келеді.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

5. МАҢЫЗДЫ ЕСЕП ЖҮРГІЗУ ПАЙЫМДАУЛАРЫ, БАҒАЛАУ МӘНДЕРІ ЖӘНЕ БОЛЖАУЛАР (жалғасы)**Бағалау мәндері және болжаулар (жалғасы)***Технологиялық мұнайды қайта бағалау*

Технологиялық мұнайды қайта бағалау мұнайдың әділ бағасының ауытқуы айтарлықтай жиі әрі елеулі болатындықтан, жыл сайын жүргізіледі. Технологиялық мұнай 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қайта бағаланды.

Технологиялық мұнайдың әділ құнын анықтауға арналған бастапқы деректер әділ құн сатында 2-деңгейге жатады (ауыстырылмайтын бақыланатын бастапқы деректер).

Топ басшылығы технологиялық мұнайдың әділ құнын анықтау кезінде келесі пайымдауларды назарға алды:

- технологиялық мұнай құбырды пайдалану үдерісінің ажырағысыз бөлігі, онсыз тасымалдау мүмкін емес және тиісінше бағалау нысаны мамандандырылған актив болып табылады;
- технологиялық мұнай ТМРБЖТҚҚҚ қойған шектеулер нәтижесінде сатыла да және өзгелей түрде пайдаланыла да алмайды;
- ТМРБЖТҚҚҚ және Үкімет елдегі жалпы баға индексіне тарифтердің жағымсыз әсерінің алдын алу үшін оларды мұқият қадағалап отырады (экспорт үшін тарифты және Қазақстан Республикасының аумағы арқылы транзиттің тарифтарын қоспағанда), және тиісінше егер мұнай халықаралық нарық бағасы бойынша бағаланған болса, оның құнын өтеуге мүмкіндік бермейтін деңгейде белгіленуі мүмкін;
- Топқа ҚМГ белгілеген қағида әсер етеді, және егер мұнайдың белгілі бір бөлігін сатуға шешім қабылданып, мұндай шешімді ТМРБЖТҚҚҚ бекіткен жағдайда, ол тек ҚМГ тобының сауда бөлімшесіне ғана ішкі баға бойынша сатылуы мүмкін;
- және егер Топқа құбырдың жаңа бөліктерін толтыру үшін қосымша мұнай сатып алу қажет болса, ол оны осындай ішкі бағамен ҚМГ тобының кәсіпорнынан сатып алар еді.

Осы факторлардың бәрін ескере отырып, Топтың технологиялық мұнайының әділ құны бір тонна үшін 41.175 теңге бағасы ретінде анықталды (2016 жылғы 31 желтоқсанға: бір тонна үшін 35.714 теңге). Мұнайдың әділ құнының өзгеруінің әсері 13.353.217 мың теңгені құрады, сондай-ақ 2017 жылдың 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 2.167.946 мың теңге мөлшерінде артық мұнайдың қосымша бағалауы танылды, қайта бағалаудың жинақ нәтижесі 15.521.163 мың теңгені құрады (*14-ескертуге*).

2017 жылғы 31 желтоқсанға құбырдағы мұнай көлемі 2.498 мың тоннаны құрады (2016 жылғы 31 желтоқсан: 2.460 мың тонна). 2017 жыл ішінде жүргізілген түгендеу нәтижелері бойынша 52.652 тонна (2016 жылғы 31 желтоқсан: 67.233 тонна) артық мұнай және 14.991 тонна жетіспеушілік мұнай анықталды.

Активтердің құнсыздануы

Топ әрбір есепті күнге активтердің құнсыздану белгілерінің болуын бағалайды. Егер қандай да бір белгі болса немесе жыл сайын активтің құнсыздану мәнін тестілеу қажет болса, Топ активтердің өтелетін құнын бағалайды. Егер активтің теңгерімдік құны немесе ААТБ есептен шығару шығындарын шегергендегі әділ құн және пайдаланудан болған құндылық өлшемдерінің ең көбі болып табылатын өтелетін құннан асатын болса, құнсыздану орын алады. Есептен шығаруға шығындарды шегергендегі әділ құн есебі ұқсас активтерді тәуелсіз тараптар арасында сату операциялары міндетті күші бар акпаратқа немесе активтің шығуынан болған қосымша шығындарды шегергендегі бақыланатын нарықтық бағаларға негізделген. Егер мұндай операциялар сәйкестендірілуі мүмкін болмаса, бағалаудың тиісті моделі қолданылады. Пайдаланудан болған құндылықты есептеу дисконтталған ақша ағындары моделіне негізделген (ДАА). Топ құнсыздану есебін толық бюджеттерге және болжамды есептерге негіздейді, олар Топтың әрбірі жеке активтер бөлінген әрбір ААТБ-і үшін жеке дайындалады. Өтелетін сома ақшалай қаражаттың дисконтталған ағындарының моделінде пайдаланылатын дисконттау мөлшерлемесіне, сондай-ақ ақшалай қаражаттың күтілетін түсімдеріне және экстраполяциялау мақсатында пайдаланылған өсу қарқынына анағұрлым сезімтал.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**5. МАҢЫЗДЫ ЕСЕП ЖҮРГІЗУ ПАЙЫМДАУЛАРЫ, БАҒАЛАУ МӘНДЕРІ ЖӘНЕ БОЛЖАУЛАР (жалғасы)****Бағалау мәндері және болжаулар (жалғасы)***Активтердің құнсыздануы (жалғасы)*

2017 жылғы 31 шілдедегі жағдай бойынша Топ өзінің Грузияда орналасқан негізгі құралдарының құнсыздану мәнін тексеру жүргізу үшін сырттан тәуелсіз бағалаушыны тартты. Грузияда орналасқан негізгі құралдардың өтелетін құны ДАА моделін қолдана отырып, пайдаланудан құндылық негізінде айқындалады. Негізгі құралдарды пайдалану құны таза айналым капиталының және мамандандырылмаған негізгі құралдардың әділ құнына түзетілген бизнес құны ретінде анықталады. Ақша ағындарының болжауы 2017-2022 жылдар аралығына Топтың басшылығымен мақұлданған қаржылық бюджетке және 2030 жылға дейінгі болжамды болжамдарына және жалпыға қол жетімді макроэкономикалық ақпаратқа негізделген. Болжанған ақша ағындары көрсетілетін қызмет көлемінің азаюын ескере отырып жаңартылды. Грузияда орналасқан негізгі құралдар екі ААТБ топтастырылды – БТК және БМТ. Пайдаланудан құндылықты есептеу кезінде келесі болжаулар қолданылған:

	Ақша ағынын туындатушы бөлімдер	
	БМТ	БТК
Дисконт мөлшерлемесі	13,0%	13,4%
Өсудің ұзақ мерзімді қарқыны	1,9%	1,9%

Пайдаланудан құндылықты бағалау нәтижесі ұсынылған қызметтердің күтілген мөлшеріне, ұсынылған қызметтер тарифінің деңгейіне, күрделі және операциялық шығындар көлеміне қатысты болжамдарға сезгіш.

Талдау нәтижесінде, Грузияда орналасқан негізгі құралдардың теңгерімдік құны шамамен олардың өтелетін құнына тең, сондықтан шоғырландырылған қаржылық есептілігінде осы активтердің құнсыздануы көрсетілмеген. Алайда бағалаудың және болжаулардың кез-келген нашарлауы болашақта құнсыздануға әкелуі мүмкін.

ААТБ – нің екеуіне де қолданылатын құнын есептеу, болжауға неғұрлым сезімтал, Қаламқас және Жемчужина кен орындарынан шикі мұнайды ауыстырып құюдың басталуымен байланысты. Басшылық осы кен орындарынан мұнайды ауыстырып құю 2023 жылы жоспарланғандай басталатынына қарамастан, 2023 жылдан 2025 жылға дейін мұнайды ауыстырып құюдың өзгеруі БМТ өтелетін сомасының 19.621 мың АҚШ доллары көлемінде азаюына әкеледі.

Ауыстырып құю көлемінің 5,0%-ға азаюы және дисконт мөлшерінің 5,0%-ға өсуі БМТ мен БТК өтелетін құнының айтарлықтай азаюына әкелмейді.

Негізгі құралдардың пайдалы қызмет мерзімі

Топ негізгі құралдар қызметінің қалған пайдалы қызмет мерзімін ең әрі дегенде әрбір қаржы жылының соңына бағалайды және егер күтілетіні бұрынғы бағалаудан өзгеше болса, өзгерістер ҚЕХС (IAS) 8 «Есеп жүргізу саясаты, есептеу бағаларындағы өзгерістер мен қателіктерге» сәйкес есептеу бағаларындағы өзгерістер ретінде ескеріледі.

Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттеме

2012 жылғы 4 шілдеде күшіне енген «Магистральдық құбыр туралы» Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес Топта пайдалану аяқталғаннан кейін магистральдық құбырды (мұнай құбырын) жою және бұдан әрі қоршаған ортаны қалпына келтіру, соның ішінде жерді қайта өңдеу жөнінде іс-шаралар жүргізу бойынша заңды міндеттемесі бар. Құбырлардың пайдалы қолдану мерзімі біткенде ауыстыруға байланысты, жерді қайта өңдеу бойынша міндеттеме іс-шаралары жүргізіледі.

Құбырларды жою және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемеге резерв Топ есептеген Қазақстан Республикасында қолданылатын техникалық ережелер мен нормаларға сәйкес бөлшектеу және жерді қалпына келтіру бойынша жұмыстарды жүргізу құнының негізінде бағаланады (1 км құбырды бөлшектеу бойынша шығын сомасы 4.278 мың теңгені құрайды (2016 жылы: 4.036 мың теңге)).

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**5. МАҢЫЗДЫ ЕСЕП ЖҮРГІЗУ ПАЙЫМДАУЛАРЫ, БАҒАЛАУ МӘНДЕРІ ЖӘНЕ БОЛЖАУЛАР (жалғасы)****Бағалау мәндері және болжаулар (жалғасы)**

Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттеме (жалғасы)

Сондай-ақ активтерді пайдаланудан шығару және жерлерді қайта өңдеу жөніндегі міндеттемелер құрамында қалдықтар орналастырылатын полигондарды жою бойынша резерв көрсетілген. Резерв Қазақстан Республикасының Экологиялық кодексі талаптарына сәйкес 2013 жылы құрылған, оған сай қалдықтарды орналастыру полигонының меншік иелеріне полигон жабылғаннан кейін жерлерді қайта өңдеу және қоршаған ортаға әсерді бақылау үшін жою қоры құрылады.

Есепті күнгі жағдай бойынша резервтер сомасы төменде берілген міндеттемені орындаудың күтілетін мерзімін, инфляция мөлшерлемесін және есепті кезеңнің аяғына дисконт мөлшерлемесін пайдалана отырып белгіленді.

	2017 жыл	2016 жыл
Дисконттау мөлшерлемесі	9,05%	8,72%
Инфляция мөлшерлемесі	5,55%	5,58%
Міндеттемені орындаудың мерзімі	17 жыл	18 жыл

Дисконттау мөлшерлемесінің есептеуі Қазақстан Республикасының мемлекеттік облигацияларының бойынша тәуекелдерсіз мөлшерлемелері бойынша негізделеді.

2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелерге арналған резервтің теңгерімдік құны 15.347.322 мың теңгені құрады (2016 жылғы 31 желтоқсанда: 15.022.086 мың теңге) (18-ескертпе).

Залалды жою кезіндегі шығындарды бағалау табиғатты қорғау талаптарындағы және заңнаманы түсіндірудегі әлеуетті өзгерістерге ұшырайды. Сондай-ақ, мұндай шығындарды бағалау кезіндегі айқынсыздықтар балама таңдаулардағы, бұзылған жерлерді жою мен қайта қалпына келтіру әдістеріндегі, дисконт, деңгейлері мен инфляция мөлшерлемесіндегі және осы міндеттеме күшіне енетін кезеңдегі әлеуетті өзгерістерді қамтиды.

2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелердің маңызды болжамдарының өзгерісіне сезімталдықты талдау келесідей берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	Мөлшерлеменің (төмендеуі)/өсуі	Міндеттеменің өсуі/(төмендеуі)
Дисконттау мөлшерлемесі	-0,5% +0,5%	1.232.842 (1.135.180)
Инфляция мөлшерлемесі	-0,5% +0,5%	(1.176.606) 1.269.246

Күмәнді борыштар бойынша резервтер

Топ күмәнді дебиторлық берешектер, жеткізушілерге берген алғытөлемдер және басқа да активтер бойынша резервтер жасайды. Күмәнді шоттарды бағалау кезінде тапсырысшының қызметінің бұрынғы және күтіліп отырған нәтижелері назарға алынады.

Экономикадағы, саладағы немесе тапсырысшының нақты сипаттамаларының өзгерістері,, шоғырландырылған қаржы есептілігінде ескерілген күмәнді шоттарға резерв бойынша түзетулерді талап етуі мүмкін. 2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсанда күмәнді шоттар бойынша резервтер 4.107.465 мың теңге, және 2.431.678 мың теңге сомасында қалыптасты (9, 11, және 16-ескертпелер).

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**5. МАҢЫЗДЫ ЕСЕП ЖҮРГІЗУ ПАЙЫМДАУЛАРЫ, БАҒАЛАУ МӘНДЕРІ ЖӘНЕ БОЛЖАУЛАР (жалғасы)****Бағалау мәндері және болжаулар (жалғасы)***Салықтар бойынша резервтер*

Күрделі салық заңнамасын түсіндіруге, салық заңнамасындағы өзгерістерге, сондай-ақ келешекте салық салынылатын кірістерді алу мерзімі мен сомаларына қатысты айқындық жоқ. Шарттық қатынастардың ұзақ мерзімді сипатының күрделілігін ескергенде, нақты нәтижелер мен қабылданып рұқсат етілген нәтижелер арасында пайда болған айырма немесе мұндай рұқсат етілген нәтижелердің болашақтағы өзгеруі пайда салығы бойынша шығыстар немесе кірістер сомасы есептілігінде көрсетілген болашақ түзетулерге әкелуі мүмкін. Негізделген болжауларға сүйене отырып, Топ салық органдары жүргізген салық тексеруінен болуы мүмкін салдарына арнап резерв жасайды. Осындай резервтердің мөлшері түрлі факторларға байланысты, мысалы алдыңғы тексерулердің және салық заңнамасын салық төлеуші компанияның және тиісті салық органының түсіндіруіне тәуелді болады. Талдаудағы мұндай айырмашылықтар мемлекеттегі басымды жағдайға байланысты көптеген сұрақтарға байланысты туындайды мүмкін.

Мерзімі кейінге қалдырылған салық бойынша активтер

Мерзімі кейінге қалдырылған салық активтері шегерілетін уақытша айырмашылықтар, пайдаланылмаған салық залалдары және салық жеңілдіктері бойынша оған қарағанда салық залалдары есептелуі мүмкін салық салынылатын пайда алу мүмкін болатын мөлшерде танылады. Болашақ салық салыныатын пайданы алудың ықтимал мерзімі мен мөлшері негізінде шоғырландырылған қаржылық есептілігінде тануға болатын мерзімі кейінге қалдырылған салық активтері сомасын анықтау үшін басшылықтың елеулі пайымдауы қажет. 2017 жылғы 31 желтоқсанда мерзімі кейінге қалдырылған салық бойынша танылған активтер сомасы 5.422.606 мың теңге болды (2016 жылғы 31 желтоқсанда: 6.264.690 мың теңге) (29-ескертуге). 2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың мерзімі кейінге қалдырылған салық бойынша танылмаған активтері болған жоқ.

Жалақы және өзге де қысқа мерзімді сыйақыларды қоспағанда, қызметкерлерге сыйақылар

Зейнеткерлікке шыққанға дейін және одан кейін қызметкерлерге ұзақ мерзімді сыйақылар құны және келтірілген міндеттемелер құны актуарлық әдіс қолданылып белгіленеді. Актуарлық әдіс келешекте нақты нәтижелерден айырмашылығы болуы мүмкін түрлі болжамдарды қолдануды білдіреді. Актуарлық әдіс дисконттау мөлшерлемелері, келешекте жалақының өсімі, өлім-жітім деңгейі және келешекте қызметкерлерге сыйақылар өсімі туралы болжамдарды қамтиды.

Негізгі болжауларды бағалаудың күрделілігіне және еңбек қызметінің аяқталуы бойынша қызметкерлерге төленетін сыйақылар бойынша міндеттемелердің ұзақ мерзімді сипатына байланысты мұндай міндеттемелер осындай болжаулардың өзгерістеріне аса сезімтал. Барлық болжау әрбір есепті күнге қайта қаралады.

Қазақстанда корпоративтік бағалы қағаздар белсенді нарығының болмауына байланысты тиісті дисконттау мөлшерлемесін анықтау кезінде Топ басшылығы еңбек қызметінің аяқталуы бойынша сыйақылардың қолданылуының күтіліп отырған мерзіміне сәйкес келетін өтеудің экстраполирленген мерзімдері бар мемлекеттік бағалы қағаздардың (МЕУКАМ) пайыздық мөлшерлемесін ескереді. Өлім-жітім деңгейі ашық қол жетімді өлім-жітім кестесіне негізделеді. Болашақ жалақы мөлшерінің көбеюі және зейнетақы мөлшерінің көбеюі күтіліп отырған болашақ құнсыздану қарқынына негізделеді.

2016 жылғы желтоқсанда «ҚазТрансОйл» АҚ және «ҚазТрансОйл» АҚ қызметкерлері арасындағы ұжымдық шартқа өзгерістер енгізілді, оның өзгеруінен болған әсер өткен кезеңдер қызметтерінің құны ретінде көрсетілді. 2017 жылы осы келісімнің шарттары өзгеріссіз қалды (18-ескертуге).

2017 және 2016 жылдардың 31 желтоқсанына қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелерді бағалау үшін пайдаланылған негізгі актуарлық болжаулар мынадай түрде берілген:

	2017 жыл	2016 жыл
Дисконттау мөлшерлемесі	8,96%	9,7%
Болашақта жалақының өсуі	6,0%	7,0%
Өлім-жітім пайызы	6,0%	7,0%

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**5. МАҢЫЗДЫ ЕСЕП ЖҮРГІЗУ ПАЙЫМДАУЛАРЫ, БАҒАЛАУ МӘНДЕРІ ЖӘНЕ БОЛЖАУЛАР (жалғасы)****Бағалау мәндері және болжаулар (жалғасы)**

Жалақы және өзге де қысқа мерзімді сыйақыларды қоспағанда, қызметкерлерге сыйақылар (жалғасы)

2017 жылғы 31 желтоқсанға еңбек қызметінің аяқталуынан кейін қызметкерлерге сыйақы бойынша міндеттеменің орташа ұзақтығы 19,6 жылды құрады (2016 жылғы 31 желтоқсанда: 19 жыл).

2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелердің маңызды болжауларының өзгерісіне сезімталдықты талдау келесідей берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	Мөлшерлеменің (төмендеуі)/өсуі	Міндеттеменің өсуі/(төмендеуі)
Дисконттау мөлшерлемесі	-0,5% +0,5%	536.339 (570.886)
Болашақта жалақының өсуі	-0,5% +0,5%	(559.848) 591.749
Өмірдің ұзақтығы	-1 жыл +1 жыл	(82.545) 81.822

6. АКЦИЯНЫҢ ТЕНГЕРІМДІК ҚҰНЫ ЖӘНЕ АКЦИЯҒА ПАЙДА

Акцияға базалық пайда сомалары Топтың бас компаниясы жай акцияларын ұстаушыларына тиісті кезеңдегі таза пайданы кезең ішіндегі айналымдағы жай акциялардың өлшенген орташа санына бөлу жолымен есептелген.

Компания Топтың бас компаниясы ретінде айырбасталымды қаржы құралдарын шығармайтындықтан бір акцияның базалық пайдасы акцияға таратылған пайдаға тең.

Төменде акцияға базалық пайда есептеуде пайдаланылған пайда мен акциялар саны туралы ақпарат келтірілген.

<i>Мың теңгемен</i>	2017 жыл	2016 жыл
Топтың бас компаниясының жай акцияларын ұстаушыларына тиісті таза пайда	50.117.856	44.527.918
Акцияға базалық пайданы есептеуге арналған жай акциялардың өлшенген орташа саны	384.628.099	384.631.224
Топтың бас компаниясы ретінде Компанияның жай акцияларын ұстаушыларына тиісті есепті кезеңдегі пайдаға қатысты акцияға базалық пайда (теңгемен)	130	116

Жай акциялардың теңгерімдік құны

Төменде Топтың бас компаниясы үшін ҚҚБ талаптарына сәйкес бір жай акцияның теңгерімдік құны көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2017 жылғы 31 желтоқсан	2016 жылғы 31 желтоқсан
Активтер жиыны	764.227.005	744.975.997
Минус: материалдық емес активтер (15-ескертпе)	(6.545.801)	(6.260.601)
Минус: міндеттемелер жиыны	(164.535.958)	(157.000.715)
Жай акциялардың теңгерімдік құнын есептеуге арналған таза активтер	593.145.246	581.714.681
Жай акциялар саны	384.628.099	384.628.099
Бір жай акцияның теңгерімдік құны (теңгемен)	1.542	1.512

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**7. АҚША ҚАРАЖАТЫ ЖӘНЕ ОНЫҢ БАЛАМАЛАРЫ**

2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ақша қаражаттар және олардың баламалары келесі түрде берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2017 жылғы 31 желтоқсан	2016 жылғы 31 желтоқсан
Банктердегі теңгемен көрсетілген мерзімді салымдар	35.566.876	52.590.424
Банктердегі АҚШ долларымен көрсетілген мерзімді салымдар	–	10.699.446
Банктердегі АҚШ долларымен көрсетілген ағымдағы шоттар	4.635.546	5.370.006
Банктердегі теңгемен көрсетілген ағымдағы шоттар	420.100	285.255
Банктердегі ларимен көрсетілген ағымдағы шоттар	165.168	268.298
Банктердегі еуромен көрсетілген ағымдағы шоттар	57.825	59.992
Банктердегі Ресей рублімен көрсетілген ағымдағы шоттар	11.142	4.999
Банктердегі өзге де ағымдағы шоттар	13.093	15.127
Жолдағы ақша	–	52
Кассадағы қолма-қол ақша	777	830
Жиыны	40.870.527	69.294.429

2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша теңгемен орналасқан ағымдағы шоттар мен 3 айға дейінгі мерзімді салымдардың сыйақы мөлшері жылдық 0,5%-дан бастап 9,84%-ға дейін пайыздар бойынша есептелді (2016 жылғы 31 желтоқсанда: жылдық 0,5%-дан 10,5%-ға дейін).

АҚШ долларымен орналасқан ағымдағы шоттар мен 3 айға дейінгі мерзімді салымдардың сыйақы мөлшері 0,25%-дан бастап 4%-ға дейін жылдық мөлшерлеме бойынша есептелді (2016 жылғы 31 желтоқсанда: жылдық 0,25%-дан 4%-ға дейін).

8. ӨЗГЕ ДЕ ҚЫСҚА МЕРЗІМДІ ҚАРЖЫ АКТИВТЕРІ

2017 жылғы және 2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша банк салымдары келесі түрде берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2017 жылғы 31 желтоқсан	2016 жылғы 31 желтоқсан
АҚШ долларымен көрсетілген қысқа мерзімді банк салымдары	18.005.639	14.498.115
Теңгемен көрсетілген қысқа мерзімді банк салымдары	10.000.000	1.000.000
Теңгемен көрсетілген ұзақ мерзімді банк салымдары	3.948.692	4.182.770
Теңгемен көрсетілген салымдар бойынша есептелген пайыздар	309.811	96.715
АҚШ долларымен көрсетілген салымдар бойынша есептелген пайыздар	41.070	80.788
Жиыны	32.305.212	19.858.388

2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсанда банк салымдары келесі түрде көрсетілді:

- өтеу мерзімі 2018 жылғы қаңтарда аяқталатын, пайыздық жылдық мөлшерлемесі 7,4%-ды құрайтын, 3 айдан 12 айға дейінгі мерзімге теңгеде орналастырылған қысқа мерзімді банк салымы (2016 жылғы 31 желтоқсанға: өтеу мерзімі 2017 жылғы қаңтарда аяқталатын, пайыздық жылдық мөлшерлемесі 11%);
- өтеу мерзімі 2018 жылғы шілдеде және тамызда аяқталатын, пайыздық жылдық мөлшерлемесі 0,5%-дан 1%-ға дейінгі (2016 жылғы 31 желтоқсанға: жылдық мөлшерлемесі 1%-дан 2%-ға дейінгі), 3 айдан 12 айға дейінгі мерзімге АҚШ долларында қазақстандық банктерде орналастырылған қысқа мерзімді салымдары (2016 жылғы 31 желтоқсанға: 2017 жылдың шілде және тамыз айларында);
- Компания жұмысшыларын тұрғын үймен қамтамасыз ету аясында жеңілдетілген несиелеу мөлшерлемесімен орналастырылған, сәйкесінше 2029 жылға және 2027 жылға дейінгі мерзімге 2%-дан 3,5%-ға дейінгі пайыздық жылдық мөлшерлемесімен пайдаланылуы шектелген ұзақ мерзімді салымдар (2016 жылғы 31 желтоқсанға: сәйкесінше 2029 жылға және 2026 жылға дейінгі мерзімге жылдық 2%-дан 3,5%-ға дейін пайыздық жылдық мөлшерлемесімен).

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**9. ҚЫСҚА МЕРЗІМДІ САУДА ЖӘНЕ ӨЗГЕ ДЕ ДЕБИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК**

2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша сауда және өзге де дебиторлық берешек келесі түрде берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2017 жылғы 31 желтоқсан	2016 жылғы 31 желтоқсан
Үшінші тараптардың сауда дебиторлық берешегі	6.243.094	5.151.952
Байланысты тараптардың сауда дебиторлық берешегі (31-ескертпе)	3.551.029	3.030.762
Үшінші тараптардың өзге де дебиторлық берешегі	716.947	672.111
Байланысты тараптардың өзге де дебиторлық берешегі (31-ескертпе)	509	509
	10.511.579	8.855.334
Минус: күмәнді берешектер бойынша резерв	(3.444.446)	(2.378.382)
Жиыны	7.067.133	6.476.952

Сауда және өзге де дебиторлық берешек бойынша күмәнді борыштар бойынша резервтегі өзгерістер келесі түрде көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2017 жыл	2016 жыл
1 қаңтарға	2.378.382	759.853
Бір жылға есептеу (24-ескертпе)	1.024.013	1.669.512
Берешекті есептен шығарудағы қолдану	–	(1.351)
Валюталарды қайта есептеу	42.051	(49.632)
31 желтоқсанға	3.444.446	2.378.382

2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың сауда және өзге де дебиторлық берешегі мына валюталарда көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2017 жылғы 31 желтоқсан	2016 жылғы 31 желтоқсан
Теңгемен	6.196.038	5.192.550
АҚШ долларымен	413.088	977.206
Ресей рублімен	1.717	1.569
Өзге де валютада	456.290	305.627
Жиыны	7.067.133	6.476.952

31 желтоқсандағы жағдай бойынша туындау мерзімдері бойынша қысқа мерзімді сауда дебиторлық берешегін талдау келесі түрде берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	Жиыны	Мерзімі өткізілме- ген, әрі құнсыз- данбаған	Мерзімі өткізілген, бірақ құнсызданбаған				
			<30 күн	31-60 күн	61-90 күн	91-120 күн	>120
2017 жыл	7.067.133	4.476.372	593.278	1.013.799	656.265	230.517	96.902
2016 жыл	6.476.952	3.826.374	498.442	866.255	692.404	97.954	495.523

10. ҚОРЛАР

2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қорлар келесі түрде берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2017 жылғы 31 желтоқсан	2016 жылғы 31 желтоқсан
Босалқы бөлшектер	1.978.556	1.511.168
Отын	905.183	1.580.081
Құрылыс материалдары	541.497	517.552
Арнайы киім	173.167	144.234
Химиялық реагенттер	90.817	62.220
Тауарлар	81.554	133.548
Өзге де	297.944	450.232
Жиыны	4.068.718	4.399.035

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**11. ӨЗГЕ ДЕ ҚЫСҚА МЕРЗІМДІ АКТИВТЕР**

2017 жылғы және 2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша өзге де қысқа мерзімді активтер келесі түрде берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2017 жылғы 31 желтоқсан	2016 жылғы 31 желтоқсан
Өтелуге жататын ҚҚС	8.157.636	6.072.444
Мұнайды тасымалдау бойынша көлік экспедиция қызметтері үшін берешек	5.678.717	5.551.741
Өзге де салықтар бойынша алдын ала төлем	385.362	373.934
Үшінші тараптарға алғытөлемдер	301.599	117.504
Байланысты тараптарға алғытөлемдер (31-ескертуге)	204.462	257.916
Сақтандыру бойынша алдын ала төлем	65.716	31.629
Қызметкерлердің берешегі	45.518	24.252
Болашақ кезеңдер шығыстары	39.547	31.547
Байланысты тараптардың болашақ кезеңдер шығыстары (31 ескертуге)	5	5.791
Өзге де	26.919	82.169
Минус: күмәнді борыштар бойынша резерв	(1.265)	(38)
Жиыны	14.904.216	12.548.889

Өзге де қысқа мерзімді активтер бойынша резервтің қозғалысы бойынша резервтің қозғалысы келесі түрде берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2017 жыл	2016 жыл
1 қаңтарға	38	984
Резервті бір жылға қайтару (24-ескертуге)	1.264	(946)
Өзге де қысқа активтерді есептен шығарудағы қолдану	(37)	–
31 желтоқсанға	1.265	38

12. ӨТЕЛГЕНГЕ ДЕЙІН ҰСТАЛАТЫН ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ ҚАРЖЫ АКТИВТЕР

2017 жылдың желтоқсан айында 2017 жылғы 7 – қарашадағы Қазақстан Республикасы Үкіметінің шешімімен Топ «Арнайы қаржылық компаниясы DSFK» ЖШС – нің (бұдан әрі – DSFK облигациялары) облигацияларын сатып алды, сатып алынған облигацияларды АҚ «РВК банкі»-де (бұдан әрі – «РВК банкі») орналастырылған қаражатпен төледі. Облигациялардың номиналды сомасы 5.019.520 мың теңгені құрады, облигациялар саны 5.019.520 мың дана. DSFK облигацияларының жылдық сыйақы мөлшерлемесі 0,01% және өтеу мерзімі 15 жыл. Жоғарыда аталған облигациялар «Қазақмыс Корпорациясы» ЖШС 1.379.913 мың теңге сомасында қаржы кепілдігімен қамтамасыз етілген. Топтың сұрауы бойынша кепілдік талап етілуі мүмкін, бірақ облигациялардың шығарылу күнінен бастап бес жыл өткен соң.

2017 жылғы 31 желтоқсанға Топ 3.639.607 мың теңге көлемінде облигациялардың кепілденбеген сомасының құнсыздануынан шығын деп танылды, сонымен қатар 630.951 мың теңге көлемінде өтелгенге дейін ұсталатын ұзақ мерзімді инвестициялардың дисконты бойынша шығындар (28-ескертуге). Нәтижесінде, жоғарыда көрсетілген облигациялардың есепті күнге теңгерімдік құны 748.962 мың теңгені құрады.

13. БІРЛЕСКЕН БАҚЫЛАУДАҒЫ КӘСІПОРЫНДАРҒА ИНВЕСТИЦИЯЛАР

2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша бірлескен бақылаудағы кәсіпорындарға инвестициялар келесі түрде берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	ҚҚҚ	МұнайТас	Жиыны
2016 жылғы 31 желтоқсанға	–	15.728.257	15.728.257
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардың пайдасындағы үлесі	6.225.244	1.712.517	7.937.761
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындағы танылмаған пайдасындағы үлесі	(836.291)	–	(836.291)
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардың өзге де жиынтық кіріс/(залалындағы) үлесі	8.942.660	(35.401)	8.907.259
2017 жылғы 31 желтоқсанға	14.331.613	17.405.373	31.736.986

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**13. БІРЛЕСКЕН БАҚЫЛАУДАҒЫ КӘСІПОРЫНДАРҒА ИНВЕСТИЦИЯЛАР (жалғасы)**

<i>Мың теңгемен</i>	ҚҚҚ	МұнайТас	Жиыны
2015 жылғы 31 желтоқсанға	–	13.918.006	13.918.006
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардың пайдасындағы үлесі	6.324.738	2.336.465	8.661.203
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындағы танылмаған пайдасындағы үлесі	(6.324.738)	–	(6.324.738)
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардың өзге де жиынтық кірісіндегі үлесі	327.966	960.946	1.288.912
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорынның өзге де жиынтық кірісіндегі танылмаған үлес	(327.966)	–	(327.966)
Дивиденттер	–	(1.487.160)	(1.487.160)
2016 жылғы 31 желтоқсанға	–	15.728.257	15.728.257

Төмендегі кестелерде бірлескен-бақылаудағы кәсіпорындар туралы жалпыланған Топтың барабар үлесін қоса қаржы ақпараты берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	ҚҚҚ			
	2017 жылғы 31 желтоқсан		2016 жылғы 31 желтоқсан	
	50%	100%	50%	100%
Бірлескен кәсіпорындардың активтері мен міндеттемелері				
Қысқа мерзімді активтер	11.193.076	22.386.152	8.302.354	16.604.708
Ұзақ мерзімді активтер	112.914.233	225.828.466	110.886.209	221.772.418
Қысқа мерзімді міндеттемелер	(20.394.094)	(40.788.188)	(20.275.079)	(40.550.158)
Ұзақ мерзімді міндеттемелер	(89.381.602)	(178.763.204)	(99.421.809)	(198.843.618)
Таза активтер	14.331.613	28.663.226	(508.325)	(1.016.650)
Танылмаған шығындар	–	–	508.325	1.016.650
Инвестицияның баланстық құны	14.331.613	28.663.226	–	–
<i>Қосымша:</i>				
Ақша қаражаттары және олардың баламалары	4.342.244	8.684.488	6.259.460	12.518.920
Қысқа мерзімді қаржылық міндеттемелер, сауда және өзге де кредиторлық берешек және бағалау міндеттемелерін қоспағанда	(16.057.521)	(32.115.042)	(16.270.055)	(32.540.110)
Ұзақ мерзімді қаржылық міндеттемелер, сауда және өзге де кредиторлық берешек және бағалау міндеттемелерін қоспағанда	(83.384.876)	(166.769.752)	(97.898.723)	(195.797.446)

<i>Мың теңгемен</i>	МұнайТас			
	2017 жылғы 31 желтоқсан		2016 жылғы 31 желтоқсан	
	51%	100%	51%	100%
Бірлескен кәсіпорындардың активтері мен міндеттемелері				
Қысқа мерзімді активтер	8.082.188	15.847.427	5.808.421	11.389.061
Ұзақ мерзімді активтер	13.032.214	25.553.361	13.464.948	26.401.859
Қысқа мерзімді міндеттемелер	(969.387)	(1.900.759)	(706.488)	(1.385.271)
Ұзақ мерзімді міндеттемелер	(2.739.642)	(5.371.847)	(2.838.624)	(5.565.929)
Таза активтер	17.405.373	34.128.182	15.728.257	30.839.720
<i>Қосымша:</i>				
Ақша қаражаттары және олардың баламалары	7.690.327	15.079.073	5.641.461	11.061.688
Қысқа мерзімді қаржылық міндеттемелер, сауда және өзге де кредиторлық берешек және бағалау міндеттемелерін қоспағанда	–	–	–	–
Ұзақ мерзімді қаржылық міндеттемелер, сауда және өзге де кредиторлық берешек және бағалау міндеттемелерін қоспағанда	–	–	–	–

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**13. БІРЛЕСКЕН БАҚЫЛАУДАҒЫ КӘСІПОРЫНДАРҒА ИНВЕСТИЦИЯЛАР (жалғасы)**

ҚҚ-ның ұзақ мерзімді қаржы міндеттемелері 1.180 миллион АҚШ доллары көлеміндегі Қытайдың Сауда-Өнеркәсіптік Банкімен және АйЭнджи Н.В. Банкімен несиелік келісім бойынша (бұдан әрі – «несиелік келісім») және 300 миллион АҚШ доллары көлеміндегі Қытайдың Сауда-Өнеркәсіптік Банкімен және «Алматы қаласындағы Қытай Сауда-Өнеркәсіптік Банкі» АҚ-мен несиелік келісім-шарт бойынша міндеттемелерді құрайды.

ҚҚ-ның несиелік келісімі аясында 950 миллион АҚШ доллары (316.626 миллион теңгеге баламалы) алынды.

Екі қарыз АҚШ долларымен білдірілген, және 2023 пен 2019 жылдарда, тиісінше, өтеулуге тиіс. Компания және ҚҚ-ның екінші тарабы осы қарыздар бойынша қамтамасыз ету ретінде кепілдік берген жоқ. Дегенмен 2016 жылғы 31 желтоқсанға Топ келесі он екі ай ішінде бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардың операциялық қызметін қолдауын растайтын ҚҚ-ға қолдау хат берді.

2017 жылғы 31 желтоқсанға сыйақымен бірге қарыз сомасы 598.455 мың АҚШ долларын (198.884.794 мың теңгеге баламалы) құрады. 2016 жылғы 31 желтоқсанға сыйақымен бірге алғандағы қарыз сомасы 685.102 мың АҚШ долларын (228.337.556 мың теңгеге баламалы) құрады.

Мың теңгемен	ҚҚ			
	31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін			
	2017 жыл		2016 жыл	
	50%	100%	50%	100%
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардың жылдардағы пайда мен залал және өзге де жиынтық кірісі туралы ақпарат				
Түсім	31.616.305	63.232.610	26.743.101	53.486.202
Сүрелі қызметтен жылдағы пайда	6.225.244	12.450.488	6.324.738	12.649.476
Танылмаған пайда	(836.291)	(1.672.582)	(6.324.738)	(12.649.476)
Тоқтатылған қызметтен салықтан кейінгі жылдағы пайда/(залал)	–	–	–	–
Өзге де жиынтық кіріс	8.942.660	17.885.320	327.966	655.932
Танылмаған өзге де жиынтық кіріс	–	–	(327.966)	(655.932)
Жиынтық залал жиыны	14.331.613	28.663.226	–	–
Дивиденттер	–	–	–	–
Қосымша:				
Тозу және өтелім	(7.061.412)	(14.122.824)	(7.228.967)	(14.457.934)
Пайыздық кірістер	80.853	161.706	76.264	152.528
Пайыздық шығыстар	(6.160.434)	(12.320.868)	(6.264.362)	(12.528.724)
Бағамдық айырмадан түскен кіріс	701.437	1.402.874	1.979.943	3.959.886
Табыс салығы бойынша (шығыстар)/үнемділік	(1.693.842)	(3.387.684)	249.832	499.664

Мың теңгемен	МұнайТас			
	31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін			
	2017 жыл		2016 жыл	
	51%	100%	51%	100%
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардың жылдардағы пайда мен залал және өзге де жиынтық кірісі туралы ақпарат				
Түсім	4.323.112	8.476.690	5.557.170	10.896.412
Сүрелі қызметтен жылдағы кіріс	1.712.517	3.357.877	2.336.465	4.581.304
Тоқтатылған қызметтен салықтан кейінгі жылдағы кіріс/(залал)	–	–	–	–
Өзге де жиынтық кіріс	(35.401)	(69.414)	960.946	1.884.208
Жиынтық кіріс жиыны	1.677.116	3.288.463	3.297.411	6.465.512
Дивиденттер	–	–	(1.487.160)	(2.916.000)
Қосымша:				
Тозу және өтелім	(947.403)	(1.857.653)	(1.039.847)	(2.038.916)
Пайыздық кірістер	558.060	1.094.235	458.836	899.678
Табыс салығы бойынша шығыстар	(431.073)	(845.241)	(619.120)	(1.213.961)

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

14. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР

2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша негізгі құралдар келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	Жер	Құбырлар	Көлік активтері	Ғимараттар мен құры- лыстар	Машиналар және жабдық	Технология- лық мұнай	Өзге де	Аяқталмаған құрылыс	Жиыны
2016 жылғы 31 желтоқсанға қайта бағаланған құны бойынша	19.803.815	202.402.253	14.258.143	96.958.727	145.295.540	88.061.076	15.398.884	40.428.912	622.607.350
Валютаны қайта есептеудің әсері	(39.960)	–	18.357	68.305	70.825	–	1.865	16.163	135.555
Түсімдер	226.722	173.793	542.875	7.791.516	1.355.741	1.165	1.050.851	40.682.344	51.825.007
Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелерінен болған түсімдер (18-ескертуге)	–	265.812	–	–	–	–	–	–	265.812
Шығарылу	(13.170)	(232.689)	(39.520)	(30.188)	(252.410)	(743.596)	(221.896)	(29.488)	(1.562.957)
Жете бағалау (активті қайта бағалаудан болған резерв)	–	–	–	–	–	15.521.163	–	–	15.521.163
Сатуға арналған деп жіктелген активтерге ауыстырылған	(87.865)	–	(170.247)	(2.810.480)	(292.648)	–	(61.471)	–	(3.422.711)
Аяқталмаған құрылыстан ауыстырылған	763	25.221.954	211.570	6.917.877	10.636.366	–	1.555.826	(44.544.356)	–
Материалдық емес активтерге ауыстырылған (15-ескертуге)	–	–	–	–	–	–	–	(72.365)	(72.365)
Ауыстырулар мен аударымдар	–	31.141	(257.278)	137.938	456.379	–	175.918	(544.098)	–
2017 жылғы 31 желтоқсанға қайта бағаланған құны бойынша	19.890.305	227.862.264	14.563.900	109.033.695	157.269.793	102.839.808	17.899.977	35.937.112	685.296.854
2016 жылғы 31 желтоқсанға жинақталған амортизация мен құнсыздану	–	(5.664.218)	(797.704)	(2.026.280)	(7.868.018)	(199.540)	(1.838.562)	(57.681)	(18.452.003)
Валютаны қайта есептеудің әсері	–	–	(753)	(19.014)	(10.080)	–	(64)	–	(29.911)
Тозу	–	(14.995.566)	(2.049.380)	(6.138.898)	(20.700.775)	–	(4.543.642)	–	(40.428.261)
Шығарылу	–	116.811	35.432	25.152	179.880	199.540	164.898	–	721.713
(Құнсыздану)/құнсыздануды қалпына келтіру (кірістер мен шығындар есебінен)	–	(1.597)	4.462	(39.222)	(1.212)	–	(113)	–	(37.682)
Құнсыздану (активті қайта бағалаудан болған резерв)	(2.100)	(12.255)	–	(349.844)	(17.221)	–	(2.983)	–	(384.403)
Сатуға арналған деп жіктелген ұзақ мерзімді активтерге ауыстырылған	2.100	–	57.480	360.045	123.378	–	31.210	–	574.213
Ауыстырулар мен аударымдар	–	(2.550)	3.391	(3.841)	10.667	–	(7.667)	–	–
2017 жылғы 31 желтоқсанға жинақталған амортизация мен құнсыздану	–	(20.559.375)	(2.747.072)	(8.191.902)	(28.283.381)	–	(6.196.923)	(57.681)	(66.036.334)

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

14. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР (жалғасы)

Мың теңгемен	Жер	Құбырлар	Көлік активтері	Ғимараттар мен құрылыстар	Машиналар және жабдық	Технологиялық мұнай	Өзге де	Аяқталмаған құрылыс	Жиыны
2015 жылғы 31 желтоқсанға қайта бағаланған құны бойынша	19.906.546	181.224.490	15.037.200	97.363.099	134.803.085	69.590.536	16.386.475	53.042.281	587.353.712
Валютаны қайта есептеудің әсері	(237.646)	–	(585.710)	32.977	(794.015)	–	(88.254)	(557.063)	(2.229.711)
Түсімдер	806	280.519	389.853	282.712	631.864	494	532.088	40.533.736	42.652.072
Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелерінен болған түсімдер (18-ескертпе)	–	129.237	–	–	–	–	–	–	129.237
Шығарылу	(3.386)	(1.155.418)	(39.908)	(97.204)	(295.333)	(173.974)	(214.213)	(70.214)	(2.049.650)
Жете бағалау (активті қайта бағалаудан болған резерв)	4.458.872	42.647.924	5.433.818	21.572.834	40.080.997	18.974.225	7.187.329	66.059	140.422.058
Қайта бағалаудан болған құнсыздану) / жете бағалау (пайда және залал есебінен)	(4.344.587)	173.140	359.420	(1.103.174)	(2.899.593)	–	271.543	(6.617.494)	(14.160.745)
Қайта бағалаудан болған жинақталған амортизациямен құнсыздануды алу	–	(32.825.419)	(6.450.752)	(34.213.513)	(46.182.992)	(330.205)	(9.150.597)	(331.818)	(129.485.296)
Аяқталмаған құрылыстан ауыстырылған	23.210	11.930.268	222.864	13.259.894	19.588.276	–	455.092	(45.479.604)	–
Материалдық емес активтерге ауыстырылған (15-ескертпе)	–	–	–	–	–	–	–	(24.327)	(24.327)
Ауыстырулар мен аударымдар	–	(2.488)	(108.642)	(138.898)	363.251	–	19.421	(132.644)	–
2016 жылғы 31 желтоқсанға қайта бағаланған құны бойынша	19.803.815	202.402.253	14.258.143	96.958.727	145.295.540	88.061.076	15.398.884	40.428.912	622.607.350
2015 жылғы 31 желтоқсанға жинақталған амортизация мен құнсыздану	–	(26.043.932)	(5.464.300)	(30.151.504)	(38.724.779)	(529.745)	(7.602.703)	(331.819)	(108.848.782)
Валютаны қайта есептеудің әсері	–	–	(3.569)	(104.245)	(64.479)	–	(20.395)	–	(192.688)
Тозу	–	(13.359.491)	(1.806.513)	(6.070.735)	(15.487.318)	–	(3.532.733)	–	(40.256.790)
Шығарылу	–	919.840	26.035	82.236	221.769	171.927	167.649	–	1.589.456
(Құнсыздану)/қалпына келтіру (кірістер мен шығындар есебінен)	–	(2.964)	–	–	5.671	–	–	(54.507)	(51.800)
(Құнсыздану)/қалпына келтіру (активті қайта бағалаудан болған резерв)	–	(3.336)	–	–	1.702	(171.927)	–	(3.134)	(176.695)
Қайта бағалаудан болған жинақталған өтелім мен құнсыздануды алу	–	32.825.419	6.450.752	34.213.513	46.182.992	330.205	9.150.597	331.818	129.485.296
Ауыстырулар мен аударымдар	–	246	(109)	4.455	(3.576)	–	(977)	(39)	–
2016 жылғы 31 желтоқсанға жинақталған өтелім мен құнсыздану	–	(5.664.218)	(797.704)	(2.026.280)	(7.868.018)	(199.540)	(1.838.562)	(57.681)	(18.452.003)

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

14. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР (жалғасы)

Мың теңгемен	Жер	Құбырлар	Көлік активтері	Ғимараттар мен құры- лыстар	Машиналар және жабдық	Технология- лық мұнай	Өзге де	Аяқталмаған құрылыс	Жиыны
2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша									
Қайта бағаланған құны	19.890.305	227.862.264	14.563.900	109.033.695	157.269.793	102.839.808	17.899.977	35.937.112	685.296.854
Жинақталған амортизация және құнсыздану	–	(20.559.375)	(2.747.072)	(8.191.902)	(28.283.381)	–	(6.196.923)	(57.681)	(66.036.334)
Теңгерімдік құн	19.890.305	207.302.889	11.816.828	100.841.793	128.986.412	102.839.808	11.703.054	35.879.431	619.260.520
2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша									
Қайта бағаланған құны	19.803.815	202.402.253	14.258.143	96.958.727	145.295.540	88.061.076	15.398.884	40.428.912	622.607.350
Жинақталған амортизация және құнсыздану	–	(5.664.218)	(797.704)	(2.026.280)	(7.868.018)	(199.540)	(1.838.562)	(57.681)	(18.452.003)
Теңгерімдік құн	19.803.815	196.738.035	13.460.439	94.932.447	137.427.522	87.861.536	13.560.322	40.371.231	604.155.347

Егер жинақталған тозуды және жинақталған құнсыздануды шегергенде, активтер бастапқы баға бойынша ескерілсе шоғырландырылған қаржылық есептілікке қосылған негізгі құралдардың әрбір қайта бағаланған санатының теңгерімдік құны төмендегідей көрсетіледі:

Мың теңгемен	Жер	Құбырлар	Көлік активтері	Ғимараттар мен құры- лыстар	Машиналар және жабдық	Технология- лық мұнай	Өзге де	Аяқталмаған құрылыс	Жиыны
2017 жылғы 31 желтоқсанға	17.601.898	155.169.285	8.156.550	70.592.417	98.708.783	30.429.636	7.537.917	37.098.481	425.294.967
2016 жылғы 31 желтоқсанға	17.424.828	137.946.332	8.576.467	61.158.067	98.879.490	30.577.781	6.863.620	41.249.692	402.676.277

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

14. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР (жалғасы)

2017 жылдағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша аяқталмаған құрылыс негізінен келесі өндірістік объектілерді қамтиды:

- «Қазақстан-Қытай» мұнай құбырының мемлекетаралық жобасын іске асыру аясында объектілерді салу және қайта құру;
- Астрахань-Маңғышлақ суағызғысы бойынша су жеткізуді ұлғайту үшін ССС-5 қайта құру;
- «Тұймазы – Омбы – Новосібір-2» мұнай құбырының 1.001,9-1.187,5 км – дегі құбыр учаскесін ауыстыруымен күрделі жөндеу және «Өзен-Атырау-Самара» мұнай құбырының 1.031-1.065 км – дегі құбыр учаскесін ауыстыруымен күрделі жөндеу және басқасы.

2016 жылы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша аяқталмаған құрылыс негізінен келесі өндірістік объектілерді қамтиды:

- «Қазақстан-Қытай» мұнай құбырының мемлекетаралық жобасын іске асыру аясында объектілерді салу және қайта құру;
- «Қаражанбас-Ақтау» участкесінде «Қаламқас-Қаражанбас-Ақтау» магистралдықмұнай құбырын қайта құру;
- Астрахань-Маңғышлақ суағызғысы бойынша су жеткізуді ұлғайту үшін ССС-5 қайта құру;
- «Өзен-Атырау-Самара» мұнай құбырының 1.235 км – дегі қабылдау нүктелерінің құрылысы, байланыстың қызмет көрсетілмейтін автоматтандырылған тораптарын салу, автоматтандыру жүйесінің аппараттық қамтамасыз етуін және БӨА-ны жаңарту, қолда-бар ТОВЖ желісін жаңғырту, өрт сөндіру жүйесін және объектілерді электрмен жабдықтауды қайта құру, битум зауытына мұнай саны мен сапасын өлшеу жобасын іске асыру және басқасы.

2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша:

- толығымен амортизацияланған, бірақ әлі күнге дейін қолданыстағы негізгі құралдардың бастапқы құны мен тиісті жинақталған амортизациясы 2.065.226 мың теңгені құрады (2016 жылғы 31 желтоқсанға: 1.482.726 мың теңге);
- аяқталмаған құрылыс 5.644.338 мың теңге көлемінде (2016 жылғы 31 желтоқсанда: 2.432.369 мың теңге) құрылыс жұмыстары үшін сатып алынған материалдар мен босалқы бөлшектерді қамтиды. Осындай ұлғаю негізінен 2017 жылы Өзен БМАС-ғы және Жетыбай МАС-ғы магистральдық сорғы станциясын салу кезіне пайдалану үшін, сондай Атасу БМАС-ғы технологиялық құбырды қайта жаңарту үшін сатып алумен байланысты.

31 желтоқсанда аяқталған 2017 жыл үшін аяқталмаған құрылыс құнына кіргізілген амортизация сомасы 34.799 мың теңгені құрады (2016 жыл үшін: 15.736 мың теңге).

Сатуға арналған деп жіктелген активтерге ауыстыру

2017 жылғы 31 желтоқсан жағдай бойынша Топ Павлодар қаласындағы әкімшілік және қызмет көрсету ғимараттың мүлкін және жеке көліктерді құны сатуға арналған ұзақ мерзімді активтер ретіне жіктеген, өйткені жоспарда олардың өтемақысын оларды пайдалануды жалғастыру арқылы емес, сату арқылы жүзеге асыру жоспарлануда. Бұл активтер ағымдағы жағдайында дереу сатуға дайын.

Топ басшылығы жоғарыда аталған активтерді сатуын 2018 жылда аяқтауды жоспарлап отыр. Сатылатын шығындарын шегере отырып, олардың әділ құны мен теңгерімдік құнының ең азы сатуға қойылған активтер 2.848.498 мың теңге мөлшерінде мойындалады.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**15. МАТЕРИАЛДЫҚ ЕМЕС АКТИВТЕР**

2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша материалдық емес активтер келесі түрде берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	Лицензия- лар	Бағдарла- малық жасақтама	Жерді пайдалануға арналған құқықтар	Өзге де	Жиыны
2016 жылғы 31 желтоқсанға					
қалдық құн	152.886	1.088.171	4.991.673	27.871	6.260.601
Түсімдер	185.102	503.436	–	5.945	694.483
Шығарылу	(26.584)	(44.766)	–	(1.909)	(73.259)
Амортизация	(59.509)	(344.272)	(165.323)	(3.356)	(572.460)
Шығарылулардың жинақталған амортизациясы	26.258	44.719	–	1.909	72.886
Аяқталмаған құрылыстан ауыстырылған (14-ескертілме)	28.925	43.440	–	–	72.365
Валютаны қайта есептеу	2.435	–	88.750	–	91.185
Аударымдар мен ауыстырулар	2.593	16	(2.609)	–	–
2017 жылғы 31 желтоқсанға					
қалдық құн	312.106	1.290.744	4.912.491	30.460	6.545.801
2015 жылғы 31 желтоқсанға					
қалдық құн	161.369	1.384.815	5.821.900	31.647	7.399.731
Түсімдер	46.196	24.128	119.609	–	189.933
Шығарылу	(4.960)	(9.590)	–	(3.635)	(18.185)
Амортизация	(48.578)	(344.677)	(236.484)	(3.775)	(633.514)
Шығарылулардың жинақталған амортизациясы	4.777	9.588	–	3.634	17.999
Аяқталмаған құрылыстан ауыстырылған (14-ескертілме)	420	23.907	–	–	24.327
Валютаны қайта есептеу	(6.338)	–	(713.352)	–	(719.690)
2016 жылғы 31 желтоқсанға					
қалдық құн	152.886	1.088.171	4.991.673	27.871	6.260.601
2017 жылғы 31 желтоқсандағы					
жағдай бойынша					
Бастапқы құн	859.601	5.037.905	8.181.950	89.058	14.168.514
Жинақталған құнсыздану және өтелім	(547.495)	(3.747.161)	(3.269.459)	(58.598)	(7.622.713)
Қалдық құн	312.106	1.290.744	4.912.491	30.460	6.545.801
2016 жылғы 31 желтоқсандағы					
жағдай бойынша					
Бастапқы құн	672.215	4.535.902	8.036.273	85.022	13.329.412
Жинақталған құнсыздану және өтелім	(519.329)	(3.447.731)	(3.044.600)	(57.151)	(7.068.811)
Қалдық құн	152.886	1.088.171	4.991.673	27.871	6.260.601

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**16. ӨЗГЕ ДЕ ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ АКТИВТЕР**

2017 жылғы және 2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша өзге де ұзақ мерзімді активтер келесі түрде берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2017 жылғы 31 желтоқсан	2016 жылғы 31 желтоқсан
Негізгі құралдар және құрылыс қызметтері үшін үшінші тараптарға алғытөлемдер	910.669	1.717.166
Негізгі құралдар және құрылыс қызметтері үшін байланысты тараптарға алғытөлемдер (31-ескертпе)	46.927	14.695
Өзге	13.100	15.065
	970.696	1.746.926
Минус: күмәнді борыштар бойынша резерв	(661.754)	(53.258)
Жиыны	308.942	1.693.668

Күмәнді қарыздар бойынша резервтің қозғалысы мынадай түрде берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2017 жыл	2016 жыл
1 қаңтарға	53.258	53.258
Бір жылға (қайтару)/есептеу (24-ескертпе)	597.052	–
Алғытөлемдерді есептен шығарудағы қолдану	11.444	–
31 желтоқсанға	661.754	53.258

17. ҚЫСҚА МЕРЗІМДІ САУДА ЖӘНЕ ӨЗГЕ ДЕ КРЕДИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК

Қысқа мерзімді сауда және өзге де кредиторлық берешек 2017 жылғы және 2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша келесі түрде берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2017 жылғы 31 желтоқсан	2016 жылғы 31 желтоқсан
	16.443.979	13.330.438
Байланысты тараптардың алдында тауарлар мен қызметтер үшін кредиторлық берешек (31-ескертпе)	820.196	1.947.068
Үшінші тараптардың өзге де кредиторлық берешегі	345.994	106.515
Байланысты тараптардың өзге де кредиторлық берешегі (31-ескертпе)	2.190	777
Жиыны	17.612.359	15.384.798

Қысқа мерзімді сауда және өзге де кредиторлық берешек аяқталмаған күрделі құрылысқа қатысты байланысты және үшінші тараптар алдындағы 12.190.230 мың теңге көлеміндегі берешекті қосатын (2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 11.769.003 мың теңге).

2017 жылғы және 2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қысқа мерзімді сауда және өзге де кредиторлық берешектің ағымдағы құны мына валюталарда көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2017 жылғы 31 желтоқсан	2016 жылғы 31 желтоқсан
Теңгемен	16.658.063	14.755.776
АҚШ долларымен	358.700	113.875
Еуромен	24.370	20.135
Ресей рублімен	14.574	44.737
Өзге де валютада	556.652	450.275
Жиыны	17.612.359	15.384.798

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

18. РЕЗЕРВТЕР

2017 жылғы және 2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша резервтердің қозғалысы келесі түрде берілген:

Қысқа мерзімді резервтер

Мың теңгемен	Қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелердің қысқа мерзімді бөлігі	Салықтар бойынша резерв (BTL)	Экология бойынша резерв (Компания)	Өзге де резервтер (Компания)	Жиыны
2016 жылғы 31 желтоқсанға	543.418	166.978	–	41.125	751.521
Резервті пайдалану	(699.299)	–	–	–	(699.299)
Валютаны қайта есептеу	–	15.139	–	–	15.139
Ұзақ мерзімдіден қысқа мерзімге ауыстырылған қызметкерлердің сыйақысы	756.056	–	–	–	756.056
2017 жылғы 31 желтоқсанға	600.175	182.117	–	41.125	823.417
2015 жылғы 31 желтоқсанға	435.024	22.066	41.125	–	498.215
Бір жылға резервті есептеу/(қайтару)	–	154.125	(41.125)	41.125	154.125
Резервті пайдалану	(587.895)	–	–	–	(587.895)
Валютаны қайта есептеу	–	(9.213)	–	–	(9.213)
Ұзақ мерзімдіден қысқа мерзімге ауыстырылған қызметкерлердің сыйақысы	696.289	–	–	–	696.289
2016 жылғы 31 желтоқсанға	543.418	166.978	–	41.125	751.521

Ұзақ мерзімді резервтер

Жалақы және өзге де қысқа мерзімді сыйақыларды қоспағанда, қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелер

Негізінен, зейнетақыға қосымша төлемнен және барлық қызметкерлерге қатысты мерейтой күндеріне байланысты төлемнен тұратын Компанияның қызметкерлерге берілетін сыйақылар бойынша міндеттемелері бар. Бұл төлемдер қамсыздандырылмаған.

2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелердегі өзгерістер келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін	
	2017 жыл	2016 жыл
Жылдың басына белгіленген төлемдері бар жәрдемақылар төлеу	12.538.017	15.533.710
Таза пайыздық шығыстар (28-ескертпе)	1.182.271	1.112.503
Ағымдағы жылдың қызметтер құны (23, 24-ескертпелер)	559.185	641.073
Өткен кезеңнің қызметтер құны (23, 24-ескертпелер)	–	478.957
Пайда және залал арқылы көрсетілген актуарлық пайда (25, 26-ескертпелер)	39.943	(742.441)
Актуарлық залалдар (21-ескертпе)	(279.191)	(3.897.890)
Төленген сыйақылар	(699.299)	(587.895)
Жылдың аяғына белгіленген қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелер, соның ішінде	13.340.926	12.538.017
Қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелердің қысқа мерзімді бөлігі	600.175	543.418
Қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелердің ұзақ мерзімді бөлігі	12.740.751	11.994.599

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**18. РЕЗЕРВТЕР (жалғасы)****Ұзақ мерзімді резервтер (жалғасы)**

Активтерді жою және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттеме

Компания ағымдағы үздік есептік бағалауды ескере отырып, ұзақ мерзімді резервтерді қайта қарады. Пайдаланылған болжалдар мен дисконттау мөлшерлемесіндегі өзгерістерге сезімталдық 5-ескертілгенде көрсетілген.

<i>Мың теңгемен</i>	2017 жыл	2016 жыл
1 қаңтарға сальдо	15.022.086	21.999.701
Актив арқылы бір жылға есептеу (14-ескертілме)	265.812	129.237
Бағалауды өзге жиынтық кіріс арқылы қайта қарау	30.162	(6.886.484)
Бағалауды пайдалар мен залалдар арқылы қайта қараудан болған (кіріс)/залал және міндеттемелерді есептен шығару (26-ескертілме)	(1.239.714)	(1.556.766)
Активтерді жою және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелер резервінің өтелімі (28-ескертілме)	1.268.976	1.336.398
31 желтоқсанға сальдо	15.347.322	15.022.086

19. ӨЗГЕ ДЕ ҚЫСҚА МЕРЗІМДІ МІНДЕТТЕМЕЛЕР

2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша өзге де қысқа мерзімді міндеттемелер келесі түрде берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2017 жылғы 31 желтоқсан	2016 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптардан алынған алғытөлемдер (31-ескертілме)	10.919.781	10.407.356
Үшінші тараптардан алынған алғытөлемдер	7.277.866	6.037.076
Байланысты тараптардың алдында көлік экспедиция қызметтері бойынша берешек (31-ескертілме)	6.589.984	5.656.284
Үшінші тараптар алдында көлік экспедиция қызметтері бойынша берешек	4.118.923	5.067.651
Жеке табыс салығы	3.304.942	2.833.115
Бейрезидент заңды тұлғалардан түсетін төлемдерден табыс салығы	1.063.456	1.172.181
Зейнетақы қоры алдындағы кредиторлық берешек	741.564	580.524
Өлеуметтік салық	684.221	530.575
Үшінші тараптардан болашақ кезеңдер табыстарының ағымдағы бөлігі	540.164	460.940
Мүлікке салынатын салық	217.714	162.122
Төленуге жататын ҚҚС	8.075	8.650
Өзге де салықтар	287.025	349.023
Өзге де есептеулер	463.809	1.241.923
Жиыны	36.217.524	34.507.420

20. ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ МІНДЕТТЕМЕЛЕР

Жерді ұзақ мерзімді операциялық жалға алу шартына сәйкес «Батуми халықаралық контейнерлік терминал» ЖШҚ-дан (бұдан әрі – «БХКТ») ВТЛ тобымен алынған алдағы кезеңдердің кірісі 2017 жылғы 31 желтоқсанға 7.498.361 мың теңге мөлшерінде алдын ала төлемдер сомасын көрсетеді (2016 жылғы 31 желтоқсанға: 7.731.328 мың теңге).

21. КАПИТАЛ**Жарғылық (акционерлік) капитал**

2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның жарғылық капиталы жарияланған, шығарылған және 62.503.284 мың теңге көлемінде толық төленген 384.635.600 жай акциядан құралды, жарияланған бірақ шығарылмаған және төленбеген 1 акцияны қоспағанда.

2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жарғылық капитал Компанияның акцияларды шығаруға байланысты 565.717 мың теңге мөлшерінде шеккен кеңес беру қызметтердің құны шегеріліп көрсетілді және 61.937.567 мың теңгені құрады.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**21. КАПИТАЛ (жалғасы)****Сатып алынған меншікті үлес құралдары**

2016 жыл ішінде Компания миноритарлық акционердің өтініші негізінде және директорлар Кеңесінің шешімінен кейін 9.549 мың теңге көлемінде орналастырылған 7.500 жай акциясын қайта сатып алды.

Активтерді қайта бағалау бойынша резерв Топтың негізгі құралдарының қайта бағалануы және құнсыздануы негізінде және бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардың негізгі құралдарын қайта бағалау бойынша резервтегі үлесінен құралған.

Активтерді қайта бағалау бойынша резервтер

Активтерді қайта бағалау бойынша резерв Топтың негізгі құралдарының қайта бағалануы және құнсыздануы негізінде және бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардың негізгі құралдарын қайта бағалау бойынша резервтегі үлесінен құралған.

<i>Мың теңгемен</i>	2017 жылғы 31 желтоқсан	2016 жылғы 31 желтоқсан
Топтың негізгі құралдарын қайта бағалау бойынша резерв	196.489.838	207.642.414
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардың негізгі құралдарын қайта бағалау бойынша резервтегі үлесі	29.905.757	22.704.244
Жиыны	226.395.595	230.346.658

Есептілік валютасын қайта есептеу резерві

2017 жылғы 31 желтоқсанға есептілік валютасын қайта есептеу резерві 33.068.230 мың теңгені құрады (2016 жылғы 31 желтоқсанға 32.918.111 мың теңге). Бұл резервтің өзгеруі шетел кәсіпорындарының есептілігінің қайта есептелуімен байланысты (4.2-ескертуге).

Капиталдың өзге де резервтері

2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша капиталдың өзге де резервтері 623.415 мың теңге мөлшерінде залалды (2016 жылғы 31 желтоқсанға: 695.389 мың теңге) құрады. Осы резервтің өзгерісі 278.400 мың теңге мөлшерінде белгіленген төлемдері бар жоспарлар бойынша қайта бағалаудан болатын актуарлық пайданы танумен негізделген, оның салық әсері 55.680 мың теңгені құрайды (2016 жылғы 31 желтоқсанға: залал 3.897.890 мың теңгені, оның салық әсері 779.578 мың теңгені құрады. Сонымен қатар ағымдағы есептілік кезеңде қызметкерлерге ұзақ мерзімді сыйақылар бойынша бағалаудың өзгеруіне байланысты, Компания 150.746 мың теңге көлемінде мерзімі кейінге қалдырылған салық активтерін есептен шығарды.

Дивидендтер

2017 жылғы 31 желтоқсанға Компания Акционерлер жалпы жиналысының 2017 жылғы 25 мамырдағы шешіміне сәйкес өз акционерлеріне 1 акцияға 155 теңге есебімен 59.617.355 мың теңге (2016 жылғы 31 желтоқсанға: 1 акцияға 133 теңге есебімен 51.156.535 мың теңге): оның ішінде ҚМГ-ға – 53.656.666 мың теңге (2016 жылғы 31 желтоқсанға: 46.040.881 мың теңге), миноритарлық акционерлерге – 5.960.689 мың теңге (2016 жылғы 31 желтоқсанға: 5.115.654 мың теңге) есептеді және төледі.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**22. ТҮСІМ**

2017 жылғы және 2016 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдардағы түсім келесі түрде берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2017 жыл	2016 жыл
Шикі мұнайды тасымалдау	184.818.487	171.762.134
Құбырларды пайдалану және оларға техникалық қызмет көрсету жөніндегі қызметтер	10.598.775	9.518.791
Мұнайды және мұнай өнімдерін ауыстырып құю және темір жолмен тасымалдау*	8.200.586	8.088.986
Су тасымалдау қызметтері	7.046.075	7.156.674
Жеткізілмеген мұнай көлемі үшін төлем	5.198.277	2.507.272
Теңіз кемежай қызметтері	4.677.944	5.462.714
Мұнайдың көлік экспедициясы	697.652	713.708
Мұнайды сақтау бойынша қызметтер	100.327	62.951
Өзге де	1.111.831	1.834.585
Жиыны	222.449.954	207.107.815

* Оның ішінде 2017 жылға темір жол арқылы мұнай және мұнай өнімдерін тасымалдау бойынша түсім 3.761.007 мың теңгені құрады (2016 жылға: 1.543.981 мың теңге).

2017 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін ең төрт үлкен жүк жіберушілерден түскен түсім, тиісінше, 49.159.783 мың теңгені, 26.582.952 мың теңгені, 13.132.025 мың теңгені және 12.106.463 мың теңгені құрады (2016 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін ең төрт үлкен жүк жіберушілерден түскен түсім, тиісінше, 51.090.880 мың теңгені, 24.509.836 мың теңгені, 13.181.553 мың теңгені және 13.164.119 мың теңгені құрады).

23. САТЫЛҒАН ТАУАРЛАР МЕН ҚЫЗМЕТТЕРДІҢ ӨЗІНДІК ҚҰНЫ

2017 жылғы және 2016 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдардағы сатылған тауарлар мен қызметтердің өзіндік құны келесі түрде берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2017 жыл	2016 жыл
Қызметкерлерге жұмсалатын шығындар	51.365.261	48.189.834
Тозу және амортизация	47.706.105	39.786.718
Отын және материалдар	8.044.338	7.086.252
Табыс салығынан басқа салықтар	7.378.580	6.344.703
Электроэнергия	7.376.113	6.755.713
Жөндеу және техникалық қызмет көрсету	5.639.398	5.041.045
Күзет қызметтері	4.261.973	4.145.043
Газ шығыны	3.600.450	3.622.316
Темір жол қызметтері	2.740.376	1.137.994
Өуеден күзету қызметтері	1.186.286	1.563.931
Іссапар шығыстары	910.133	896.935
Сақтандыру	637.977	660.847
Еңбек қызметінің аяқталуына байланысты қызметкерлерге сыйақы беруге арналған шығындар (18-ескертуге)	528.274	1.052.828
Қоршаған ортаны қорғау	473.677	403.775
Аутстаффинг қызметтері	396.876	54.124
Өндірістік активтерді диагностикалау	377.305	165.268
Көлік шығыстары	285.740	—
Байланыс қызметтері	257.442	259.822
Операциялық жалдау бойынша шығыстар	189.483	229.036
Міндетті медициналық сақтандыру	154.997	—
Өзге де	3.087.747	2.465.599
Жиыны	146.598.531	129.861.783

Қызметкерлерге жұмсалған шығындардың ұлғаюы 2017 жылдың 1 қаңтарынан бастап өндірістік қызметкерлердің жалақысын индекстеумен байланысты.

Темір жол қызметтері бойынша шығындардың ұлғаюы мұнай жүктерін тасымалдау көлемінің 2016 жылы 235 тоннадан 2017 жылға 954 тоннаға дейін өсуіне байланысты (22-ескертуге).

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**24. ӘКІМШІЛІК ШЫҒЫСТАР**

2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін жалпы және әкімшілік шығыстар келесі түрде берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2017 жыл	2016 жыл
Қызметкерлерге жұмсалатын шығындар	8.698.946	9.137.439
Күмәнді берешек бойынша резервті есептеу, нетто (9, 11 және 16-ескертпелер)	1.622.329	1.668.566
Тозу және амортизация	1.259.817	1.087.850
Кеңес беру қызметтері	516.403	418.600
Аутстаффинг қызметтері	500.323	308.678
Кеңсеге қызмет көрсету	497.469	484.629
Табыс салығынан басқа салықтар	351.289	261.707
Әлеуметтік сала бойынша шығыстар	303.460	77.897
Іссапар шығыстары	290.252	303.027
Жөндеу және техникалық қызмет көрсету	285.544	215.390
Оқыту	138.557	150.321
Сақтандыру және қауіпсіздікті қамтамасыз ету	130.663	140.276
Көлік шығыстары	123.866	4.101
Материалдар және отын	122.954	126.999
Ақпараттық қамту шығыстары	108.617	90.770
Банк қызметтері	107.687	108.866
Байланыс қызметтері	99.910	107.267
Өтелуге тиісті емес ҚҚС бойынша шығыстар	91.939	109.801
Жарнамаға шығыстар	71.195	90.863
Қайырымдылыққа арналған шығыстар	46.956	140.411
Операциялық жалдау бойынша шығыстар	31.584	37.286
Еңбек қызметі аяқталғанға байланысты қызметкерлерге сыйақы бойынша шығындар (18-ескертпе)	30.911	67.202
Ескірген қорлар бойынша резервті есептеу/(қайтару), нетто	28.552	(95)
Міндетті медициналық сақтандыру	9.432	–
Өзге де	552.268	515.548
Жиыны	16.020.923	15.653.399

Қызметкерлерге жұмсалған шығындардың азайуы 2017 жылда Комапания құрылымының өзгеруіне және әкімшілік қызметкерлердің қысқартылуына байланысты.

25. ӨЗГЕ ДЕ ШЫҒЫСТАР

2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін өзге де операциялық шығыстар келесі түрде берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2017 жыл	2016 жыл
Негізгі құралдар мен материалдық емес активтердің шығарылуынан болған шығыстар	741.248	239.377
Әрекетсіз тұрған өндірістік нысандарды жою бойынша шығыстар	56.275	14.688
Актуарлық залалдар (18-ескертпе)	39.943	–
Негізгі құралдардың құнсыздануынан болған залал	37.682	14.212.545
Қорларды өткізуден болған шығыстар	–	28.059
Өзге де шығыстар	125.396	586.055
Жиыны	1.000.544	15.080.724

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**26. ӨЗГЕ ДЕ КІРІСТЕР**

2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсанда аяқталған жылдардағы өзге де кірістер келесі түрде берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2017 жыл	2016 жыл
Активтерді жою және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелер резервін қайта караудан болған кірістер (18-ескертпе)	1.239.714	1.556.766
Айыппұлдар мен өсімақылардан болған кіріс	682.829	1.143.367
Уақытша ғимараттар мен құрылыстардың шығындарын өтеу	217.054	–
Қорларды өткізуден түскен түсім	105.876	41.811
Актуарлық пайда (18-ескертпе)	–	742.441
Өзге де кірістер	201.489	455.390
Жиыны	2.446.962	3.939.775

27. ҚАРЖЫЛЫҚ КІРІСТЕР

2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін қаржылық кірістер келесі түрде берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2017 жыл	2016 жыл
Банк салымдарының және ағымдағы шоттардың пайыздық кірісі	4.918.019	4.885.662
Қызметкерлерге берілген қарыздар: дисконт өтелімі	4.906	10.932
Пайыссыз қарыз бойынша дисконт (31-ескертпе)	–	1.264.921
Үшінші тараптардан өзге де қаржылық кірістер	14.630	29.390
Жиыны	4.937.555	6.190.905

28. ҚАРЖЫЛАНДЫҚ ШЫҒЫСТАР

2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін қаржылық шығыстар келесі түрде берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2017 жыл	2016 жыл
Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелер резервінің өтелімі (18-ескертпе)	1.268.976	1.336.398
Қызметкерлерге сыйақы: таза пайыздық шығыстар (18-ескертпе)	1.182.271	1.112.503
Өтелгенге дейін ұсталатын ұзақ мерзімді инвестициялардың дисконті (12-ескертпе)	630.951	–
Өзге де қаржылық шығындар	–	10.936
Жиыны	3.082.198	2.459.837

29. ТАБЫС САЛЫҒЫ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР

2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін табыс салығы келесі түрде берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2017 жыл	2016 жыл
Ағымдағы табыс салығы бойынша шығыстар	17.080.223	16.774.997
Өткен жылдарды түзету	(294.732)	446.882
Мерзімі кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша үнемділік	(961.161)	(6.842.143)
Табыс салығы	15.824.330	10.379.736

Грузия салық заңнамасында резидент кәсіпорындардың табыс салығын есептеу үшін қолданылатын салық базасының 2017 жылғы 1 қаңтардан бастап өзгеруіне байланысты, 2016 жылғы 31 желтоқсанда Топ 2.235.454 мың теңге мөлшерінде БМТ, БТК тобына қатысты кейінге қалдырылған салық міндеттемесінің теңгерімдік құнын есептен шығарды, соның ішінде, 1.370.377 мың теңге пайда мен залал есебінен және 865.077 мың теңге өзге де жиынтық кіріс есебінен. Сондықтан салық салынатын база ретінде үлестірілген пайда (дивидендтер), кәсіпкерлік қызметке байланысты емес шығыстар, сондай-ақ өтеусіз тауарлар аудару / қызметтер көрсету / ақша қаражатын аудару қолданылады.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**29. ТАБЫС САЛЫҒЫ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР (жалғасы)**

2017 және 2016 жылдарға табыс салығы мөлшерлемесіне көбейтілген табыс салығы мен бухгалтерлік пайда бойынша шығыстар арасындағы салыстырмалы тексеру:

<i>Мың теңгемен</i>	2017 жыл	2016 жыл
Салық салуға дейінгі пайда	65.942.186	54.907.654
Салықтың ресми мөлшерлемесі	20%	20%
Бухгалтерлік пайдадан түскен табыс салығы бойынша шығыстар	13.188.437	10.981.531
Өткен жылдарды түзету	(294.732)	446.882
Тұрақты айырмалардың салық әсері		
Уақытша айырманы есептен шығару	–	(1.370.377)
Қызметкерлерге сыйақылар бойынша ұзақ мерзімді міндеттемелер бойынша мерзімі кейінге қалдырылған салық активтерін есептен шығару	1.166.108	–
Өтелгенге дейін ұсталатын ұзақ мерзімді инвестициялардың құнсыздануы	727.921	–
етел кәсіпорындарының салық салынбайтын шығындары	770.545	–
Артық технологиялық мұнайдан түскен кіріс	433.589	503.353
Өзге де шегерілмейтін шығыстар	1.252.756	396.021
Өзге де түзетулердің салық әсері		
Үлескерлік қатысу әдісі бойынша есепке алынатын бірлескен кәсіпорындардың пайдасы	(1.420.294)	(467.293)
Түрлі салық мөлшерлемелердің әсері	–	(110.381)
Жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте көрсетілген табыс салығы бойынша шығыстар	15.824.330	10.379.736

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**29. ТАБЫС САЛЫҒЫ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР (жалғасы)**

Қаржылық жағдай туралы тиісті есептердің жасалу күніне шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетілген активтерді және міндеттемелер мен сомаларды есептеу үшін салық негіздеме аралығындағы уақытша айырмаларға қолданылатын заңмен белгіленген салық мөлшерлемесін қолдану арқылы есептелген мерзімі кейінге қалдырылған салық сальдосы 31 желтоқсанға келесіні қамтиды:

<i>Мың теңгемен</i>	2017 жылғы 31 желтоқсан	Пайда мен залал есебіне жатқызу	Капиталдың өзге де резервтеріне жатқызу	2016 жылғы 31 желтоқсан	Пайда мен залал есебіне жатқызу	Капиталдың өзге де резервтеріне жатқызу	2016 жылғы 1 қаңтар
Мерзімі кейінге қалдырылған салық бойынша активтер							
Қызметкерлерге беретін сыйақылар мен өзге де ақылар және тиісті шығындар	1.936.939	(850.797)	(206.584)	2.994.320	188.398	(779.578)	3.585.500
Күмәнді берешек бойынша резерв	130.911	(8.470)	–	139.381	(23.438)	–	162.819
Ескірген және өтімсіз қорына резерв	3.523	(26)	–	3.549	(3.961)	–	7.510
Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелерге резерв	3.069.465	59.015	6.033	3.004.417	23.203	(1.377.295)	4.358.509
Қоршаған ортаны қорғау бойынша міндеттемелерге резервтер және өзге де резервтер	8.225	–	–	8.225	(52.145)	–	60.370
Төлемге салық	147.353	32.555	–	114.798	(9.507)	–	124.305
Өтелгенге дейін ұсталатын инвестиция бойынша дисконт	126.190	126.190	–	–	–	–	–
Ішкі топ қарыздары бойынша қаржы міндеттемелері	–	–	–	–	(37.671)	–	37.671
	5.422.606	(641.533)	(200.551)	6.264.690	84.879	(2.156.873)	8.336.684
Мерзімі кейінге қалдырылған салық бойынша міндеттемелер							
Негізгі құралдар	(68.545.861)	1.602.694	(3.027.352)	(67.121.203)	6.757.264	(24.859.140)	(49.019.327)
	(68.545.861)	1.602.694	(3.027.352)	(67.121.203)	6.757.264	(24.859.140)	(49.019.327)
Мерзімі кейінге қалдырылған салық бойынша таза міндеттемелер	(63.123.255)	961.161	(3.227.903)	(60.856.513)	6.842.143	(27.016.013)	(40.682.643)

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

29. ТАБЫС САЛЫҒЫ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР (жалғасы)

Негізгі құралдар бойынша мерзімі кейінге қалдырылған салықтар салық және бухгалтерлік есепке алудағы негізгі құралдардың амортизацияның түрлі мөлшерлемелері мен негізгі құралдардың құнсыздануынан болған салық және бухгалтерлік базалардың арасындағы айырманы құрайды.

Мерзімі кейінге қалдырылған салықтың активі, болашақта салық салынған кірістің пайда болу ықтималдығына, біршама активтің пайдаланылуына байланысты көрсетілеген дәрежеде танылады. Мерзімі кейінге қалдырылған салықтың активі салық жеңілдіктердің болмауының ықтималдығына байланысты көрсетілген дәрежеде азаяды.

30. СЕГМЕНТТЕР ЖӨНІНДЕГІ АҚПАРАТ

Басқару мақсатында Топ қызмет көрсетуіне байланысты бизнес-бөлімшелерге бөлінген және үш есептік сегменттен тұрады:

- мұнай тасымалдау және сонымен байланысты қызметтер;
- мұнайды ауыстырып құю;
- өзге де сегменттер.

Сәйкестендірілетін, бірақ жеке есептік шектен аспайтын сегменттер «Өзге де сегменттерге» біріккен (жеке сегменттердің түсім мөлшері жиынтық түсімнің 10%-дан кемін құрайды). Оларға БТК құрғақ жүк таситын, паромдық және контейнерлік терминалдарды қолдана отыра құрғақ жүкті ауыстырып құю (аршылмаған қант, аммоний нитраты, цемент, дән, күнбағыс және күнжара) және жолаушы терминалының қызметі жатады.

Мұнай тасымалдаумен байланысты қызметтерге есептік шектен аспайтын және қызметтің негізгі түрімен немесе мұнай құбырлары деген Топтың негізгі активтерімен тығыз байланысқан су тасымалдау, мұнайды сақтау, экспедиторлық, Компаниямен көрсетілетін пайдалану және құбырларға техникалық қызмет көрсету қызметтері кіреді. Қызметтің кейбір түрлері бойынша Топ басшылығына жеке басқарушылық есептілік берілмейді және осыған орай мұндай қызметтер жеке сегмент болып бөлінбейді.

БМТ пайдалана отырып, БТК арқылы мұнай мен мұнай өнімдерін ауыстырып құю бойынша қызметтер «Мұнайды ауыстырып құю» сегментіне кіреді. Мұнай терминалының кірістері мұнай мен мұнай өнімдерін сақтау, ауыстырып құю және жөнелту арқылы туындайды. Жөнелту қызметіне азербайжан-грузин шекарасынан Батуми терминалына теміржол арқылы мұнай мен мұнай өнімдерін тасымалдау жатады. Қызметтің бұл түрі мұнайды ауыстырып құюмен тікелей байланысты, сондықтан жеке сегменттікке бөлінбейді.

Топ басшылығы сегменттер пайдасына қарай сегменттерді талдайды.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

30. СЕГМЕНТТЕР ЖӨНІНДЕГІ АҚПАРАТ (жалғасы)

	2017 жылғы 31 желтоқсанда аяқталатын жылда				2016 жылғы 31 желтоқсанда аяқталатын жылда			
	Мұнай тасы- малдау және байланысты қызметтер (Қазақстан)	Мұнайды ауыстырып құю (Грузия)	Өзге де	Сегменттер бойынша жиын	Мұнай тасы- малдау және байланысты қызметтер (Қазақстан)	Мұнайды ауыстырып құю (Грузия)	Өзге де	Сегменттер бойынша жиын
<i>Мың теңгемен</i>								
Түсім								
Сыртқы клиенттерге сату	208.606.879	8.797.964	5.045.111	222.449.954	191.869.628	9.079.690	6.158.497	207.107.815
Барлық түсім	208.606.879	8.797.964	5.045.111	222.449.954	191.869.628	9.079.690	6.158.497	207.107.815
Қаржы нәтижелері								
Пайда мен залал арқылы негізгі құралдардың құнсыздануы	(37.682)	–	–	(37.682)	(9.197.852)	(3.510.353)	(1.504.340)	(14.212.545)
Тозу мен амортизация	(45.976.094)	(2.015.827)	(974.001)	(48.965.922)	(37.865.889)	(2.126.990)	(881.689)	(40.874.568)
Пайыздар бойынша кірістер	4.862.911	55.108	–	4.918.019	4.840.552	45.110	–	4.885.662
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындар пайдасындағы үлесі	7.101.470	–	–	7.101.470	2.336.465	–	–	2.336.465
Табыс салығы бойынша шығыстар	(15.793.678)	(15.978)	(14.674)	(15.824.330)	(12.525.227)	1.532.362	613.129	(10.379.736)
Сегмент пайдасы/(залалы)	52.740.514	(3.302.861)	680.203	50.117.856	47.693.066	(3.984.688)	819.540	44.527.918
Активтер жиыны	693.922.594	52.756.058	17.548.353	764.227.005	671.987.485	50.386.782	22.601.730	744.975.997
Міндеттемелер жиыны	148.871.251	13.190.178	2.474.529	164.535.958	141.124.446	11.381.187	4.495.082	157.000.715
Өзге де ақпаратты ашу								
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындарға инвестициялар (13-ескертпе)	31.736.986	–	–	31.736.986	15.728.257	–	–	15.728.257
Күрделі шығындар	51.351.798	1.167.692	–	52.519.490	38.046.856	3.257.807	1.537.342	42.842.005

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**31. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРМЕН ЖАСАЛҒАН МӘМІЛЕЛЕР**

Егер тараптың бір жағы екінші жақты бақылай алса немесе қаржылық не операциялық шешім қабылдаған кезде екінші жаққа едәуір әсер етсе, 24 ҚЕХС «Байланысты тараптар туралы ақпараттар ашуға» сәйкес тараптар байланысты деп саналады. Әр байланысты тараппен болуы мүмкін қатынасты бағалаған кезде тек заңдығына ғана емес, қарым-қатынастың мәніне де назар аударылады.

Байланысты тараптармен жасалған мәмілелер тараптар арасында келісілген, байланысты және кейбір реттелетін қызметтерді есепке алмағанда үшінші тарапқа қолданылатын тарифтермен берілетін, нарық мөлшерлемесі бойынша жүзеге асырылмаған жағдайларда жүзеге асырылған.

Келесі кестелерде 2017 және 2016 жылдары байланысты тараптармен жасалған мәмілелердің жалпы сомасы мен 2017 және 2016 жылдардағы 31 желтоқсанына тиісті сальдо көрсетілген.

Байланысты тараптардан сауда және өзге де дебиторлық берешек мынадай берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	<i>Ескертпе</i>	2017 жылғы 31 желтоқсан	2016 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптардың сауда және өзге де дебиторлық берешегі			
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардың сауда дебиторлық берешегі		2.495.886	2.218.268
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындардың сауда дебиторлық берешегі		1.051.701	812.058
«Самұрық-Қазына» Тобының бақылауындағы кәсіпорындардың сауда дебиторлық берешегі		3.442	436
Байланысты тараптардың сауда дебиторлық берешектің жиыны	9	3.551.029	3.030.762
ҚМГ мен «Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындардың өзге де дебиторлық берешегі	9	509	509
Байланысты тараптардың сауда және өзге де дебиторлық берешектің жиыны		3.551.538	3.031.271

Байланысты тараптарға берілген өзге де қысқа мерзімді активтер алғытөлемдер мен келешектегі шығындар мынадай берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	<i>Ескертпе</i>	2017 жылғы 31 желтоқсан	2016 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптарға берілген алғытөлемдер			
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындарына берілген алғытөлемдер		103.181	140.560
«Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындарға берілген алғытөлемдер		101.281	117.356
Байланысты тараптарға берілген алғытөлемдер жиыны	11	204.462	257.916
Байланысты тараптарға берілген алғытөлемдер			
«Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындардың келешек шығындары	11	5	5.791
Байланысты тараптарға берілген алғытөлемдер жиыны		204.467	263.707

Байланысты тараптарға берілген алғытөлемдер мынадай берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	<i>Ескертпе</i>	2017 жылғы 31 желтоқсан	2016 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптарға негізгі құралдар үшін берілген ұзақ мерзімді алғытөлемдер			
«Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындарға берілген алғытөлемдер		46.927	
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындарына негізгі құралдар үшін берілген ұзақ мерзімді алғытөлемдер		–	14.695
Байланысты тараптарға берілген алғытөлемдер жиыны	16	46.927	14.695

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**31. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРМЕН ЖАСАЛҒАН МӘМІЛЕЛЕР (жалғасы)**

Байланысты тараптар алдында сауда және өзге де кредиторлық берешек мынадай берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	<i>Ескертпе</i>	2017 жылғы 31 желтоқсан	2016 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптар алдында тауарлар мен қызметтер үшін кредиторлық берешек			
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындар алдында кредиторлық берешек		587.835	1.278.291
«Самұрық-Қазына» Тобының бақылауындағы кәсіпорындар алдында кредиторлық берешек		232.361	668.777
Байланысты тараптар алдында сауда кредиторлық берешектің жиыны	17	820.196	1.947.068
«Самұрық-Қазына» Тобының бақылауындағы кәсіпорындар алдында өзге де кредиторлық берешек			
		2.190	777
	17	2.190	777
Байланысты тараптар алдында сауда және өзге де кредиторлық берешектің жиыны		822.386	1.947.845

Байланысты тараптардан алынған алғытөлемдер мынадай көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	<i>Ескертпе</i>	2017 жылғы 31 желтоқсан	2016 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптардан алынған алғытөлемдер			
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындардан алынған алғытөлемдер		10.560.712	9.990.855
«Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындардан алынған алғытөлемдер		359.068	416.492
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардан алынған алғытөлемдер		1	9
Байланысты тараптардан алынған алғытөлемдер жиыны	19	10.919.781	10.407.356

Байланысты тараптар алдында өзге де ағымдағы міндеттемелер мынадай көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	<i>Ескертпе</i>	2017 жылғы 31 желтоқсан	2016 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптар алдында мұнай көлік экспедициясы қызметтері үшін берешек			
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындар алдында мұнай көлік экспедициясы қызметтері үшін берешек		6.589.984	5.656.284
Байланысты тараптар алдында мұнай көлік экспедициясы қызметтері бойынша берешек жиыны	19	6.589.984	5.656.284
Негізгі басқарушы қызметкерлерге сыйақылар бойынша берешегі			
Негізгі басқарушы қызметкерлерге сыйақылар бойынша берешегі		44.502	43.840
Негізгі басқарушы қызметкерлерге сыйақылар бойынша берешек жиыны		44.502	43.840
Байланысты тараптар алдында өзге де міндеттемелердің жиыны		6.634.486	5.700.124

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**31. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРМЕН ЖАСАЛҒАН МӘМІЛЕЛЕР (жалғасы)**

Топтың байланысты тараптармен 31 желтоқсанда аяқталатын жыл бойы жасалған мәмілелері келесі түрде берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	31 желтоқсанға аяқталған жыл үшін	
	2017 жылғы	2016 жылғы
Байланыс тараптарға сату		
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындарға көрсетілген негізгі қызметінен болған түсім	117.469.386	114.182.315
Бірлескен кәсіпорындарға көрсетілген негізгі қызметінен түскен түсім	9.121.018	8.108.759
«Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындарға көрсетілген негізгі қызметінен болған түскен түсім	3.731.719	4.553.518
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындардың өзге де қызметінен түскен түсім	84.391	24.878
«Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындарға көрсетілген өзге де қызметінен болған түсім	16.138	1.337
Жиыны	130.422.652	126.870.807

ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындардың негізгі қызметінен болған түсім мұнай және су тасымалдау бойынша көрсетілетін қызметтермен байланысты.

<i>Мың теңгемен</i>	31 желтоқсанға аяқталған жыл үшін	
	2017 жылғы	2016 жылғы
Байланысты тараптардан сатып алу		
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындарынан қызметтерді сатып алу	7.387.038	9.359.945
«Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындарынан қызметтерді сатып алу	2.992.827	3.004.858
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындарынан қорларды сатып алу	1.071.536	70.860
«Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындарынан негізгі құралдарды сатып алу	1.057.305	991.574
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындарынан негізгі құралдар сатып алу	747.248	841.864
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындарынан қызметтерді сатып алу	7.506	4.877
«Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындарынан қорларды сатып алу	3.359	18.778
Жиыны	13.266.819	14.292.756

Байланысты тараптармен операциялар бойынша Топтың қаржылық кірістері келесі түрде көрсетілген:

Мың теңгемен	Ескертпе	31 желтоқсанға аяқталған жыл үшін	
		2017 жылғы	2016 жылғы
Байланысты тараптардан қаржылық кіріс			
ҚМГ-ға берілген пайыссыз қарыз бойынша дисконт	27	–	1.264.921
Жиыны		–	1.264.921

Байланысты тараптардан болған ақша ағындары келесі түрде көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	31 желтоқсанға аяқталған жыл үшін	
	2017 жылғы	2016 жылғы
Байланысты тараптардан болған ақша ағындары		
ҚМГ-ға берілген пайыссыз қарызды қайтару	–	20.000.000
Жиыны	–	20.000.000

2015 жылғы Директорлар кеңесінің шешімімен ҚМГ-ға өтеу мерзімі 2016 жылдың 30 маусымына дейінгі 20 миллиард теңге көлемінде пайызсыз қарыз берілді. 2016 жылғы 31 желтоқсанға ҚМГ-ға берілген қарыз ақшалай қаражатты Компанияның есеп айырысу шотына аудару жолымен өтелді.

2017 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін басты басқарушы қызметкерлерге есептелген сыйақының жалпы сомасы 586.985 мың теңге құрады (2016 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін: 759.880 мың теңге). Басты қызметкерлерге төлемдер негізінен келісімшарттар және Компанияның ішкі ережелерімен белгіленген жалақы және сыйақылар бойынша шығыстардан тұрады.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

32. ЫҚТИМАЛ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР**Қызмет жүргізу шарттары**

Нарықтық экономиканың талаптарына сәйкес, Қазақстан экономикалық реформалар және өзінің құқықтық, салық және нормативтік базасын дамытуды жалғастыруда. Қазақстан экономикасының тұрақтылығы осы реформалар мен әзірлемелерге және экономикалық, қаржылық және ақша-кредит саясаты саласындағы Үкімет қабылдаған шаралардың тиімділігіне тәуелді.

2015 жылы шикі мұнай бағасының айтарлықтай төмендеуі және қазақстандық теңгенің құнсыздануы Қазақстан экономикасына айтарлықтай теріс әсер етуі жалғастырылды. Басқа да факторлармен бірге осы факторлардың жиынтығы капиталдың қол жетімділігінің төмендеуіне, капиталдың құнын артуына, инфляцияның және экономикалық өсуіне қатысты белгісіздіктің төмендеуіне әкелді. Топ басшылығы ағымдағы ортада Топтың тұрақтылығын қолдау үшін тиісті шаралар қабылдайтынына сенімді.

Салық салу

Қазақстандық салық салу заңнамасы және нормативтік-құқықтық актілері әрдайым өзгерістер мен әр түрлі түсіндірмелердің мән-мағынасы болады. Жергілікті, облыстық және ұлттық салық органдарының әр түрлі пікірі болуы мүмкін, соның ішінде ҚЕХС-ке сәйкес қаржылық есептіліктің кіріс және өзге де бабтарын есепке алу пікірлеріне қатысты. Қазақстанда қолданыстағы заңдардың негізінде анықталған құқық бұзушылыққа қолданылатын айыппұл мен өсімпұл жүйесі өте қатаң.

Айыппұлдық ықпалшараға 2,5-ке көбейтілген, Қазақстан Ұлттық банкімен белгіленген, қайта қаржыландырылған мөлшерлемесі бойынша есептелген өсімпұл мен қосымша есептелген салық сомасынан 50% көлемінде болатын айыппұлдар кіреді. Нәтижесінде, айыппұл мен өсімпұл сомалары кез келген есептелген салықтың туындысы болуы мүмкін. Салық салу кезеңдері тексерудің алдындағы жылдың күнтізбелік бес жыл мөлшерінде салық органдары тексеру үшін қол жетімді болады. Белгілі жағдайларда тексерулер ұзақ мерзімді қамтуы мүмкін.

Қазақстандық салық салу жүйесіне тән белгісіздік нәтижесінде салық, айыппұлдық ықпалшара мен өсімпұл сомасы, егер ондайлар болса, қазіргі уақытқа дейін шығысқа жатқызатын және 2017 жылдың 31 желтоқсанына есептелген соманы асып кетуі мүмкін.

Басшылық 2017 жылдың 31 желтоқсанына қолданыстағы заңнамаға түсінік беру тиісті деп есептейді және салық бойынша тек осы шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетілгендерді алмағанда Топтың ұстанымы расталады деген ықтимал бар.

Трансфертті баға белгілеу бойынша бақылау

Қазақстанда трансфертті баға белгілеу бойынша бақылау кең масштабтатаралған және халықаралық бизнеске тура немесе жанама қатысты көптеген операцияларына қолданылады, бұл ретте операция қатысушылары байланысты тараптар болатындығына немесе болмайтындығына назар аудармайды. Трансфертті баға белгілеу бойынша заңнама операцияларға қолданылатын салықтар, «ұзартылған қол» принципі бойынша белгіленген нарық бағаларының негізінде есептелгенін талап етеді.

Қазақстанда трансфертті баға белгілеу туралы жаңа заң 2009 жылғы 1 қаңтарда күшіне енген. Жаңа заң толық емес және заңның кейбір ережелеріне байланысты үлгім жағдайлары бар. Оның үстіне, заңда әзірлеу кезеңінде тұрған толық нұсқауы ету жоқ. Нәтижесінде, операцияның әралуан түріне қолданылатын трансфертті баға белгілеу бойынша бақылауды іске асыру реттелмеген.

Қазақстанның трансфертті баға белгілеу туралы заңнамасына байланысты екіұштылықтың болуы салық органдарының Топ ұстанымынан бөлек ұстанымды қабылдауына әкелу қауіптілігі бар, ол өз кезегінде 2017 жылғы 31 желтоқсанға қосымша салықтар, айыппұлдар мен өсімпұлдар тудыруы мүмкін.

Басшылық 2017 жылғы 31 желтоқсанға қолданыстағы заңнамаға түсінік беру дұрыс деп санайды және салық бойынша Топ ұстанымы құпталады деген ықтимал бар.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

32. ЫҚТИМАЛ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР (жалғасы)**Салық салу (жалғасы)***Грузиядағы кәсіпорындардың салық міндеттемелері*

Грузияның салық кодексіне сәйкес (бұдан әрі – «ГСК»), салық органдары салық салу мақсатында нарық бағаларын пайдалану туралы дәлелденген жазбаша шешім қабылдауға құқылы, егер мәміле байланысты тараптар арасында жасалса. Бірақ ГСК-да тауарлар мен қызметтердің нарық бағасын анықтау жөнінде белгілі нұсқау болғанмен, анықтау механизмі жеткіліксіз әзірленген және Грузияда трансфертті баға белгілеу бойынша жеке заңнама жоқ. Осындай түсініксіздіктің болуы байланысты тараптар арасындағы мәмілелерген салық салуды қарастырған кезде салық органдары ұстанымының екіұштылығын тудырады.

Топтың грузиялық еншілес ұйымдарында Топтың шетелдік еншілес ұйымдарымен, сондай-ақ бір бірімен жасалған мәмілелердің елеулі көлемі бар. Бұл мәмілелер байланысты тараптар арасындағы мәмілелерге жатады және оларға Грузияның салық органдары қарсы болуы мүмкін. Басшылық Топ ұйымдары арасында жасалған мәмілелердегі баға белгілеу нарықтық жағдайларда жүзеге асырылады деген негіздемеге маңызды дәлелдер бар деп есептейді, бірақ нарық бағасын анықтау жөнінде заңнамалық базаның болмағандығынан, салық органдарының ұстанымы Топ ұстанымынан өзгеше болуы мүмкін.

Грузияның Салық қызметі (бұдан әрі – «ГСК») 2015 жылы БМТ мен БТК-ның 2010-2014 кезеңіне салық тексерулер нәтижесінде 2.811 мың АҚШ доллары көлемінде қосымша салықтар мен айыппұлдар есептеді (934.180 мың теңгеге баламалы). ГСК шешімімен келіспеген БТК шағым арыз берді.

Нәтижесінде, 2016 жылы Грузия Кіріс Қызметі аудит департаментінің шешімімен есептелген салықтар 1.844 мың АҚШ долларына дейін қысқартылды (612.817 мың теңгеге баламалы). Грузия Кіріс Қызметіне дауылдарды қарау бойынша кеңеске БТК кезекті апелляциялық шағымын берді.

БТК басшылығы, жергілікті салық заңнамасының талдауына және ұқсас салық тексерістер бойынша ағымдағы тәжірибеге негізделе отыра, 2016 жылдың соңына 886 мың АҚШ доллары сомасында салықтарды төлеу бойынша міндеттемелерді мойындады (294.444 мың теңгеге баламалы). Қалған 958 мың АҚШ доллары қосымша міндеттемелер ретінде танылмады (318.372 мың теңгеге баламалы), себебі басшылық БТК апелляциясы табысты болады және бұл бөлікте қаржы ресурстарының жылыстауы екіталай деп есептейді.

2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Грузия Кіріс Қызметі аудит департаментінің шешімі қайта қаралмады.

Қоршаған ортаны қорғау бойынша міндеттемелер

Қазақстанда қоршаған ортаны қорғау бойынша заңнама даму үдерісі үстінде, сондықтан үнемі өзгерістерге шалдығады. Заңнаманың өзгеруі нәтижесінде пайда болған ықтимал міндеттемелер шынайы бағалана алмайды. Ағымдағы заңнамаға сәйкес, басшылық Топтың осы шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетілгендерді қоспағанда, қаржылық жағдайына және оның қызметінің нәтижесіне едәуір теріс әсер ететін мүмкін әлде ықтимал міндеттемелер болмайды деп есептейді (5, 18-ескертулер).

Сақтандыру мәселелері

Қазақстан Республикасында сақтандыру саласы даму сатысында, сондықтан әлемнің басқа өңірлерінде таралған сақтандырудың қорғаудың көптеген нысандары бізге әлі қол жетімді емес.

Топ мүлікті, сақтандыру, үшінші тұлға алдында Компанияның немесе оның қызметіне жататын объектілерде болған апаттан мүлікке немесе қоршаған ортаға залал келтірілгені үшін жауапкершілік артады.

Шарттық міндеттемелер

2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың негізгі құралдар мен құрылыс қызметтерін 18.507.367 мың теңгеге сомаға (2016 жылғы 31 желтоқсанға: 25.628.294 мың теңге) сатып алуға шарттық міндеттемелері болған.

2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша бірлесіп бақылайтын кәсіпорындардың негізгі құралдар мен құрылыс қызметтерін сатып алу жөніндегі шарттық міндеттемелерінде Компанияның үлесі 123.176 мың теңгені (2016 жылғы 31 желтоқсанға: 147.419 мың теңге) құрады.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

32. ЫҚТИМАЛ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР (жалғасы)**Сот талқылаулары***БМТ ісін сотта қарау*

2016 жылғы 19 желтоқсанда Грузияның атқарушы сот органдарынан іс қозғауға дейін қамтамасыз ету туралы соттың ұйғарымын орындау бойынша ұсыныс алынды, онда БМТ-ға нарықтағы басым жағдайын пайдаланбау, сондай-ақ қызмет көрсету шартын жасасу туралы талаптар қойылған. Көрсетілген анықтамаға сәйкес сот БМТ меншігіндегі жылжымайтын мүлікке – жер учаскесіне (Батуми қ.), сондай-ақ ондағы ғимараттар мен құрылыстарға тыйым салды. 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша тыйым салынған мүліктің құны 50,1 миллион АҚШ долларын (16.650 миллион теңгеге баламалы) құрады. Бұл тыйым салу тәркіленген мүлікті иеліктен шығаруды шектейді, бірақ БМТ-ның операциялық-шаруашылық қызметін қозғамайды. 2016 жылғы 23 желтоқсанда БМТ жоғарыда айтылған ұйғарымға қатысты Тбилиси қалалық сотына шағым түсірді.

2017 жылғы 15 ақпанда БМТ-ға талап арыз түсті, онда талап қоюшы (Vibro Diagnostic) соттан талап қоюшының арызында айтылған шарттар бойынша БМТ-ға қызмет көрсету туралы шарт жасасуды міндеттеуді, сондай-ақ талап қоюшының пайдасына 2.500 мың АҚШ доллары (830.825 мың теңгеге баламалы) мөлшерінде залалды және 2016 жылғы 1 желтоқсаннан бастап соттың шешімі орындалғанға дейін ай сайын 280 мың АҚШ доллары (93.052 мың теңгеге баламалы) мөлшеріндегі соманы өтеуді талап етеді. 2017 жылғы 24 ақпанында БМТ осы іске қатысты талап арыз бойынша талап қоюшыға және сотқа БМТ позициясымен талап арызды жолдады.

2017 жылғы 11 қыркүйекте Тбилиси апелляциялық соты, 2016 жылы 19 желтоқсанда алынған сот ұйғарымының шағымы бойынша БМТ талап – арызын қанағаттандырудан бас тартты, бірақ БМТ сот талқылауын жалғастыруда.

2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топ қосымша міндеттемелерді мойындамады, себебі БМТ-ның басшылығы арызданушының БМТ-ға деген наразылығын негізсіз деп санайды.

БТК активтерінің экспроприациясы

БМТ мен Грузия Үкіметінің арасындағы БТК-ны сенімгерлікпен басқару туралы келісімге сәйкес, егер БТК қатарынан 2 жыл бойы ауыстырып құюдың жылына 4 миллион тонна ең аз көлемі бойынша өз міндеттемелерін орындай алмаған жағдайда, Грузия Үкіметінің БТК активтерін экспроприациялауға құқығы бар. Сонымен қоса, жыл сайын ауыстырып құю көлемі 6 миллион тоннадан кем құрайтын жағдайда, БМТ келесі айыппұлдарды төлеуге міндетті:

- 1 миллион тонна көлеміне дейін орындалмағанда – 1 тоннаға 0,1 АҚШ доллары (он АҚШ центі);
- 1 миллион тоннадан 2 миллион тонна көлеміне дейін орындалмағанда – 1 тоннаға 0,2 АҚШ доллары (жиырма АҚШ центі);
- 2 миллион тоннадан астам көлемінде орындалмағанда – 1 тоннаға 1 АҚШ доллар.

2017 жыл ішінде БТК – ның ауыстырып құю нақты көлемі 5,86 миллион тоннаны құрады (2016 жылы: 6,9 миллион тонна). 6 миллионнан кем ауыстырып құюдың жылдық көлемін орындауына байланысты, Топ 14 мың АҚШ доллар сомасында айыппұл бойынша шығын есептеді (4.565 мың теңгеге баламалы).

PTL кепілдігі

2016 жылғы 18 қарашадағы PTL мен темір жол арқылы тасымалдаушы Georgian Transit Ltd (бұдан әрі – «GTL») арасындағы Келісімге сәйкес PTL жылына мөлшері 2 миллион тонна мұнай өнімін тасымалдауға міндетті. Сондай-ақ келісімнің талаптарына сәйкес темір жолдың қызметі үшін жеңілдік тарифын алу мақсатында Топ PTL атынан «Грузия темір жолы» АҚ (бұдан әрі – «ГТЖ») пайдасына мөлшері 3,2 миллион тонна мұнай өнімін ауыстырып тиеуді орындау кепілдігін беру керек, оның 2 миллион тоннасы, жоғарыда айтылғандай, PTL-мен тасымалдану тиіс. 2016 жылғы 17 қыркүйектен 2017 жылғы 17 қыркүйекке дейінгі мерзімге банк кепілдігінің жалпы сомасы 4,2 миллион АҚШ долларын (1.396 миллион теңгеге баламалы) құрады және PTL ГТЖ пайдасына кепілдік берді. 2016 жылғы 17 қыркүйектен 2017 жылғы 17 қыркүйекті қоса есептеген мерзімге PTL 1,6 миллион тонна тасымалдады және ГТЖ арқылы тасымалданған өнімнің жалпы көлемі осы мерзімге 3,2 миллион тоннаға жетпеді.

PTL басшылығы GTL-мен жалпы орындалмаған көлемдерді өтейтін айыппұл туралы келіссөздер жүргізуде. 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топ міндеттеме төленуге ықтимал ретінде 208 мың АҚШ долларын (69.125 мың теңгеге баламалы) шығын деп мойындады.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**33. ҚАРЖЫЛЫҚ ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ МАҚСАТТАРЫ МЕН САЯСАТЫ**

Топтың негізгі қаржылық міндеттемелері құрамына сауда және өзге де кредиторлық берешектер кіреді. Көрсетілген қаржы құралдары ең бастысы Топтың шаруашылық қызметін қаржыландыруға қолданылады. Топтың тікелей шаруашылық қызметінің нәтижесінде пайда болатын сауда дебиторлық берешегі, ақша мен ақша баламалары бар.

Топ нарық тәуекеліне бейім, ол несиелік тәуекелден, валюталық тәуекелден және өтімділік тәуекелден тұрады.

Топ басшылары шолу жасайды және осы тәуекелдерді басқару үшін қабылданатын келесі шараларды бекітеді.

Несиелік тәуекел

Топ мәмілелерді тек белгілі және несиені өтеуге қабілетті тараптармен жасайды. Топ саясатына сәйкес, коммерциялық несиені шартына қарай сауда операцияларын жасауды қалайтын барлық клиент, несиелік тексеру рәсімінен өтуге жатады. Сондай-ақ, топқа берешекті қайтармау тәуекелін төмендетуде сенімділікті қамтамасыз ету үшін осындай сатып алушының дебиторлық берешегі үздіксіз мониторингке жатады. Тәуекелдің ең жоғары мөлшері дебиторлық берешектің теңгерімдік құны болады. Топта несиелік тәуекелдің маңызды шоғырлануы жоқ.

Топ ақша қаражаттарын, салымдарды қазақстандық және шетелдік банктерде орналастырады (7 және 8-ескертпелер). Топ басшылығы төтенше несиелік тәуекелдерді алып тастау мақсатында осы банктердің кредиттік рейтингін мезгіл-мезгіл қарайды және Топтың банктік депозиттерінің құнсыздану резервінің қажеті жоқ деп есептейді.

Келесі кестеде «Moody's», «Fitch Ratings» және «Standard&Poors» агенттіктерінің несиенің рейтингін қолдана отыра есепті күнге банк салымдары мен ақша қаражаттары бойынша сомалар көрсетілген:

Мың теңгемен	Орналасқан жері	Рейтинг		2017 жылғы	2016 жылғы
		2017 жылғы	2016 жылғы	31 желтоқсан	31 желтоқсан
		31 желтоқсанға	31 желтоқсанға	ға	ға
Банктер					
«Қазақстанның Халық Банк» АҚ	Қазақстан	Ba1/Тұрақты	BB+/Тұрақты	68.314.402	77.756.612
Hellenic Bank	Кипр	B-	Saa2	4.641.986	3.614.530
TBC Bank	Грузия	BB-/B	Ba3	101.028	127.650
Bank of Georgia	Грузия	BB-/B	B1/Тұрақты	56.828	101.320
Halyk Bank of Georgia	Грузия	BB-/B	BB-/Тұрақты	49.517	648.249
«ГазБанк» ЖАҚ	Ресей	B3/Тұрақты	B3	10.418	3.268
«Сбербанк России» ААҚ	Ресей	BBB-	–	724	–
«Altyn Bank» АҚ	Қазақстан	Ba2/Тұрақты	BB/Жағымды	25	1.829.416
«Сбербанк России» АҚ ЕБ	Қазақстан	BB+/Жағымды	BB+/Тұрақты	12	5.070.824
«ЦеснаБанк» АҚ	Қазақстан	B/Тұрақты	B+/Тұрақты	9	10
«Қазкоммерцбанк» АҚ	Қазақстан	Ba2/Тұрақты	ССС/Тұрақты	8	56
«ForteBank » АҚ	Қазақстан	B3/Жағымды	–	5	–
Жиыны				73.174.962	89.151.935

Өтімділік тәуекел

Ағымдағы өтімділікті жоспарлау құралын қолдана отыра, Топ ақша қаражаттарының тапшылық тәуекелдігіне бақылау жасайды. Осы құралдың көмегі арқылы қаржылық инвестициямен және қаржы активтерімен байланысты төлем мерзімі (мысалы, дебиторлық берешек, басқа да қаржы активтері), сондай-ақ операциялық қызметтен болатын болжамды ақша ағындары талданады.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**33. ҚАРЖЫЛЫҚ ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ МАҚСАТТАРЫ МЕН САЯСАТЫ (жалғасы)****Өтімділік тәуекел (жалғасы)**

Келесі кестеде 2017 және 2016 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Топтың қаржылық міндеттемелері бойынша осы міндеттемелерді өтеу мерзіміне қарай шарттық дисконтталмаған төлемдер туралы ақпарат берілген.

<i>Мың теңгемен</i>	Сұраныс бойынша	<1 жыл	1 жылдан 2 жылға дейін	2 жылдан 5 жылға дейін	>5 жыл	Жиыны
2017 жылғы 31 желтоқсанға						
Сауда және өзге де кредиторлық берешектер	–	17.580.864	27.068	145	4.282	17.612.359
Жиыны	–	17.580.864	27.068	145	4.282	17.612.359
2016 жылғы 31 желтоқсанға						
Сауда және өзге де кредиторлық берешектер	–	15.370.051	7.877	492	6.378	15.384.798
Жиыны	–	15.370.051	7.877	492	6.378	15.384.798

Валюталық тәуекелдік

Валюталық тәуекелдікке ұшырайтын, шетел валютасымен берілген активтер мен міндеттемелердің жалпы сомасы төменгі кестеде берілген.

<i>Мың теңгемен</i>	АҚШ доллары	Ресей рублі	Еуро	Өзге валюталар	Жиыны
2017 жылғы 31 желтоқсанға					
Активтер	23.128.576	13.487	57.825	492.846	23.692.734
Міндеттемелер	994.780	85.231	69.899	881.006	2.030.916
2016 жылғы 31 желтоқсанға					
Активтер	31.738.097	14.706	59.992	589.923	32.402.718
Міндеттемелер	1.714.667	101.655	20.135	699.576	2.536.033

Топтың операцияларымен байланысты валюталық тәуекелдерді төмендетуге ықпал ететін ресми құралдары жоқ. Топта шетел валютасында жасалатын мәмілелермен байланысты тәуекелдер бар. Ондай тәуекелдер АҚШ долларында болатын кіріске байланысты пайда болады.

Келесі кестеде Топтың салық салынғанға дейінгі табысының (активтер мен міндеттемелердің әділ құнындағы мүмкін өзгерістерге байланысты) өзге көрсеткіштердің тұрақтылығы жағдайында АҚШ доллары мен ресей рублі мен еуро айырбас бағамының мүмкін өзгерістеріне сезімталдығы көрсетілген. Топтың меншік капиталына әсері мардымсыз.

<i>Мың теңгемен</i>	Валюта айырбас бағамының өсуі/төмендеуі	Салық салуға дейін табысқа әсері
2017 жыл		
АҚШ доллары	+10,00%	2.213.380
	-10,00%	(2.213.380)
Ресей рублі	+16,00%	(11.479)
	-16,00%	11.479
Еуро	+13,50%	(1.630)
	-9,50%	1.147
2016 жыл		
АҚШ доллары	+13,00%	3.903.046
	-13,00%	(3.903.046)
Ресей рублі	+23,00%	(19.998)
	-19,00%	16.520
Еуро	+15,00%	5.979
	-15,00%	(5.979)

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

33. ҚАРЖЫЛЫҚ ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ МАҚСАТТАРЫ МЕН САЯСАТЫ (жалғасы)**Капиталды басқару**

Капиталды басқаруға байланысты Топтың негізгі мақсаты тұрақты несие төлеу қабілетін қамтамасыз ету және Топ қызметін жүргізу үшін капиталдың барабар деңгейі мен акционердің пайдасын барынша көбейту. Топ капиталдың құрылымын басқарады және экономикалық жағдайдың өзгеруіне сәйкес оны өзгертеді. Топ капитал құрылымын сақтау немесе өзгерту мақсатында дивидендтерді төлеу мөлшерін реттей алады, акционерге капиталды қайтара алады немесе жаңа акцияларды шығара алады.

2017 және 2016 жылдардың 31 желтоқсанында аяқталатын жылдарда объектілерде, саясатта және капиталды басқару үдерістерінде өзгерістер болған емес.

2017 және 2016 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Топтың айтарлықтай берешек сомасы болған жоқ. Топ есепті күнге берешектенасатын елеулі ақша қаражатына ие.

Қаржы құралдарының әділ құны

Ақша қаражаттардың, банктердегі салымдардың, сауда және өзге де дебиторлық берешектің, сауда және өзге де кредиторлық берешектердің және басқа да қаржылық міндеттемелердің теңгерімдік құны қаржы құралдары дерегінің қысқа мерзімді болғанына орай олардың әділ құнына шамамен тең.

34. ЕСЕП БЕРУ КҮНІНЕН KEЙІНГІ ОҚИҒАЛАР

Шығыстарды оңтайландыру, сондай-ақ Компания қызметінің тиімділігін және оның өндірістік процестерін басқару сапасын арттыру мақсатында 2018 жылғы 3 қаңтардан бастап Компанияда үш деңгейлі басқару жүйесінен екі деңгейлі басқаруға өту жүзеге асырылды. 2018 жылғы 19 қаңтарда Қоспация Басқармасы Компанияның өңірлік өндірістік құрылымдық бөлімшелеріне қатысты әкімшілік-басқарушылық функцияларды орындаған, Атырау (Батыс филиал) және Павлодар (Шығыс филиал) қалаларында орналасқан екі филиалды жабу мақұлданды. Осындай құрылымды өзгерту нәтижесінде Компания жоғарыда аталған өндірістік құрылымдық бөлімшелерді тікелей басқаратын болады. Топ басшылығы осындай құрылымды өзгертуге байланысты елеулі міндеттемелерді күтпейді.

Қырғызстан Республикасы бағытында Қазақстан Республикасы аумағы бойынша транзиттеу мақсатында транзит режимінде мұнай тасымалдау қызметтерін көрсету туралы Компания мен «Централ Азия Транзит» ЖШҚ арасындағы 2017 жылғы 18 қазанда қол қойылған шартқа сәйкес 2018 жылы «Ресей Федерациясының Қазақстан Республикасымен шекарасы – Шағыр мұнай құю пункті» бағыты бойынша Компанияның магистральдық мұнай құбырлары жүйесі бойынша ресейлік мұнай жеткізілімдері басталады. Мұнай жеткізу кестелеріне сәйкес осы бағытта жыл сайын 500 мың тонна шикізат тасымалдау жоспарланады. Осы бағыт бойынша көрсетілетін қызметтердің тарифі тоннасына 25,12 АҚШ долларын құрайтын болады.

2018 жылғы 27 ақпанда Компанияның бұйрықтарымен Қазақстан Республикасынан тыс экспорттау мақсатында магистральдық құбырлар бойынша мұнай айдау қызметтеріне арналған тарифті (ҚҚС-те есептемегенде) 1.000 км-ге 1 тоннаға 6.398,92 теңгеге дейін және «Тұймазы – Омбы – Новосібір-2» магистральдық құбырының қазақстандық учаскесі бойынша Қазақстан Республикасы аумағы арқылы транзиттеу мақсатында мұнай айдау қызметіне арналған тарифті (ҚҚС-те есептемегенде) 1.000 км-ге 1 тоннаға 4.292,4 теңгеге дейін ұлғайту бекітілді. Аталған тарифтер 2018 жылғы 1 сәуірден бастап күшіне енеді.